

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

สีในสถาปัตยกรรม : เปรียบเทียบศาสนสถานจีนในไทยและจีน
COLORS IN ARCHITECTURE : THE COMPARISON OF CHINESE
MONASTERY IN THAILAND AND CHINA

WEI SITONG

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

สีในสถาปัตยกรรม : เปรียบเทียบศาสนสถานจีนในไทยและจีน
COLORS IN ARCHITECTURE : THE COMPARISON OF CHINESE MONASTERY
IN THAILAND AND CHINA

WEI SITONG

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ตรวจสอบและอนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2560

ศาสตราจารย์ (กิตติมศักดิ์) ดร.ชูศักดิ์ สุวมลเสถียร

ศาสตราจารย์ (กิตติมศักดิ์) ดร.ชูศักดิ์ สุวมลเสถียร
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์
กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์
กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

รองศาสตราจารย์อัสยา จันทรวิทยานุชิต

รองศาสตราจารย์อัสยา จันทรวิทยานุชิต
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

สีในสถาปัตยกรรม : เปรียบเทียบศาสนสถานจีนในไทยและจีน

WEI SITONG 586075

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: พชรินทร์ บุรณะกร, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสีในสถาปัตยกรรม เปรียบเทียบศาสนสถานจีนในไทยและจีน ภายใต้วัตถุประสงค์หลัก 2 ด้าน คือ ศึกษาความเชื่อและวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในการใช้สีของสถาปัตยกรรมของจีนในไทยและจีน และวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของความเชื่อกับวัฒนธรรมระหว่างการใช้สีของสถาปัตยกรรมจีนในไทยและจีน เนื่องจากการใช้สีของศาสนสถานเป็นวัฒนธรรมสำคัญอย่างหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนได้นำเข้ามาในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงในการใช้สีในศาสนสถานจีนในจีนกับศาสนสถานจีนในไทย ก็ด้วยความเกี่ยวข้องกับสภาพสังคม ความเชื่อวิถีชีวิต และประเพณี

จากการศึกษาพบว่า การใช้สีของศาสนสถานจีนที่อยู่ในจีนกับศาสนสถานจีนที่อยู่ในไทย มีความเหมือนและต่างกัน ความเหมือนกันคือ มีการใช้สีระดับกับประติมากรรมมีความเหมือนกัน เช่น โคมไฟสีแดงกับพระพุทธรูปสีทอง ความต่างกันอยู่ในการใช้สีของหลังคา เสา ทำให้บรรยากาศของศาสนสถานมีความต่างกัน ศาสนสถานจีนในจีนมีการใช้สีเทากับสีดำเป็นหลัก สีแดง สีเหลือง สีเขียว ซึ่งเป็นสีสิริมงคล เป็นสีประกอบศาสนสถานจีนในไทยมีการใช้สีส้ม สีแดง สีเขียวเป็นหลัก สีเทากับสีดำใช้น้อย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การใช้สีของศาสนสถานจีนในจีนกับศาสนสถานจีนในไทยมีความต่างกัน คือความแตกต่างกันทางสภาพสังคม จึงได้ส่งผลกระทบต่อบาทของศาสนสถาน รวมทั้งบรรยากาศต่างกันไปด้วย

คำสำคัญ: สี สถาปัตยกรรม ศาสนสถาน

**COLORS IN ARCHITECTURE : THE COMPARISON OF CHINESE MONASTERY
IN THAILAND AND CHINA**

WEI SITONG 586075

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PATCHARIN BURANAKORN, Ph.D.

ABSTRACT

This research studied the Chinese Buddhism Temples colors in Thailand and China comparing culture and beliefs inherited in the use of colors. The study also analyzed the similarities and differences in using colors of both countries. The delimitation of the research was 2 Mahayana Buddhist temples colors in China: Da Ming Si Temple (大明寺) and Guo'en Si Temple (国恩寺) and 2 Mahayana Chinese Buddhist temples colors in Thailand: Mungkorn Kamalavas Temple (龙莲寺) and Pho-Mankunaram Temple (普门报恩寺). The study found that colors of the Mahayana Buddhist Temples in China and Thailand inherited beliefs and culture. The belief behind the use the colors between those Chinese temples had similarities and differences.

Keywords: Color, Architecture, Temple

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้เนื่องด้วยความเมตตาจาก อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การศึกษาวิจัย ด้วยความทุ่มเทดูแลเอาใจใส่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมผู้ให้ คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การศึกษาวิจัย ด้วยความทุ่มเทดูแลเอาใจใส่ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้งยังได้กรุณาตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตร ที่กำกับดูแลและ ช่วยเหลือทุกขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ ได้ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยเข้าร่วมการประชุมวิชาการระดับชาติ “งานวิชาการรับใช้สังคม” เนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 และได้มีโอกาสตีพิมพ์บทความวิทยานิพนธ์ในเอกสารหลังการประชุม

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ (กิตติมศักดิ์) ดร.ชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นริศ วศินานนท์ ที่กรุณาเป็นกรรมการในการ สอบป้องกันการวิทยานิพนธ์นี้ ที่ช่วยแก้ไข ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และสาขาวิชาอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยมาเป็นลำดับ

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมชั้นทุกคน ที่ช่วยทำให้เวลา 2 ปีที่ผ่านมาของผู้วิจัยมีความสุข มี บุคคลคอยเป็นที่ปรึกษา คอยอยู่เคียงข้างเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เพื่อนร่วมห้อง และเพื่อน ๆ หลายคนที่สนับสนุน ด้านการศึกษา และเป็นกำลังใจอันสำคัญแก่ผู้วิจัยเสมอมา

WEI SITONG

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายาน	6
2.1.1 สถาปัตยกรรมจีน	6
2.1.2 สถาปัตยกรรมจีนที่อยู่ในไทย	7
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้สี	8
2.2.1 วัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมจีน	8
2.2.2 วัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมไทย	9
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายาน	11
2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สีในสถาปัตยกรรมทางศาสนา	12
บทที่ 3 ลักษณะการใช้สีของวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมิ่งกรมลาวาส	
วัดท่าหมิงชื่อ กับวัดแก้วเงินชื่อ	
3.1 การใช้สีของหลังคาวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมิ่งกรมลาวาส วัดท่าหมิงชื่อ	
และวัดแก้วเงินชื่อ	18

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 การใช้สีของเสาวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมิ่งกรมลาวาส วัดต้าหมิงซื่อ และวัดกั๋วเอนซื่อ	30
3.3 การใช้สีของสิ่งประดับวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมิ่งกรมลาวาส วัดต้าหมิงซื่อ และวัดกั๋วเอนซื่อ	37
3.4 การใช้สีของพระพุทธรูปวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมิ่งกรมลาวาส วัดต้าหมิงซื่อ และวัดกั๋วเอนซื่อ	51
บทที่ 4 ประวัติความเป็นมาของวัด 4 แห่ง ประติมากรรมและสิ่งประดับ	
4.1 ประวัติความเป็นมาของวัด 4 แห่ง	58
4.1.1 วัดโพธิ์แมนคุณาราม (普门报恩寺)	58
4.1.2 วัดต้าหมิงซื่อ (大明寺)	59
4.1.3 วัดมิ่งกรมลาวาส (龙莲寺)	60
4.1.4 วัดกั๋วเอนซื่อ (国恩寺)	61
4.2 ประวัติความเป็นมาของประติมากรรม	62
4.2.1 พระเมตไตรยโพธิสัตว์ (弥勒菩萨)	62
4.2.2 เจ้าแม่กวนอิมพันมือ (千手观音)	63
4.2.3 ท้าวจตุโลกบาล (四大天王)	64
4.3 ประวัติของสิ่งประดับ	66
4.3.1 เชี่ยนนำสัตว์วิเศษ	66
4.3.2 มังกรเขียว	66
4.3.3 รูปหงส์	67
4.3.4 นกกระเรียน	67
4.3.5 ปี่ซี (竽)	68
4.3.6 สิงโต	69
4.3.7 กิเลน (麒麟)	69
4.3.8 เทาเที้ย (饕餮)	70
4.3.9 คางคกสามขากับปี่ซี (竽)	71
4.3.10 รูปแพะกับรูปลิง	71
4.3.11 สีเซวี่ (喜鹊)	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3.12 ดอกเหมย (梅花)	72
4.3.13 โคมไฟ	73
4.3.14 น้ำเต้า	73
4.3.15 เงื่อนมงคลจีนสีแดง	74
4.3.16 ลายแปดสัญลักษณ์มงคล	75
4.3.17 แจกัน	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 กฎเกณฑ์การใช้สีตามการกำหนดของพระราชวังของจีน	78
5.1.1 ธาตุทั้ง 5 กับสีที่เป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์	78
5.1.2 การใช้สีของสถาปัตยกรรมจีน ในกรณีการศึกษาพระราชวังต้องห้าม (紫禁城)	80
5.1.3 ระเบียบการใช้สีตามยุคสมัยในสังคมจีน	83
5.2 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัด	85
5.2.1 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัดของวัดต้าหมิงซื่อ และวัดกัวเินซื่อ	85
5.2.2 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัดของวัดมิ่งกรมลาวาส และวัดโพธิ์แมนคุณาราม	87
บรรณานุกรม	89
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	93
ภาคผนวก ข ภาพถ่ายวัดต้าหมิงซื่อ	94
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายวัดกัวเินซื่อ	98
ภาคผนวก ง ภาพถ่ายวัดโพธิ์แมนคุณาราม	103
ภาคผนวก จ ภาพถ่ายวัดมิ่งกรมลาวาส	106
ภาคผนวก ฉ ภาพถ่ายนิกายลวี่จิง	109
ภาคผนวก ช ภาพถ่ายนิกายฉานจง	111
ประวัติผู้เขียน	113

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การใช้สีของแต่ละวัดที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 5	79
2	กฎเกณฑ์การใช้สีของสถาปัตยกรรมในแต่ละยุคสมัย	83

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. หลังคาซุ้มประตู วัดโพธิ์แมนคุณาราม	18
2. หลังคาวิหารตาสยงเป่าเตียน วัดโพธิ์แมนคุณาราม	18
3. หลังคาอาคารโพธิ์แจ่มหาเถรานุสรณ์ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	19
4. หลังคาวิหารท้าวจตุโลกบาล วัดโพธิ์แมนคุณาราม	19
5. วิหารท้าวจตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาส	20
6. หลังคาโรงเรียนมิ่งกรมลาวาส	20
7. หลังคาซุ้มประตู วัดต้าหมิงซื่อ	21
8. หลังคาวิหารท้าวจตุโลกบาล วัดต้าหมิงซื่อ	21
9. หลังคาหอรบสีทองเงินเจียนเงิน วัดต้าหมิงซื่อ	22
10. หลังคาวิหารตาสยงเป่าเตียน วัดต้าหมิงซื่อ	22
11. หลังคาหอรบซัง วัดต้าหมิงซื่อ	23
12. หลังคาซุ้มประตู วัดกั๋วเอนซื่อ	23
13. วิหารเหยียนทงเป่าเตียน วัดกั๋วเอนซื่อ	24
14. วิหารท้าวจตุโลกบาล วัดกั๋วเอนซื่อ	24
15. สนวนลินจีพันปี วัดกั๋วเอนซื่อ	25
16. เสาสี่เหลี่ยมของซุ้มประตู วัดโพธิ์แมนคุณาราม	30
17. เสากลมของอาคารโพธิ์แจ่มหาเถรานุสรณ์ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	30
18. เสากลมสีแดงของซุ้มประตูของ วัดต้าหมิงซื่อ	31
19. เสากลมสีแดงของหอหลวงเงินเจียนเงิน วัดต้าหมิงซื่อ	31
20. เสากลมสีแดงวิหารตาสยงเป่าเตียน วัดต้าหมิงซื่อ	32
21. เสากลมสีแดงของหอรบซัง วัดต้าหมิงซื่อ	32
22. เสาสี่เหลี่ยมของซุ้มประตู วัดกั๋วเอนซื่อ	33
23. เสาสี่เหลี่ยมของวิหารท้าวจตุโลกบาล วัดกั๋วเอนซื่อ	33
24. เสาสี่เหลี่ยมของประตูสวนลินจีพันปี วัดกั๋วเอนซื่อ	34
25. เสามังกรที่อยู่ภายในวิหารตาสยงเป่าเตียน วัดโพธิ์แมนคุณาราม	34
26. เสามังกรและสีกลมสีแดง วัดมิ่งกรมลาวาส	35
27. รูปสิงโตหน้าประตูวัดโพธิ์แมนคุณาราม	37
28. รูปสิงโตหน้าวิหารท้าวจตุโลกบาล วัดโพธิ์แมนคุณาราม	37

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
29. รูปสิ่งโตชุ่มประตู่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	38
30. รูปสิ่งโตหน้าวิหารเท้าจตุโลกบาล วัดแก้วเอ็นซื่อ	38
31. รูปสิ่งโตหน้าวิหารเท้าจตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาส	39
32. รูปกิเลนหน้าวิหารต้าสยงเป่าเตียน วัดโพธิ์แมนคุณาราม	39
33. รูปเทาทะเย่หน้าวิหารต้าสยงเป่าเตียน วัดโพธิ์แมนคุณาราม	40
34. รูปกิเลนที่มีหลากสี หน้าประตูทางเข้า วัดมิ่งกรมลาวาส	40
35. ก้อนหินหน้าวิทยาลัยหลวงจินเจี้ยนเงิน วัดต้าหมิงซื่อ	41
36. ก้อนหินหน้าวิหารเท้าจตุโลกบาล วัดแก้วเอ็นซื่อ	41
37. ก้อนหินที่ห้องผิงซานถาง วัดต้าหมิงซื่อ	42
38. โคมไฟสีแดง วัดต้าหมิงซื่อ	42
39. โคมไฟสีเหลือง วัดมิ่งกรมลาวาส	43
40. ลายมังกรของประตูทางเข้า วัดมิ่งกรมลาวาส	43
41. รูปแกะกับรูปสิงบริเวณบริเวณประตูทางเข้า วัดมิ่งกรมลาวาส	44
42. หน้าต่างวิหารเท้าจตุโลกบาล วัดโพธิ์แมนคุณาราม	44
43. ปี่ซี้ (唢唎) วัดต้าหมิงซื่อ	45
44. คางคกสามขา (三角蟾蜍) กับปี่ซี้ข้างศาลา วัดแก้วเอ็นซื่อ	45
45. รูปเขียนนำสัตว์ ชุ่มประตู่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	46
46. รูปเงื่อนไม้ร้อยจับ ชุ่มประตู่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	46
47. ภาพแปดมงคล ชุ่มประตู่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	47
48. รูปหงส์ หลังคาวิหารเท้าจตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาส	47
49. นกกระเรียนหลังคาวิหารเท้าจตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาส	48
50. รูปสี่เหลี่ยมที่ประดับชุ่มประตู่ วัดแก้วเอ็นซื่อ	48
51. เจ้าแม่กวนอิมพันมือ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	51
52. รูปพระนอน วัดต้าหมิงซื่อ	51
53. รูปเจ้าแม่กวนอินลอยน้ำ วัดต้าหมิงซื่อ	52
54. ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	52
55. ท้าวจตุโลกบาล วัดต้าหมิงซื่อท้าวจตุโลกบาล	53
56. ท้าวจตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาส	53
57. ท้าวจตุโลกบาล วัดแก้วเอ็นซื่อ	54

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
58. วัดโพธิ์แมนคุณาราม	58
59. วัดต้าหมิงซื่อ (大明寺)	59
60. วัดมังกรกมลาวาส (龙莲寺)	60
61. วัดกั๋วเอนซื่อ (国恩寺)	61
62. พระเมตไตรยโพธิสัตว์ วัดโพธิ์แมนคุณาราม	62
63. เจ้าแม่กวนอิมพันมือวัดโพธิ์แมนคุณาราม	63
64. ทำวจตุโลกบาล	64
65. เขียนนำสัตว์วิเศษ	66
66. มังกรเขียว	66
66. รูปหงส์	67
67. นกกระเรียน	67
68. ปี่ซี้	68
69. สิงโต	69
70. กิเลน	69
71. เทาเที้ย	70
72. คางคกสามขากับปี่ซี้	71
73. รูปแพะกับรูปลิง	71
74. สีเซวี่	72
75. ดอกเหมย	72
76. โคมไฟสีแดง	73
77. น้ำเต้าที่ห้อยอยู่ใต้โคมไฟ	73
78. เงื่อนมงคลจินสีแดง	74
79. ลายแปดสัญลักษณ์มงคล	75
80. แจกั๋น	76
81. สีที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 5 และทิศทาง	78
82. พระราชวังต้องห้ามและบรรยากาศรอบข้าง	82

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเพณีวัฒนธรรมของคนเรา มีบางสิ่งอย่างหรือปรากฏการณ์บางอย่างที่มีความหมายสัญลักษณ์ เช่น ในวัฒนธรรมจีน มังกรสื่อความหมายเป็นมงคล เป็นสัญลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ ในสมัยโบราณ สามัญชนไม่กล้าเอาเสื้อผ้าลายมังกรมาสวมใส่ ในสังคมไทย สิ่งที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความเชื่อก็มีอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น การที่นกแสกร้อง ชาวบ้านจะเห็นว่าเป็นลางไม่ดี เชื่อกันว่าจะมีสิ่งที่ไม่ดีเกิดขึ้น เรื่องสีก็เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็สีจากวัตถุธรรมชาติหรือวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง และการใช้สีใด ๆ ในสมัยโบราณ มักจะมีเหตุผลของการใช้สีนั้น ๆ รวมทั้งมีความหมายที่เป็นสัญลักษณ์แฝงอยู่ อย่างเช่นในเทศกาลตรุษจีน คนจีนจะนิยมใส่สีแดง หรือไม้ก็ใส่สีโทนร้อน เช่น สีส้ม สีเหลือง ฯลฯ เพราะมีความหมายของความเป็นสิริมงคล หรือสีโทนร้อนก็เป็นสีที่มงคล ให้ความหวัง แต่หากใครใส่ สีดำเข้าบ้านชาวจีนในวันตรุษจีนก็อาจจะทำให้เจ้าของบ้านไม่สบายใจหรืออาจจะโกรธก็ได้ เนื่องจากสีดำเป็นสีที่แสดงถึงอัปมงคลในวัฒนธรรมจีน ส่วนสีดำหรือสีน้ำตาลก็เป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้าย เป็นสีอัปมงคลในวัฒนธรรมจีน ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า ในงานมงคลของชาวจีน มักใช้สีแดงในการตกแต่งเป็นหลัก และมีสีเหลืองมาปนบ้าง ในงานอัปมงคล มักจะใช้สีดำหรือสีโทนเย็นในการตกแต่ง ปรากฏการณ์นี้แสดงให้เห็นความคิดความเชื่อที่ชาวจีนมีต่อการใช้สี

ทางวิทยาศาสตร์บอกว่า สีเป็นภาษาทางจักษุสัมผัสทางวิทยาศาสตร์ได้ทดสอบและพบว่า ข้อมูลที่มนุษย์ได้รับจากโลกภายนอก มีประมาณ 80% ได้รับผ่านทางจักษุสัมผัส และสิ่งที่ประสาททางจักษุสัมผัสตอบสนองเร็วที่สุดคือ สี การเรียนรู้สีเป็นการเรียนรู้แบบพื้นฐานของมนุษย์ สีปรากฏในชีวิตประจำวัน ทางวิชาการได้ให้ความเห็นว่า การที่มนุษย์เข้าใจสีแบ่งเป็น 2 แบบใหญ่ คือ การเข้าใจแบบทั่วไปกับการเข้าใจแบบแตกต่างโดยการเปรียบเทียบ สำหรับการเข้าใจสีแบบทั่วไป Berlin กับ Key (1969 : 98) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ในการเรียนรู้เข้าใจสีผ่านทางสายตา มนุษย์ทั่วไปมีความเหมือนกัน จะเห็นได้ว่า ทุกภาษาจะมีคำที่แสดงสี การกำหนดของสีนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันในจำนวนคำในเรื่องการเข้าใจสีแบบแตกต่างโดยการเปรียบเทียบนี้ Jamson (2002 : 73) ได้ให้ความคิดเห็นว่า ภูมิหลังทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เข้าใจสี การเข้าใจสีนี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับทางชีวภาพเท่านั้น ยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับภูมิหลังทางวัฒนธรรม ฉะนั้น การเข้าใจและการประยุกต์ใช้สีนอกจากเกี่ยวข้องกับความรู้สีทางกายภาพที่รับจากสีแล้ว ยังเกี่ยวข้องกับความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังทางวัฒนธรรมการใช้สี

มนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญของวัฒนธรรม การที่มนุษย์ได้มีการเคลื่อนไหว ตัววัฒนธรรมของมนุษย์ก็เคลื่อนไหวตามมาด้วย ประเทศจีนกับประเทศไทยมีภูมิประเทศที่อยู่ในแถบเอเชียเหมือนกัน

มีภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน ทั้งสองประเทศมีการไปมาหาสู่ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน เป็นประวัติยาวนาน ทางศาสนา ทางภาษา ทางวรรณคดี และอื่น ๆ ภูมิหลังทางวัฒนธรรมมีความเหมือนกันในหลายประการ เช่น การมีความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์เป็นสมมุติเทพที่ได้รับการมอบหมายจากฟ้าเบื้องบนมาดูแลแผ่นดิน จริยธรรมที่การเป็นคนมีความกตัญญูต่อบิดามารดา ความเชื่อเรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว และอื่น ๆ คนจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ได้นำความเชื่อทางศาสนาของจีนเข้ามาด้วย ศาสนาของจีนเป็นที่พึ่งอาศัยทางจิตใจของชาวจีน ศาสนสถานแบบจีนทุกแห่งเป็นที่แสดงออกถึงความเลื่อมใสศรัทธาของชาวจีน ประเทศจีนได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา มหายาน (大乘佛教) ศาสนาเต๋า (道教) และศาสนาขงจื้อ (孔教) (ลัทธิขงจื้อ) ศาสนสถานต่าง ๆ ของศาสนาดังกล่าวเป็นศูนย์รวมในการเลื่อมใสศรัทธาของแต่ละศาสนา พรพรรณ จันทรโรนานนท์ (2546 : 163) ได้กล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่ชาวจีนให้ความสำคัญนอกเหนือจากที่ทำกิน คือสถานศึกษาของ บุตรหลาน สุสานฝังศพ และสถานที่ฝึกปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา แสดงให้เห็นถึงศาสนายังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวจีน มีอิทธิพลสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวจีน สะท้อนความคิดความเชื่อของชาวจีน สำหรับชาวไทยเชื้อสายจีนที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทย ศาสนสถานก็เป็นศูนย์รวมในการสร้างบุญกุศล การบำเพ็ญตัวเองของชาวไทยเชื้อสายจีน เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวไทยเชื้อสายจีน หลัว ยวี เจ (罗喻臻 : 2012) กรรมการฝ่ายวิเทศสหการของสมาคมพุทธศาสนาของจีน ได้กล่าวไว้ว่า ระยะเวลาแรก คนจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยได้นำความเชื่อทางศาสนาเข้ามาด้วย ในชุมชนของคนไทยเชื้อสายจีน มีวัดที่มีลักษณะแบบวัดจีนหลายแห่ง มีหลายวัดที่มีการบูชาเจ้าแม่กวนอิม บ่งบอกถึงการนับถือศาสนาพุทธ แสดงให้เห็นถึงศาสนาพุทธมีอิทธิพลสำคัญต่อความคิดและความเชื่อของชาวจีน

ประเทศไทยมีการใช้สีหลากหลายในสถาปัตยกรรม หัตถกรรม จนถึงเรื่องอาหารการกินต่าง ๆ ชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ได้นำความคิดความเชื่อทางศาสนาเข้ามา พุทธศาสนามหายานเป็นความเชื่อที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ชาวไทยเชื้อสายจีนได้นำเข้ามาประเทศไทย มีการสร้างศาสนสถาน หากการใช้สีในศาสนสถานของจีนในจีนและในไทยมีการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอาจเกี่ยวข้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมรอบตัวชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

หลังจากชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนได้ขยายออกไป เริ่มมีวัดจีนสร้างขึ้นแบบทางการ ศาสนาที่คนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยนับถือคือพุทธศาสนามหายานเป็นหลัก คณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย (泰国佛教华宗) ได้เกิดขึ้นในสังคมไทย การก่อสร้างวัดจีนในไทย มีรูปแบบโครงสร้างของวัดจีนที่คล้ายคลึงกับวัดจีนทางภาคใต้ของประเทศจีน ทั้งนี้เพราะคนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองฉวโจว (潮州) ซานโถว (汕头) ฝูเจี้ยน (福建) และไห่หนาน (海南) ของประเทศจีน ซึ่งหลายเมืองนี้อยู่ทางภาคใต้ของประเทศจีนอยู่ติดกับทะเล ลักษณะการก่อสร้างของ

วัดจีนที่อยู่ในไทยจึงคล้ายคลึงกับวัดจีนที่อยู่ในจีน การใช้สีเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งทางสถาปัตยกรรม จะบ่งบอกถึงภูมิอากาศและความคิดความเชื่อของชาวท้องถิ่น ด้วยความแตกต่างทางสภาพแวดล้อมกับทางวัฒนธรรมความเชื่อ ลักษณะการใช้สีของสถาปัตยกรรมของแต่ละที่จึงมีลักษณะเฉพาะของตน ลักษณะของสถาปัตยกรรมก็มีความเหมือนในหลายประการ เช่น การใช้สีของอาคาร การใช้สีของสิ่งตกแต่งภายในวัดและรวมไปถึงโครงสร้างของตัวอาคาร

เนื่องจากศาสนาสถานเป็นศูนย์รวมในการปฏิบัติพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาสนา เป็นที่แสดงความเลื่อมใสศรัทธาทางศาสนา แสดงให้เห็นถึงความเชื่อและวัฒนธรรมของสังคม สีเป็นภาษาทางจักษุสัมผัส เป็นสิ่งที่ประสาททางจักษุสัมผัสตอบสนองได้เร็วที่สุด เป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดสารข้อมูลหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ วัฒนธรรมของสังคม มีผู้วิจัยหลายท่านได้ศึกษาความเชื่อเรื่องสีและการใช้สีในสถาปัตยกรรม เช่น โหลว ฉิง ซี (楼庆西. 2547) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมจีน ได้กล่าวถึงการใช้สีพื้นฐาน 5 สี คือ สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลือง สีขาว และสีดำในศิลปวัฒนธรรมจีนโบราณ เฉินฮยง กับ หวางฉิน (陈雄, 王琴. 2553) ได้ศึกษาเรื่องการใช้สีในสถาปัตยกรรมจีน ได้ให้ความสำคัญกับการใช้สีเหลืองกับสีแดงในสถาปัตยกรรมจีน ส้าน จี้ เหวิน (单纪文. 1993) ได้ศึกษาเรื่องการใช้สีในวัฒนธรรมจีน ได้กล่าวถึงบทบาทและความเชื่อในการใช้สีพื้นกับสีสดสีต่าง ๆ ในศิลปวัฒนธรรมของสถาปัตยกรรมและการแต่งกายของชาวจีน ชาตียาฮอ อนุกุล (2552) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการใช้สีในสังคมไทย กล่าวถึงอิทธิพลของความเชื่อเรื่องสีที่มีต่อการออกแบบ อรุณโจน์ เกียรติจินดารัตน์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สีกับความเชื่อที่ปรากฏในศาลเจ้าและวัดจีนในย่านเยาวราชและให้ความสำคัญกับการศึกษาสีที่ปรากฏอยู่ตามที่ต่าง ๆ ในงานศิลปะของชาวจีนในย่านเยาวราช

การศึกษาสีในสถาปัตยกรรมโดยเปรียบเทียบศาสนาสถานของจีนในไทยและของจีนในจีนนี้ มีความประสงค์จะศึกษาความคิดความเชื่อ ความเป็นมา และวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในสถาปัตยกรรมของจีนในไทยและของจีนในจีน การเปรียบเทียบการใช้สีในศาสนาสถานของจีนในไทยและจีน เพื่อค้นคว้าความเหมือนและความต่างของความคิดความเชื่อกับวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย เพื่อเข้าใจประวัติความเป็นมา อิทธิพลที่มีต่อความคิดความเชื่อและวัฒนธรรมได้มากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความเชื่อและวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในการใช้สีของสถาปัตยกรรมของจีนในไทยและจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างของความคิดความเชื่อกับวัฒนธรรมระหว่างการใช้สีสถาปัตยกรรมจีนในไทยและจีน

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายานของจีน ศึกษาเฉพาะด้านลัทธิ ฉานจง (禅宗) และ ลัทธิลวี่จง (律宗) ของพุทธศาสนาพุทธมหายาน
2. แนวคิดของการใช้สีหลังคา เสา สิ่งประดับและประติมากรรม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ถ้าสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับศาสนสถานซึ่งจำกัดอยู่เฉพาะมหายาน ได้แก่ ศาสนสถานของจีนในไทยมี 2 แห่ง ศาสนสถานของจีนในจีนมี 2 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง

1) ศาสนสถานของศาสนาพุทธมหายานของจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่ง คือ

- 1.1) วัดมังกรกมลาวาส (龙莲寺) ที่เยาวราช กรุงเทพฯ
- 1.2) วัดโพธิ์แมนคุณาราม (普门报恩寺) ที่ถนนสาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา กรุงเทพฯ

2. ศาสนสถานของศาสนาพุทธมหายานของจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่ง คือ

- 2.1) วัดต้าหมิงซื่อ (大明寺) ที่เขตสู่กวาง (蜀刚) เมืองหยางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน
- 2.2) วัดกั๋วเอนซื่อ (国恩寺) ที่อำเภอชิงชิง (新兴) มณฑลกว่างตุ้ง (广东) สาธารณรัฐประชาชนจีน

หลักเกณฑ์ที่เลือกศาสนสถาน 2 แห่งนี้ ของจีนในไทยเพราะเป็นศาสนสถานทางศาสนาพุทธมหายาน และมีการใช้สีอย่างหลากหลายในการสื่อความเชื่อ เหตุผลที่เลือกศาสนสถานทางศาสนาพุทธมหายานของจีนในจีน 2 แห่งนี้ เพราะเป็นศาสนสถานของศาสนาพุทธมหายานและสร้างขึ้นด้วยลัทธิเดียวกันกับวัดพุทธศาสนาพุทธมหายานจีนที่อยู่ในไทย

1.5 คำนียามศัพท์เฉพาะ

สีในสถาปัตยกรรมหมายถึงการใช้สีของศาสนสถานทางศาสนาพุทธมหายานของจีนในไทย และของจีนในจีน

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยโดยขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน
2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของศาสนาพุทธมหายานทั้งของจีนในไทยและจีน
3. ศึกษาลักษณะการใช้สีของตัวอาคารของศาสนสถานจีนที่อยู่ในไทยและจีน
4. ศึกษาการใช้สีของหลังคา เสา สิ่งประดับ ประติมากรรมของวัด 4 แห่งซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกันในการทำวิจัย
5. เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในการใช้สีของศาสนสถานจีนที่อยู่ในไทยและจีน
6. ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างในการใช้สีของศาสนสถานจีนที่อยู่ในไทยและจีน
7. สรุปและอภิปรายผลการศึกษาความเหมือนกับความต่าง และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเหมือนและความต่างในการใช้สีของศาสนสถานจีนที่อยู่ในไทยและจีน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจความเชื่อและวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในสถาปัตยกรรมทางศาสนาพุทธมหายานของจีนที่อยู่ในไทยและจีน
2. ทำให้เข้าใจความเหมือนและความต่างของความเชื่อเรื่องการใช้สีกับวัฒนธรรมระหว่างสถาปัตยกรรมไทยและจีน เข้าใจประวัติความเป็นมา อิทธิพลที่มีต่อความเชื่อ และวัฒนธรรมด้านชีวิตประจำวัน เพื่อการใช้สีได้อย่างถูกกาลเทศะและถูกประเพณีวัฒนธรรมของไทยและจีน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องสี่ในสถาปัตยกรรมโดยเปรียบเทียบศาสนสถานของจีนและไทย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายานของจีน

2.1.1 สถาปัตยกรรมทางศาสนาพุทธมหายานของจีนที่อยู่ในจีน

2.1.2 สถาปัตยกรรมทางศาสนาของจีนที่อยู่ในไทย

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้สี

2.2.1 วัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมจีน

2.2.2 วัฒนธรรมและความเชื่อของการใช้สีในสถาปัตยกรรมของจีน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายาน

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สีในสถาปัตยกรรมทางศาสนา

2.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายานของจีน

2.1.1 สถาปัตยกรรมทางศาสนาพุทธมหายานของจีนที่อยู่ในจีน

สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาพุทธมหายานของจีนที่อยู่ในจีนมีลักษณะหลักที่เป็น “四合院” (si he yuan) ซึ่งเป็นแบบบ้านโบราณที่มีอาคาร 4 หลังประกบกัน และมีลานโล่งแจ้งตรงกลาง บางแห่งก็เป็นแบบอาคาร 3 หลังประกบพุทธศาสนาพุทธมหายานของจีนได้รับการสืบทอดจากศาสนาทางอินเดีย และมีการผสมผสานกับความคิดความเชื่อของสังคมจีน จึงมีลักษณะที่ได้รับอิทธิพลจากความคิดความเชื่อของจีน สถาปัตยกรรมทางศาสนาพุทธมหายานของจีนจึงได้รับความสนใจจากทางวิชาการเป็นอย่างยิ่ง นักวิชาการต่าง ๆ ได้กล่าวถึงสถาปัตยกรรมจีนดังต่อไปนี้

โหลว ฉิ่ง ซี (楼庆西. 2547 : 103-106) ศาสตราจารย์ด้านสถาปัตยกรรมของมหาวิทยาลัยชิงหัว ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาสถาปัตยกรรมโบราณชิงหัว ได้ศึกษาเรื่องสถาปัตยกรรมจีนโบราณเป็นเวลานาน ได้กล่าวถึงสถาปัตยกรรมจีนทางด้านศาสนาไว้ว่า ในประเทศจีน สถาปัตยกรรมของศาสนาพุทธส่วนใหญ่เป็นวัด คำว่า “寺” (si แปลว่า วัด) ในภาษาจีนมีความหมายแต่เดิมว่า “ตำหนักของขุนนาง” ความเจริญของศาสนาพุทธ ส่งผลให้ขุนนางของประเทศจีนนิยมอุทิศที่ดินและตำหนักของตนให้กับศาสนาพุทธ ให้ทำเป็นศาสนสถานของศาสนาพุทธ มีลักษณะของตำหนักเป็นแบบ “四合院” ซึ่งห้องใหญ่ของส่วนข้างหน้าของบ้านเป็นโบสถ์สำหรับบูชาพระพุทธรูป ห้องใหญ่ของส่วนข้างหลังเป็นสถานที่การเรียนคำภีร์ การสวดมนต์และการนั่งสมาธิ

สนามหลังบ้านเป็นที่พักอาศัยของพระสงฆ์ ในประวัติศาสตร์จีน “四合院” ทำหน้าที่เป็นศาสนสถานของศาสนาพุทธ อำนวยความสะดวกในการดำเนินการของศาสนาพุทธ ด้วยเหตุผลนี้ ลักษณะโครงสร้างของ “四合院” (si he yuan) จึงเป็นลักษณะโครงสร้างพื้นฐานของสถาปัตยกรรมทางศาสนาพุทธของประเทศจีน

หลิว ตุน เจิน (刘敦桢. 2546 : 47-93) ได้กล่าวถึงสถาปัตยกรรมจีนทางศาสนาไว้ว่า สถาปัตยกรรมแบบโบราณของจีน โครงสร้างของสถาปัตยกรรมเป็นโครงสร้างที่ทำด้วยไม้เป็นหลัก ในสมัยต้นที่ศาสนาพุทธของอินเดียเข้ามาในประเทศจีน ผังของวัดจีนคล้ายคลึงกับผังของวัดอินเดีย คือเอาเจดีย์เป็นองค์ประกอบหลักของวัด อยู่ในตำแหน่งที่เป็นศูนย์กลางของวัด ตั้งไว้ให้พุทธศาสนิกชนได้บูชา หลังจากสมัยต้นที่ศาสนาพุทธของอินเดียเข้ามาในประเทศจีน แล้วได้มีการสร้างโบสถ์สำหรับพระพุทธรูป เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้บูชา แล้วให้ความสำคัญทั้งเจดีย์และโบสถ์ แต่ตำแหน่งของเจดีย์ยังอยู่หน้าโบสถ์ ต่อมาถึงสมัยรัชวงศ์ถัง โบสถ์เริ่มมีความสำคัญมากกว่าเจดีย์ โบสถ์เริ่มเป็นส่วนประกอบหลักของวัด มีการสร้างเจดีย์อยู่ข้างโบสถ์ ในสมัยราชวงศ์ซ่ง ตำแหน่งของโบสถ์เริ่มอยู่หน้าเจดีย์ ในวัดขนาดเล็กและบางวัดก็มีแต่โบสถ์แต่ไม่มีเจดีย์

พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2553 : 30) ได้กล่าวถึงวัดจีนไว้ว่า แม้ว่าวัดจีนจะมีผังอาคารเป็นแบบบ้านที่มีอาคาร 4 หลัง หรืออาคาร 3 หลังประกอบกันก็ตาม อาคารพุทธาวาสที่จำเป็นต้องมีในวัดก็คือทำวิหารจตุโลกบาล และอาคารตาสยงเป่าเตียนที่ประดิษฐานพระพุทธรูป 3 องค์อยู่ นอกจากนี้ยังมีหอกกลางและหอรชฆัง หรืออาจมีวิหารพระโพธิสัตว์องค์อื่น ๆ หรือวิหารบูรพาจารย์ ผู้ก่อตั้งนิกายต่าง ๆ ของพระพุทธศาสนา ส่วนเขตสังฆาวาสก็จัดตามความต้องการของฝ่ายสงฆ์

สรุปได้ว่า สถาปัตยกรรมทางศาสนาของประเทศจีนมีลักษณะโครงสร้างแบบ “四合院” (si he yuan) โครงสร้างของสถาปัตยกรรมมักทำด้วยไม้ มีห้องต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการทางศาสนา ในประวัติศาสตร์จีน ศาสนาพุทธมีประวัติยาวนาน วัดจีนให้ความสำคัญกับโบสถ์และเจดีย์ แต่ในช่วงหลัง โดยส่วนใหญ่แล้ว โบสถ์มีความสำคัญมากกว่าเจดีย์ ตั้งอยู่ในตำแหน่งสำคัญของวัด ในวัดขนาดเล็กบางแห่งก็ไม่มีเจดีย์ วัดเป็นสถานที่สำหรับการดำเนินการทางศาสนา มีสถานที่ตั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไว้ให้พุทธศาสนิกชนบูชา มีสถานที่สำหรับการเรียนรู้และการบำเพ็ญตน ทั้งยังมีสถานที่สำหรับการใช้ชีวิตการพักอาศัยของพระสงฆ์ เป็นศูนย์กลางในการดำเนินการทางพุทธศาสนา

2.1.2 สถาปัตยกรรมทางศาสนาของจีนที่อยู่ในไทย

สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของจีนที่อยู่ในไทย ได้สืบทอดลักษณะต่าง ๆ จากสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของจีน และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของชาวจีนที่อพยพเข้ามาในแผ่นดินไทย ได้ตอบสนองความต้องการของชาวไทยเชื้อสายจีน จึงมีความเหมือนและ

ความต่างจากสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนามหายานของจีนที่อยู่ในจีน นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นไว้ดังต่อไปนี้

พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2554 : 63) ได้กล่าวถึงศาสนาของจีนที่อยู่ในไทยไว้ว่า ศาสนสถานของชาวจีน ไม่ว่าจะเป็นพระพุทธรูปศาสนา ศาสนาเต๋า และศาสนาขงจื้อ ล้วนมีผังของสถาปัตยกรรมและอาคารที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือผังแบบอาคาร 4 หลังประกอบกัน (ชื่อเหอเอี้ยน) ของสถาปัตยกรรมขนาดใหญ่ และผังแบบอาคาร 3 หลังประกอบกัน (ชานเหอเอี้ยน) ของสถาปัตยกรรมขนาดกลาง สำหรับสิ่งประดับหลังคาและส่วนต่าง ๆ ของอาคารก็แตกต่างกันตามความเชื่อเรื่องสิริมงคลในแต่ละศาสนา อาคารของศาสนสถานมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ทั้งนี้ ผังของศาสนสถานก็อาจปรับเปลี่ยนไปตามพื้นที่ตามภูเขหรือพื้นราบด้วย

กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม (2528 : 125) ศาสนสถานของชาวจีนอาจแบ่งออกเป็นศาลเจ้า วัด โรงเจ แตกต่างกันอย่างตรงที่ศาลเจ้า สร้างขึ้นจากแรงศรัทธาในศาสนาเต๋า ขงจื้อ และความเชื่อดั้งเดิม วัดจีนสร้างขึ้นจากแรงผลักดันในศาสนาพุทธ นิกายมหายาน ส่วนโรงเจเกิดจากการผสมผสานแนวคิดทั้งแบบเต๋าและมหายาน

กำจร สมพงษ์ศรี (2535 : 64) ทั้งศาลเจ้าและวัดจีน โดยทั่วไปมีรูปแบบไม่แตกต่างกัน เนื่องจากเป็นอาคารทางศาสนาเช่นเดียวกัน รูปแบบเหล่านี้คงคล้ายกับสถาปัตยกรรมอื่น ๆ ของจีน เช่น พระราชวัง มีเพียงบางอย่างที่แตกต่างกัน ความคล้ายคลึงกันส่วนใหญ่อยู่ในการวางแบบแปลนและการตกแต่ง

สรุปได้ว่า สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนามหายานของจีนที่อยู่ในไทยมีลักษณะและรายละเอียดในการตกแต่งที่คล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนามหายานของจีน ตั้งแต่การออกแบบ การตกแต่ง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บูชา และการใช้สีมีความคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างจากความเชื่อและความต้องการของคนไทยเชื้อสายจีนตามกลุ่มกำเนิดในประเทศจีน กลุ่มภาษาและอาชีพ

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับการใช้สี

2.2.1 วัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมจีน

การใช้สีในสังคมจีนมีการกำหนดความหมายตามวัฒนธรรมจีน สีแดงกับสีเหลืองเป็นสีที่ได้รับความนิยมและแสดงให้เห็นถึงความเป็นสิริมงคลของสังคมจีน สังคมจีนเป็นสังคมที่มีชนชั้น การใช้สีนอกจากแสดงถึงความคิดความปรารถนาของชาวจีนแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงการแบ่งชนชั้นในสังคมจีน การใช้สีตามวัฒนธรรมจีนได้รับความสนใจในทางวิชาการทั้งจีนและต่างประเทศ นักวิชาการได้กล่าวถึงวัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมจีนไว้

โหลว ฉิ่ง ซี (楼庆西. 2547 : 305) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมจีนไว้ว่า ในศิลปะและวัฒนธรรมของจีนโบราณมีการใช้สีพื้นฐาน 5 สี คือ สีน้ำเงิน สีแดง

สีเหลือง สีขาว และสีดำ ซึ่งมีความนัยถึงธาตุทั้ง 5 ธาตุ (五行) คือ น้ำ ไฟ ไม้ โลหะ และดิน ตามลำดับ ดังที่ตำรา อี้จิง (易经 yi jing) ได้กล่าวไว้ว่า ธาตุดิน คือสีเหลืองเป็นพื้นฐานในการรองรับทุกอย่างบนโลกนี้ ธาตุดินจึงมีความสำคัญที่สุดในทั้ง 5 ธาตุ ด้วยเหตุผลนี้ สีเหลืองจึงเป็นสีหลักในสีพื้นฐาน 5 สี

(“各朝代建筑与颜色” แปลว่าสีกับสถาปัตยกรรมในแต่ละยุคสมัย 2016 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมและความเชื่อเรื่องสีในสังคมจีนไว้ว่า การใช้สีในราชวงศ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์จีนนี้ ในสมัยราชวงศ์ถัง สีเหลืองเริ่มเป็นสีที่ใช้เฉพาะในพระราชวัง สีหลักที่ใช้ในพระราชวังเป็นสีเหลืองกับสีแดง ชาวบ้านใช้ได้เพียงสีขาว สีดำ สีเทาเท่านั้น ในสมัยราชวงศ์ถัง (唐 Tang) สียังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแบ่งชนชั้นของสังคม ในสมัยราชวงศ์ซ่ง (宋 Song) วัฒนธรรมการใช้สีได้สืบต่อจากสมัยราชวงศ์ถัง (唐 Tang) เน้นสีแดงเป็นหลัก และเริ่มใช้สีอื่นมากขึ้น ในการตกแต่งวัดวาอาราม ในสมัยราชวงศ์หมิง (明 Ming) นิยมใช้สีอ่อนเป็นหลัก ศิลปะการสร้างสวนของภาคใต้ของจีนมีอิทธิพลต่อการสร้างสถาปัตยกรรมของจีน การใช้สีอ่อนเพื่อได้บรรยากาศที่สง่างาม

พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2549 : 68-73) ได้กล่าวถึงเรื่องความเชื่อของชาวจีนในหนังสือ ฮก ลก ชิว ไว้ว่า ฮก ลก ชิว หมายถึง ทรัพย์ศฤงคาร บริวาร ยศถาบรรดาศักดิ์ และอายุยืน สิ่งดังกล่าวย่อมเป็นที่นิยมของมวลมนุษย์ แต่ชาวจีนมีวิธีการแสดงออกถึงสิ่งนี้หลายรูปแบบ มีทั้งที่เป็นรูปเคารพในศาสนสถาน มีวัตถุสิ่งของมงคล มีผลไม้และอาหารการกินที่เป็นมงคล มีภาพวาด สิริมงคลและสิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นมงคลที่อยู่คู่กับวัฒนธรรมจีนมาจนทุกวันนี้ จะเห็นได้ว่าการออกแบบ การใช้สีของวัตถุมงคล ศาสนสถาน หรือภาพวาด เป็นการแสดงถึงความเชื่อและความปรารถนาในเรื่องสิริมงคลของชาวจีน รายละเอียดต่าง ๆ ส่วนมากมีความหมายทางความเชื่อและศาสนา

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมการใช้สีของจีน นิยมใช้สีเหลืองกับสีแดงเป็นสีหลักในการตกแต่งสถาปัตยกรรม โดยเฉพาะวัดวาอาราม เป็นเอกลักษณ์บ่งบอกถึงความมีอำนาจและความสูงศักดิ์สำหรับประชาชนทั่วไป ส่วนมากจะใช้สีพื้นเป็นหลัก ไม่เน้นสีฉูดฉาด ต่อมาเริ่มมีการใช้สีอ่อนในวัดวาอาราม เพื่อให้เหมาะสมกับบรรยากาศแบบธรรมชาติ แสดงถึงความสง่างามและรสนิยมอันสูงส่ง จะเห็นได้ว่า ในประวัติศาสตร์ของจีน สีเป็นสิ่งที่สะท้อนระบบชนชั้นและรสนิยมของสังคมเช่นกัน

2.2.2 วัฒนธรรมและความเชื่อของการใช้สีในสถาปัตยกรรมของจีน

การใช้สีในสถาปัตยกรรมของจีนเกี่ยวข้องกับความเชื่อของสังคมจีน มักจะมีตำนานที่เกี่ยวข้องหรือมีการกำหนดตามกฎเกณฑ์ของพระราชวังทางสังคม มีประโยชน์ในการแสดงออกถึงความคิดและความเชื่อตามความปรารถนาของคนจีน และยังมีการแบ่งชนชั้นตามความต้องการของทางพระราชวังด้วย ความหมายหรือความเป็นเอกลักษณ์ยังมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของ

ยุคสมัยของสังคมจีน นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความคิดเห็นของวัฒนธรรมและความเชื่อของการใช้สีในสถาปัตยกรรมของจีนไว้ดังต่อไปนี้

เฉิน ซี หลิง (陈七凌. 2547 : ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้สีในสถาปัตยกรรมจีน จะแสดงให้เห็นถึงชนชั้นของสังคม ในราชวงศ์โจว (周 Zhou) ได้เริ่มตั้งการใช้สีพื้นฐานเป็น 5 สี คือ สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลือง สีขาว และสีดำ กำแพงและเสาของวังส่วนมากทาสีแดง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สีแดงได้กลายเป็นเอกลักษณ์ของการมีฐานะสูงส่ง มีชาติตระกูล มาในสมัยราชวงศ์ฮั่น (汉 Han) สีเหลืองเริ่มมีฐานะสูงกว่าสีแดง การใช้สีเหลืองหรือสีทองแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพย์สินเงินทอง และฐานะทางสังคม

เฉิน โสยง กับ หวางฉิน (陈雄 王琴. 2553 : 116-117) ได้กล่าวถึงการใช้สีในสถาปัตยกรรมจีนไว้ว่า ศิลปะการใช้สีมีอยู่ทั่วไปในสถาปัตยกรรมโบราณของจีน พระราชวังต่าง ๆ หลังคานิยมใช้สีเหลืองทอง เสาในวังนิยมใช้สีแดงเป็นหลัก แสดงให้เห็นถึงความมีฐานะและยศศักดิ์ที่สูงส่ง สำหรับการจัดสวนในบ้านของชาวจีนภาคใต้ จะนิยมนำสีอ่อน เพื่อดูสง่าและกลมกลืนกับบรรยากาศที่มีป่าไม้และน้ำใส กล่าวได้ว่า การใช้สีของสถาปัตยกรรมไม่เพียงแต่อยู่ในสถาปัตยกรรมเท่านั้น ยังเป็นการใช้สีให้กลมกลืนกับธรรมชาติ บรรยากาศ และดินฟ้าอากาศด้วย การตกแต่งสวนนั้นยังส่งผลต่อการแต่งกายของคนที่อยู่ในสวนด้วย

सान จี้ เหวิน (单纪文. 1993 : 62-76) ได้กล่าวถึงการใช้สีในวัฒนธรรมจีนไว้ว่า ตามความคิดเห็นส่วนตัวแล้ว ในวัฒนธรรมจีน รสนิยมของชาวจีนนิยมสีพื้นมากกว่าหลากหลายสีสัน แต่ในวัดวาอารามและพิธีมงคลต่าง ๆ ชาวจีนนิยมใช้สีเหลืองและสีแดง ซึ่งมีความหมายถึงอำนาจ แต่จากการสังเกตแล้ว ในชีวิตประจำวัน ชาวจีนนิยมสีพื้นมากกว่าหลากหลายสีสัน มักจะเป็นสีดำ สีขาว กับสีเทา ซึ่งจะเห็นได้จากการแต่งกายของใช้ในชีวิตประจำวันและที่พำนักอาศัยของชาวบ้าน อย่างเช่น ที่พำนักอาศัยของชาวบ้านส่วนมากจะใช้หลังคาเป็นสีเทา กำแพงสีขาว และการแต่งกายในชีวิตประจำวันเป็นสีดำ หรือสีเทาดำ

กล่าวโดยสรุปว่า การใช้สีในสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของจีนนอกจากได้รับอิทธิพลจากทางพุทธศาสนาแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากทางวัฒนธรรมและความคิดของจีน มีความชัดเจนในการแบ่งชนชั้นโดยผ่านการใช้สีของสถาปัตยกรรม การใช้สีในสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของจีนจึงได้รับความสำคัญในทางพระมหากษัตริย์และได้รับการเผยแพร่ในสังคมจีนในยุคสมัยต่าง ๆ ของสังคมจีน บทบาทที่สำคัญของการใช้สีในสถาปัตยกรรมส่งผลให้การเผยแพร่และการสืบทอดการใช้สีในการสื่อความคิดความเชื่อของสังคมจีน

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายาน

การออกแบบการก่อสร้างของสถาปัตยกรรมด้านพุทธศาสนามหายานของจีนได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนามหายานของอินเดีย และผสมผสานกับความเชื่อทางสังคมจีน แล้วแสดงออกโดยผ่านการใช้สีในสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายานได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ของสังคมในแต่ละยุคสมัย ได้แสดงถึงระบบชนชั้นและความคิดความปรารถนาของพระมหากษัตริย์เป็นหลัก การใช้สีของสถาปัตยกรรมในแต่ละยุคสมัยจึงมีความเหมือนและความต่างกัน นักวิชาการได้กล่าวถึงสถาปัตยกรรมด้านศาสนาพุทธมหายานดังต่อไปนี้

ซ่ง อี้ บัว (宋玉波 Song Yubo. 2547) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธมหายานที่ประเทศจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธมหายานในประเทศจีนที่มีต่อความคิดของชาวจีน ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาประวัติการเปลี่ยนแปลงของศาสนาพุทธมหายานในประเทศจีน และอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาพุทธมหายานที่ประเทศจีนมีต่อปรัชญาของชาวจีน ผลการวิจัยพบว่า คำสั่งสอนและจริยธรรมในศาสนาพุทธมหายานของจีนมีคุณค่ายิ่งใหญ่ต่อความคิดและเรื่องคุณธรรม จริยธรรมของชาวจีน แต่ทุกสิ่งอย่างก็มีทั้งข้อดีและข้อบกพร่อง สำหรับการพัฒนาการสร้างสรรค์สังคมปัจจุบัน ความคิดและจริยธรรมในศาสนาพุทธมหายานมีทั้งเป็นประโยชน์และทั้งเป็นอุปสรรคในขั้นตอนการพัฒนาของสังคม คนเราจึงต้องนำความคิดทางศาสนาพุทธมหายานมาใช้พิจารณา

ผู้ ฮุย (普惠 Pu Hui. 2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศิลปะของรูปทรงต่าง ๆ ทางพุทธศาสนามหายานของประเทศจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของศิลปะของรูปทรงต่าง ๆ ของพุทธศาสนามหายานของจีน ขอบเขตงานวิจัยคือ ศึกษาประติมากรรมของพุทธศาสนามหายาน ภาพวาดของพุทธศาสนามหายาน ลักษณะสถาปัตยกรรมพุทธศาสนามหายาน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของศิลปะรูปทรงของแต่ละถิ่นของประเทศจีนมีความเหมือนและต่างกัน ลักษณะของรูปทรงต่าง ๆ เกี่ยวข้องของคติความเชื่อของแต่ละถิ่น แต่มีลักษณะร่วม คือ รูปทรงของศาสนาพุทธมหายานทำให้ผู้คนที่พบเห็นรู้สึกถึงความสงบสุข เป็นธรรมชาติ

จู เมิ่ง ฉวน (朱孟传 Zhu Mengchuan. 2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดทางพุทธศาสนามหายานที่แสดงออกผ่านภาพต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาพต่าง ๆ ตามการก่อสร้างกับความคิดทางพุทธศาสนามหายาน ขอบเขตงานวิจัยคือ ศึกษาภาพต่าง ๆ ของศาสนสถานทางพุทธศาสนามหายานสายฮั่นฉวนโฟเจี้ยว (汉传佛教 Han chuan fo jiao) กับสายจางฉวนโฟเจี้ยว (藏传佛教 Zang chuan fo jiao) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดทางพุทธศาสนามหายานสายฮั่นฉวนโฟเจี้ยวกับสายจางฉวนโฟเจี้ยวมีความเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากทางอินเดียเหมือนกัน มีความคิดหลายอย่างที่มีความเชื่อมโยงกัน

เผิง หยง (彭彤 Peng Rong. 2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศิลปศาสตร์ทางพุทธศาสนา ของจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศิลปศาสตร์กับพุทธศาสนาของจีนและ ศึกษาลักษณะพื้นฐานของศิลปศาสตร์ทางพุทธศาสนาของจีน ขอบเขตงานวิจัยคือ ศึกษาการวาดภาพ ของพุทธศาสนาของจีน ประติมากรรมของพุทธศาสนาของจีน สถาปัตยกรรมของ พุทธศาสนาของจีน วรรณกรรมของพุทธศาสนาของจีน ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะ ต่าง ๆ ของศิลปศาสตร์ทางพุทธศาสนาของจีนมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันคือเผยแพร่ความคิดทาง ศาสนา มีลักษณะที่แสดงถึงความเป็นศาสนา มีหลักเกณฑ์ในการออกแบบและมีความหมายที่เป็น เอกลักษณะ

เหยียน มู่ (袁牧 Yuan Mu. 2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สถาปัตยกรรมทาง พุทธศาสนาของจีนสมัยใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและความเชื่อขององค์การทาง พุทธศาสนาของจีนในสมัยปัจจุบัน ศึกษารูปแบบการก่อสร้างศาสนสถานที่เหมาะสมตามภูมิประเทศ ความต้องการของพระสงฆ์และความต้องการของสมัยปัจจุบัน ขอบเขตงานวิจัยคือ ศึกษาวัดทาง พุทธศาสนาของจีนที่อยู่บนภูเขา จิว หัว ซาน (九华山 jiu hua shan) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ การก่อสร้างวัดทางพุทธศาสนาของจีนมี 3 แนวการใหญ่คือ ตามการก่อสร้างตามแบบอยู่ในเมือง การก่อสร้างแบบอยู่ในป่า การก่อสร้างแบบอยู่ในชนบท ลักษณะขององค์การทางพุทธศาสนาและ กิจกรรมทางพุทธศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบรูปแบบของวัด

ฉง จื่อ เผิง (丛子鹏 Cong Zi peng. 2556) ได้วิจัยเรื่อง เส้นทางการเผยแพร่ของ ศาสนาพุทธในประเทศจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเส้นทางและแนวทางการเผยแพร่ ศาสนาพุทธในจีนในประเทศจีนในสังคมปัจจุบัน ขอบเขตงานวิจัยคือ ศึกษาเส้นทางการเผยแพร่ ศาสนาพุทธตามระบบชนชั้น และตามเขตพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางการเผยแพร่ ศาสนาพุทธจากชนชั้นปกครองไปถึงชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง จากเมืองเจริญไปถึงเมืองที่ ก้นดาร์ และ ศาสนาพุทธเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมจีน มีผลสำคัญต่อความคิดของ ประชาชนชาวจีน

สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของจีนเกี่ยวข้องกับความคิดความเชื่อทาง พุทธศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของจีน ได้รับอิทธิพลจากศิลปศาสตร์ของจีน การเผยแพร่ของ พุทธศาสนาของจีนส่งผลให้เกิดการฟื้นฟูวัฒนธรรมทางพุทธศาสนาและการสร้างวัดใหม่ การออกแบบและรายละเอียดของวัดจีนปัจจุบันนี้เพี้ยนจากความคิดความเชื่อทางพุทธศาสนา จึงต้อง ให้ความสำคัญกับการออกแบบและการตกแต่งวัดจีนทางพุทธศาสนาอย่างถูกต้องทางศาสนา

2.3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สีในสถาปัตยกรรมทางศาสนา

การใช้สีในสถาปัตยกรรมมีบทบาทในการสื่อความหมายและความเป็นเอกลักษณ์ใน วัฒนธรรมจีน ส่งผลให้สังคมจีนมีการใช้สีในสถาปัตยกรรมตามหลักเกณฑ์ที่เคยสืบทอดกันมา การใช้สี

ในสถาปัตยกรรมนี้มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและตามสถานการณ์ คนจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ประเทศไทยได้นำมาวัฒนธรรมเรื่องศาสนสถานทางพุทธมหายานเข้ามา ได้สืบทอดศิลปะการก่อสร้างวัดทางพุทธมหายานในประเทศไทย นักวิชาการทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการใช้สีในสถาปัตยกรรมทางศาสนาตั้งต่อไปนี้

อรุณโรจน์ เกียรติจินดารัตน์ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สีกับความเชื่อที่ปรากฏในศาลเจ้าและวัดจีนในย่านเยาวราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสีที่ปรากฏอยู่ตามที่ตั้งต่าง ๆ ในงานศิลปะของชาวจีนในบริเวณเยาวราช ไม่ว่าจะเป็นวัด ศาลเจ้า ของใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น ศึกษาวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อของชาวจีน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สีกับความเชื่อที่ปรากฏในศิลปวัฒนธรรมของชาวจีนในย่านเยาวราช ขอบเขตของงานวิจัยคือ ศึกษาข้อมูลทางศิลปะของชาวจีน เฉพาะบริเวณศาลเจ้าและวัดจีนในย่านเยาวราช ศึกษาสีที่ใช้ในงานสถาปัตยกรรม จิตรกรรม และประติมากรรมที่ปรากฏอยู่ในศาลเจ้าและวัดจีน ศึกษาสีที่ใช้ในศาลเจ้าของชาวไทยเชื้อสายจีน ผลการวิจัยพบว่า การเลือกสีของชาวจีนจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อเสมอ โดยเชื่อกันว่าสีแดงเป็นสีแห่งธาตุไฟ ซึ่งสามารถทำลายสิ่งอัปมงคลต่าง ๆ ได้ เป็นสีที่หมายถึงความสว่าง แสดงถึงพลังอำนาจ และเป็นสีเสริมสร้างสิริมงคลได้อีกด้วย ส่วนสีทอง เชื่อกันว่าเป็นสีแห่งความศักดิ์สิทธิ์ ความเจริญรุ่งเรือง และความมั่งคั่ง เรามักจะพบสีสองสีในอยู่สถาปัตยกรรมของชาวจีนในไทยเสมอ นอกจากสองสีนี้แล้วยังมีสีอื่น ๆ อีก เช่น สีเขียว สีฟ้า สีเหลือง สีชมพู สีขาว และสีดำ ซึ่งเป็นสีที่มีอยู่ในธรรมชาติ และเป็นสีตามความเชื่อในฮวงจุ้ยอีกด้วย ซึ่งสีแต่ละสีมีพลังของธาตุที่แตกต่างกันออกไป ธาตุแต่ละธาตุมีพลังส่งเสริมและหักล้างกัน ซึ่งก่อให้เกิดความสมดุลในธรรมชาติ

เจียง ชิว ผิง (蒋秋萍 Jia Qiu ping, 2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คำเรียกสีในภาษาจีนกับภาษาไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมือนและความต่างระหว่างคำเรียกสีในภาษาจีนและภาษาไทย ส่งเสริมความเข้าใจความสัมพันธ์ของภาษาและวัฒนธรรมระหว่างสองประเทศ ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาโครงสร้างของคำเรียกสีในภาษาจีนกับภาษาไทย ศึกษาความหมายและวัฒนธรรมที่อยู่ในคำเรียกสีพื้นฐาน มีจำนวน 8 คำในภาษาจีนกับภาษาไทย ได้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาจีนกับภาษาไทยในด้าน ชีวิตประจำวัน ความเลื่อมใสศรัทธา สถาปัตยกรรม ตำนานเรื่องเล่า เหตุการณ์ ประเพณีวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกสีในภาษาจีนกับภาษาไทยมีความเหมือนกัน เนื่องจากประเทศทั้งสองมีความเหมือนในด้านภูมิประเทศและด้านวัฒนธรรม อีกประการหนึ่งคือ ทั้งสองประเทศมีการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมกัน จากการเจริญความสัมพันธ์ของประเทศทั้งสอง การเรียนรู้ร่วมกันในด้านต่าง ๆ ได้พัฒนาขึ้น ส่งผลให้ภาษาที่ใช้ในประเทศทั้งสองมีความเหมือนมากยิ่งขึ้น แต่คนเราไม่ควรประมาทในความต่างของคำเรียกสีในภาษาทั้งสอง ถึงจะหลีกเลี่ยงความเข้าใจปะปนกันและเกิดความสับสนขึ้น

เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา (2553) ได้วิจัยเรื่อง สีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของไทย ศึกษาการวิวัฒนาการใช้สีของไทยที่มีผลต่อการออกแบบ ขอบเขตของการวิจัยคือศึกษาหมวดหมู่วัฒนธรรมออกเป็นหมวดต่าง ๆ ทั้งวัตถุ และพิธีกรรมและองค์การตามองค์คติความเชื่อเชื่อมโยงเรื่องสีดังต่อไปนี้ หมวดศาสนา หมวดเครื่องแต่งกาย หมวดที่อยู่อาศัย หมวดวรรณกรรม หมวดอาหาร หมวดของใช้ในชีวิตประจำวัน หมวดศิลปะ หมวดการละเล่น ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อเรื่องสีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของไทยในแต่ละด้านยังมีการใช้สีไทยในการเรียกชื่อสี เช่น ความเชื่อในด้านการแต่งกายยังมีการใช้เรียกสีฟ้าว่าสีคราม ความเชื่อในด้านศิลปะยังมีการใช้สีไทยในการตกแต่ง เช่น การใช้สีในการตกแต่งภาพจิตรกรรมฝาผนัง โบสถ์ในวัดต่าง ๆ ความเชื่อในด้านของใช้ในชีวิตประจำวันเรียกสีแดงว่าสีดินแดง ในการทำถ้วยชาม ดินเผา ส่วนความเชื่อในด้านอาหารมีการเรียกชื่อของสีตามชนิดของวัสดุที่นำมาใช้ เช่น สีเขียว เรียกว่า สีเขียวใบเตย หรือตองอ่อน สีน้ำเงิน เรียกว่า สีดอกอัญชัน สีดำ เรียกว่า สีดำถ่าน เป็นต้น

ลวี ยิง เสี่ย (吕英霞 Lv Ying xia. 2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของสีในสถาปัตยกรรมของจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและความเป็นเอกลักษณ์ของสีในสถาปัตยกรรมจีน ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาบทบาทของสีในสถาปัตยกรรมในช่วงระยะเวลาของจีน คือ สมัยราชวงศ์ฉินฮั่น (秦汉 Qin Han) สมัยราชวงศ์สุยถัง (隋唐 Sui Tang) สมัยราชวงศ์เหลียงซ่ง (两宋 liang Song) และสมัยราชวงศ์หมิงชิง (明清 Ming Qing) ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของสีในสถาปัตยกรรมทั้ง 4 สมัยนี้มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน คือมีความเหมือนกันและการพัฒนากันตามกาลเวลา ในแต่ละยุคสมัย บทบาทของสีที่ใช้ในสถาปัตยกรรมมีความแตกต่างกัน ด้วยอิทธิพลทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม บทบาทของสีในแต่ละยุคสมัยจะบ่งบอกถึงคติความเชื่อ สังคม การเมืองการปกครองของยุคสมัยนั้น

เวิน เหว่ย ซื่อ (温伟思 Wen Weisi. 2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้สีของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนamahayana ณ เขตเมืองเก่าของปักกิ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้สีของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนamahayana ณ เขตเมืองเก่าของปักกิ่ง สร้างระบบการแนะนำการใช้สีของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนamahayana ณ เขตเมืองเก่าของปักกิ่ง ขอบเขตงานวิจัยคือ ศึกษาวัดของพุทธศาสนamahayana ผลการวิจัยพบว่า การใช้สีของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนamahayana ณ เขตเมืองเก่าของปักกิ่งสามารถจัดเป็นระบบได้ ระบบนี้มีประโยชน์ต่อการซ่อมแซมวัดทางพุทธศาสนamahayana ณ เขตเมืองเก่าของปักกิ่งในอนาคต

จาง ซื่อ เถิง (张司腾 Zhang Siteng. 2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงของการใช้สีแดงแบบจีนในสถาปัตยกรรมจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการใช้สีแดงแบบจีนในสถาปัตยกรรมจีนตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์จนถึงสมัยปัจจุบัน และศึกษาการใช้สีแดงแบบจีนในสถาปัตยกรรมของปัจจุบัน ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาความหมายของสีแดงแบบจีนตามทฤษฎีของสี และศึกษาสีแดงแบบจีนตามข้อกำหนดของทางวัฒนธรรมจีน ผลการวิจัยพบว่า การที่เข้าใจ

ความหมายของสีแดงแบบจีนตามทฤษฎีและวัฒนธรรมแล้ว สามารถแบ่งความหมายของสีแดงแบบจีนออกเป็นประเภทต่าง ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสถาปัตยกรรมตามกรณีต่าง ๆ ได้ ตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์จนถึงสมัยปัจจุบัน สีแดงมีความสำคัญในสถาปัตยกรรมจีน การที่ค้นพบหลักการอันนี้ จะสามารถนำไปเป็นประโยชน์ในการสร้างสถาปัตยกรรม

สรุปได้ว่า การใช้สีในสถาปัตยกรรมทางศาสนาในประเทศจีนมีการใช้สีแดงกับสีเหลืองเป็นหลัก การใช้สีแดงแต่ละสีในสถาปัตยกรรมทางศาสนาของจีนมักมีตำนานที่เกี่ยวข้อง การใช้สีในสถาปัตยกรรมของจีนมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของแต่ละยุคสมัย คนจีนที่อพยพเข้ามาในสังคมไทย ได้นำพาความคิดความเชื่อทางศาสนาเข้ามาในสังคมไทย มีการสร้างวัดจีนตามชุมชนชาวจีน ลักษณะการออกแบบและการใช้สีในสถาปัตยกรรมทางศาสนามีความคล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมทางศาสนาของประเทศจีน และมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยตามความต้องการของสถานการณ์ของสังคมไทย

บทที่ 3

ลักษณะการใช้สีของวัดต้าหมิงชื่อ วัดกัวเินชื่อ

วัดโพธิ์แมนคุณาราม และวัดมังกรกมลาวาส

ปัจจุบันพุทธศาสนามหายานในประเทศจีนมีทั้งหมด 8 นิกายหลัก คือ นิกายฝ่าซิงจง (法性宗) นิกายฝ่าเซียงจง (法相宗) นิกายเทียนถายจง (天台宗) นิกายสัทธรรมปุณฑริกสูตร) นิกายหัวเหยียนจง (华严宗) นิกายอวตังสกะ) นิกายฉานจง (禅宗) นิกายเซิน) นิกายจิ้งถู่จง (净土宗) นิกายสุขาวดี) นิกายลวีจง (律宗) นิกายวินัย) นิกายมีจง (密宗) นิกายวัชรยาน) ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวัดจีนนิกายเซิน นิกายสุขาวดี และนิกายวินัยในประเทศไทย เนื่องจากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่า สถาปัตยกรรมของวัดจีนที่อยู่ในไทยนี้ส่วนใหญ่จะเป็น 3 นิกายดังกล่าว ทั้งนี้โดยดูจากการตั้งพระพุทธรูปในต้าสยงเป่าเตี้ยน (大雄宝殿) เช่น วัดมังกรกมลาวาสในย่านเยาวราช มีการตั้งรูปเคารพในวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนตามการกำหนดของนิกายสุขาวดี คือ มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (释迦牟尼佛) ประทับเป็นองค์กลาง ทางด้านซ้ายมือของพระพุทธรองค์ คือ พระโภชชยคุรุพุทธเจ้า (药师佛) ทางด้านขวามือของพระพุทธรองค์ คือ พระอมิตาภพุทธเจ้า (阿弥陀佛) วัดที่มีการประดิษฐานพระพุทธรูปเช่นนี้ ยังมีวัดบำเพ็ญจินพรต (永福寺) ที่กรุงเทพฯ วัดมังกรบุปผาราม (龙华寺) ที่จังหวัดจันทบุรี เป็นต้น วัดจีนหลายแห่งที่ประเทศไทยมีการตั้งวิหารลี้วู่เตี้ยน (六祖殿) ซึ่งลี้วู่เป็นพระสังฆปริณายกองค์ที่ 6 ของศาสนาพุทธนิกายเซิน มีหลายแห่งมีการตั้งผู้กง (普公) ซึ่งท่านเป็นพระผู้ตั่งนิกายวินัย (祖师) รุ่นที่ 19 ของ นิกายวินัยของจีน สำหรับการที่นิกายมหายานได้เผยแพร่ในประเทศไทย พรพรรณ จันทรโรนานนท์ (2556 : 132) ได้กล่าวไว้ในสมัยราชกาลที่ 5 พระจีนชื่อพระอาจารย์สกเห็ง (ออกเสียงตามสำเนียงจีนแต้จิ๋ว) ได้มาพำนักอยู่ที่วิหาร พระกวนอิน (观音庵) ด้วยชาวจีนในไทยมีความเลื่อมใสในวัตรปฏิบัติของท่าน จึงได้รวมทุนบูรณะวิหารนี้ให้เป็นวัด วัดแห่งนี้มีหลักฐานจากจารึกคราวบูรณปฏิสังขรณ์วัด พ.ศ. 2504 ว่า “พระอาจารย์สกเห็ง ผู้ซึ่งเป็นพระบูรพาจารย์แห่งคณะสงฆ์จีนนิกายในประเทศไทย ได้จารึกมาเผยแพร่พระธรรมนิกายมหายาน และได้ร่วมกับชาวจีนในย่านนั้นพัฒนาวิหารโพธิ์สัตว์กวนอิมขึ้นเป็นวัดจีนแห่งแรก ต่อมาได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า วัดบำเพ็ญจินพรต (ยังฮกยี่)”

ปัจจุบันคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย มีวัดในสังกัดทั้งหมด 14 วัด และมีสำนักสงฆ์ 3 แห่ง (“คณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย” 2559 : ออนไลน์) ด้วยเวลาจำกัดและความสะดวกในการเดินทางในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้เลือกวัดจีน 2 แห่งที่อยู่ในกรุงเทพฯ เปรียบเทียบกับวัดจีน 2 แห่งที่อยู่ในประเทศจีน วัดจีนที่อยู่ในกรุงเทพฯ 2 แห่งนี้ คือ วัดมังกรกมลาวาส (龙莲寺) กับวัดโพธิ์แมนคุณาราม (普门报恩寺) วัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่ง คือ วัดต้าหมิงชื่อ (大明寺) กับ

วัดแก้วเอนชื่อ (国恩寺) โดยจัดการเปรียบเทียบการใช้สีของสถาปัตยกรรมของวัดเป็น 2 คู่ด้วยกัน คือ เปรียบเทียบวัดโพธิ์แมนคุณารามกับวัดต้าหมิงชื่อ และวัดมังกรกมลาวาสกับวัดแก้วเอนชื่อ สิ่งที่เปรียบเทียบกำหนดเป็น 4 ส่วนคือ การใช้สีของ หลังคา □เสา □สิ่งประดับ □ประติมากรรม ก่อนที่จะศึกษาการใช้สีของสถาปัตยกรรมของวัด 4 แห่งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของ 5 สี ตามที่ พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2546 : 72-83) ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องสีของชาวจีนว่า การใช้สีในสถาปัตยกรรมจีน จะแยกกันไม่ออกจากความเชื่อของชาวจีนที่ยึดมั่นในเรื่องของสิริมงคลมานานหลายพันปี ซึ่งมีการปฏิบัติติดต่อกันมาจนกลายเป็นสีตามประเพณีนิยม สีในความเชื่อของจีนมี 5 สีคือ สีแดง สีน้ำเงิน (เขียว) ขาว ดำ และเหลือง สีแดง หมายถึง สีแห่งสิริมงคล โชคลาภ รุ่งเรือง สีเหลือง หมายถึง สีแห่งความสูงศักดิ์ สีแห่งอำนาจ และสีประจำองค์พระจักรพรรดิ สีขาวหมายถึงสีแห่งความโศกเศร้า สีแห่งความสงบ สีดำ หมายถึง สีแห่งการทำลาย สีแห่งความวิบัติ สีเขียว หมายถึง สีแห่งความเป็นนิรันดร์ สีแห่งความสงบสุข

การแบ่งกลุ่มสีในสถาปัตยกรรมจีนนั้น มักแบ่งออกตามโทนของสี เช่น สีชมพูอ่อน ชมพูเข้ม น้ำตาลแดง จัดอยู่ในกลุ่มสีแดง สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วง สีเขียวอ่อน สีเขียวเข้ม น้ำเงินอ่อน น้ำเงินเข้ม จัดอยู่ในกลุ่มสีเขียว สีเหลือง สีส้ม ส้มอ่อน ส้มเข้ม เหลืองอ่อน เหลืองเข้ม สีทอง จัดอยู่ในกลุ่มสีเหลือง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดแบ่งการกล่าวถึงเรื่องของสีดังต่อไปนี้

1. การใช้สีของหลังคาวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดต้าหมิงชื่อ (大明寺) วัดแก้วเอนชื่อ (国恩寺)
2. การใช้สีของเสาวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดต้าหมิงชื่อ วัดแก้วเอนชื่อ
3. การใช้สีของสิ่งประดับวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดต้าหมิงชื่อ วัดแก้วเอนชื่อ
4. การใช้สีของประติมากรรมวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดต้าหมิงชื่อ วัดแก้วเอนชื่อ

3.1 การใช้สีของหลังคาวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดท่าหมิงชื่อ วัดแก้วเอินชื่อ

ภาพที่ 1 หลังคาซุ้มประตู วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 2 หลังคาวิหารดำสยงเป่าเตียน วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 3 หลังคาอาคารโพธิ์แจ่มหาเถรานุสรณ์ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 4 หลังคาวิหารทำวจตุโลกบาล วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 5 วิหารท้าวจตุโลกบาล วัดมังกรกมลาวาส

ภาพที่ 6 หลังคาโรงเรียนมังกรกมลาวาส

ภาพที่ 7 หลังคาซุ้มประตู วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 8 หลังคาวิหารทำวจตุโลกบาล วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 9 หลังคาหอระลึกหลวงจีนเจี้ยนเจิน วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 10 หลังคาวิหารต้าสยงเป่าเตียน วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 11 หลังคาหอรระฆัง วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 12 หลังคาซุ้มประตู วัดกั๋วเอนซื่อ

ภาพที่ 13 วิหารเหยียนทงเปาเตี้ยน วัดแก้วเอนชื่อ

ภาพที่ 14 วิหารทำวจตุโลกบาล วัดแก้วเอนชื่อ

ภาพที่ 15 สวนลั่นจี่พันปี วัดกัวเินซือ

จากหลังคาของวัด 4 แห่งที่ศึกษานี้ พบว่า การใช้สีของหลังคาของวัดจีนในจีนมีสีส้ม สีเขียว และสีเทาดำเป็นหลัก ซึ่งสังเกตได้ชัดว่า หลังคาของวัดจีนที่อยู่ในไทย นิยมใช้หลังคาเป็นสีส้มกับสีเขียว หลังคาของวัดจีนที่อยู่ในจีน นิยมใช้หลังคาสีเทาดำ ซึ่งสีเทาดำนี้เป็นสีเดิมของกระเบื้องดินเผา ไม่มีการทาสีเพิ่มเติม มีลักษณะโดยรวมคือ ประดับด้วยรูปมังกรคู่อัปาคอมสันหลังคา ตรงกลางของสันหลังคาเป็นรูปมังกรคู่ชูไข่มุกไฟหรือรูปธรรมจักร ปลายทั้งสองข้างของสันหลังคาเล็กประดับด้วยรูปพันธุ์พฤกษาเป็นช่ออ่อนโค้ง

หลังคาที่ใช้สีเป็นสีส้ม (ในสีสิริมงคลของจีนรวมถึงสีเหลืองหรือสีส้มด้วย) คือ หลังคาของอาคารโพธิ์แจ่มมหาเถรานุสรณ์และวิหารท้าวจตุโลกบาลของวัดโพธิ์แมนคุณาราม หลังคาโรงเรียนมังกรกมลาวาส และหลังคาของศาลาที่อยู่บนดาดฟ้าของโรงเรียนวัดมังกรกมลาวาส โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลังคาของอาคารโพธิ์แจ่มมหาเถรานุสรณ์และหอประชุมเหลียนฉือไห่ฮ่วย (莲池海会) วัดโพธิ์แมนคุณารามใช้สีเป็นลักษณะใกล้เคียงกัน รูปแบบของหลังคาสองแห่งนี้เป็นแบบฉงเอี้ยนอู่เตี้ยนตัง (重檐庑殿顶) มีกระเบื้องหลังคาเป็นสีส้มอมแดง บนสันหลังคาประดับด้วยรูปธรรมจักรสีเหลือง มีกรอบเป็นสีเขียว ในกรอบมีลายสิริมงคลที่เป็นสีแดง สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างหลังคาของอาคารโพธิ์แจ่มมหาเถรานุสรณ์และหอประชุมเหลียนฉือไห่ฮ่วยคือ ริมขอบของภาพธรรมจักรของอาคารโพธิ์แจ่มมหาเถรานุสรณ์ประดับด้วยรูปพระเจดีย์สีทอง ในพระเจดีย์มีพระพุทธรูปสีทอง ริมขอบของภาพธรรมจักรหอประชุมมีรูปมังกรคู่สีทองชูไข่มุกไฟสีแดง

สำหรับวิหารท้าวจตุโลกบาลของวัดโพธิ์แมนคุณารามมีหลังคาเป็นชานเหยียนเซี่ยชานตัง (三檐歇山顶) มีกระเบื้องหลังคาสีเหลือง มีหลังคาสามชั้น สันหลังคาเป็นสีเขียว ตรงกลางของสันหลังคาประดับด้วยรูปพระเจดีย์สีเขียวและธรรมจักรสีเหลือง สันหลังคาย่อยชั้นสองประดับด้วยรูปกวางสีแดงและรูปธรรมจักรสีเหลือง ส่วนปลายทั้งสองข้างของสันหลังคาเล็กที่แยกออกจากสันหลัง

ใหญ่ประดับด้วยรูปมังกรคู่อมสัน หลังคา การใช้สีของตัวมังกรมีหลากสี คือ หัวมังกรเป็นสีเขียว ขนมังกรเป็นสีชมพู และตัวมังกรเป็นสีฟ้ามีลายเป็นสีแดง

หลังคาของโรงเรียนมังกรกมลาวาสเป็นหลังคาแบบฉงเอี้ยนเซี่ยซานต้ง (重檐歇山顶) มีกระเบื้องหลังคาเป็นสีเขียว อยู่บนดาดฟ้าของอาคารโรงเรียน มีศาลาใหม่ที่สวยงาม หลังคาเป็นแบบซานเอี้ยนเซี่ยซานต้ง (三檐歇山顶) มีกระเบื้องหลังคาเป็นสีส้ม ประดับด้วยลายสีเขียว การใช้สีของมังกรที่อมสันหลังคามีลักษณะแบบหัวมังกรเป็นสีเขียว ตัวมังกรเป็นสีเหลือง ตรงกลางของสันหลังประดับด้วยรูปธรรมจักรสีทองอยู่บนฐานดอกบัวสีแดง

หลังคาที่มีการใช้สีเป็นสีเขียว (ในสีสิริมงคลของจีน สีเขียวรวมถึงสีน้ำเงินด้วย) คือ หลังคาซุ้มประตูกับวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนของวัดโพธิ์แมนคุณาราม หลังคาวิหารท้าวจตุโลกบาลของวัดมังกรกมลาวาส หลังคาของซุ้มประตูกับหลังคาของประตูสวนลื่นจีพันปีของวัดแก้วเ็นชื่อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ซุ้มประตูวัดโพธิ์แมนคุณารามเป็นซุ้มประตูอิฐที่มีเสา 6 ต้นและมีทาง 3 ช่องให้เดินผ่าน หลังคาเป็นแบบซานเอี้ยนเซี่ยซานต้ง มีกระเบื้องหลังคาที่เป็นสีเขียว มังกรคู่ที่อ้าปากอมสันหลังคาเป็นสีเขียว ตรงกลางของสันหลังคาประดับด้วยพระเจดีย์สีแดง ส่วนปลายทั้งสองข้างของสันหลังคาเล็กที่แยกออกมาจากสันหลังคาใหญ่ประกอบด้วยรูปเซี่ยน รูปเซี่ยจื้อ (解豸) กับรูปยาอวี (押鱼) ลักษณะการเรียงลำดับของรูปปูนปั้นสามตัวนี้เรียกว่า เซียนนาสัตว์วิเศษ (仙人走兽) คือ เริ่มต้นด้วยรูปเซี่ยน สีส้มขึ้นบนหลังของตัวหงส์สีเขียวที่ตรงมุมชายหลังคาเป็นลำดับแรก จากนั้นต่อด้วยรูปเซี่ยจื้อสีเขียว และรูปยาอวีสีเขียว หลังคาของวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนวัดโพธิ์แมนคุณาราม เป็นหลังคาแบบซานเอี้ยนเซี่ยซานต้ง กระเบื้องหลังคาเป็นสีส้มตัดขอบด้วยสีเขียวกับสีแดง ตรงกลางของสันหลังคามีรูปพระเจดีย์สีเหลือง ปลายทั้งสองข้างของสันหลังคาเล็กยังมีรูปกวางประดับด้วย การใช้สีของรูปพันธุ์พฤกษาเป็นช่ออ่อนโค้งที่ประดับหลังคามีหลากสี คือ สีเขียว แดง ฟ้า เหลือง ซึ่งเป็นสีที่มีความหมายอันเป็นมงคลในวัฒนธรรมจีน

ซุ้มประตูของวัดแก้วเ็นชื่อ เป็นซุ้มประตูหินที่มีเสา 4 ต้นและมีช่องทาง 3 ช่องให้เดินผ่าน เป็นลักษณะแบบฉงเอี้ยนเซี่ยซานต้ง กระเบื้องหลังคาเป็นสีเขียว มังกรคู่เป็นสีเขียว ชูไข่มุกไฟสีแดง บนหางมังกรเป็นรูปนกเหยี่ยว ปลายสันหลังคาเล็ก 2 ข้างประดับด้วยรูปนกสีเขียว ตัวเงินหลังคาของประตูสวนลื่นจีพันปีของวัดแก้วเ็นชื่อเป็นแบบฉงเอี้ยนเซี่ยซานต้ง มีกระเบื้องหลังคาเป็นสีเขียว ชื่อหลังคาเป็นสีฟ้า มีการวาดลายดอกไม้สิริมงคลของจีนเป็นสีทอง สีเขียวและสีแดง

หลังคาที่เป็นสีเทาหรือสีดำมีหลังคาของวัดต้าหมิงชื่อทั้งหมด หลังคาวิหารท้าวจตุโลกบาล และหลังคาวิหารเหยียนทงเป่าเตี้ยนของวัดแก้วเ็นชื่อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลังคาซุ้มประตูของวัดต้าหมิงชื่อเป็นลักษณะแบบฉงเอี้ยนอยู่เตี้ยนตั้ง มีหลังคากระเบื้องดินเผาเป็นสีเทา มังกรคู่ที่ประดับบนสันหลังคาเป็นสีเขียว ชูไข่มุกไฟสีแดง ปลายของสันหลังคาใหญ่และสันหลังคาเล็กประดับด้วยรูปผีชีว (螭吻) เป็นข้างละ 2 ตัว

เข้ามาจากซุ้มประตูของวัดแล้ว จะเป็นวิหารทำวจุตโลกบาล หลังคาเป็นลักษณะเสวียนซานต้ง (悬山顶) มีกระเบื้องดินเผาสีเทา สันหลังคาเป็นสีเทา หอระลึกลวงเงินเจียนเงินเป็นหอที่มีอาคารเป็นชั้นเดียว หลังคาเป็นแบบตานเหยียนเซี่ยซานต้ง (单檐歇山顶) มีกระเบื้องหลังคาดินเผาสีเทา บนสันหลังคาประดับด้วยรูปปั้นกิเลนหันหน้าเข้าหากัน

หลังคาของวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนวัดต้าหมิงชื่อเป็นลักษณะแบบซานเหยียนเซี่ยซานต้ง มีกระเบื้องดินเผาเป็นสีเทา ตรงกลางของสันหลังคาใหญ่มีกระจกเงารูปกลม สองข้างเป็นตัวหนังสือ ก้าวถ้ำหมินอัน (国泰民安) แปลว่า ประเทศเจริญรุ่งเรือง ประชาชนสงบสุข ปลายสันหลังคาทั้ง 2 ข้างเป็นรูปปูนปั้นที่เรียกว่า เซียนนำสัตว์วิเศษ (仙人走兽) เป็นสีเทา ที่วัดกัวเินชื่อ ซุ้มประตูของวัดเป็นซุ้มประตูหินแบบมีเสา 4 ต้นและมีทาง 3 ช่องให้เดินผ่าน เป็นลักษณะแบบฉงเอี้ยนเซี่ยซานต้ง มีกระเบื้องหลังคาเป็นสีเขียว ปลายสันหลังคาเล็ก 2 ข้างประดับด้วยรูปนกสีเขียวย ลงจากหลังคามีภาพแกะสลัก 3 ภาพ ซึ่งปัจจุบันนี้ไม่สามารถเห็นเนื้อหาของภาพได้ชัดและยังไม่สามารถหาหลักฐานหรือเอกสารที่บันทึกเนื้อหาของภาพแกะสลัก 3 ภาพนี้ได้ ภาพวาด 3 ภาพนี้มีการใช้สีเขียว สีเหลือง สีฟ้า สีแดง ลงจากภาพแกะสลักเป็นป้ายอักษรสีแดง มีตัวอักษรจีนสีดำที่เขียนว่า ดียี่ตี้ (第一地) ซึ่งในที่นี้หมายถึงสถานที่แห่งแรกในการเผยแผ่พุทธศาสนาในกายเซินทางใต้ (南宗禅) หลังคาของวิหารทำวจุตโลกบาลเป็นลักษณะแบบ 2 ชั้น หลังคาชั้นบนมีลักษณะแบบอิงซานต้ง (硬山顶) กระเบื้องหลังคาเป็นกระเบื้องดินเผาสีเทา ตรงกลางของสันหลังคามีรูปพระเจดีย์สีทอง ยังประดับด้วยรูปสิริมงคลต่าง ๆ ปัจจุบันหลังคาของซุ้มประตูเป็นสภาพแบบเห็นการใช้สีไม่ค่อยชัดเจน รูปสิริมงคลก็มีการเสื่อมเสียไปบางส่วน บางรูปไม่สามารถมองเห็นชัดเจนว่าเป็นรูปอะไร

วิหารเหยียนทงเป่าเตี้ยน (圆通宝殿) ของวัดกัวเินชื่อ มีลักษณะหลังคาแบบตานเหยียนเซี่ยซานต้ง มีกระเบื้องหลังคาเป็นกระเบื้องดินเผาสีดำ ตัดขอบด้วยสีเขียว บนสันหลังคาประดับด้วยแจกันสีแดง ตัดขอบด้วยสีฟ้า ปลาย 2 ข้างของสันหลังคาประดับด้วยสัตว์วิเศษสีแดง ชื่อหลังคาเป็นสีฟ้า มีการวาดลายมงคลของเงินเป็นสีทอง สีแดง และสีเขียว

โหลว ฉิง ซี (楼庆西. 2547 : 305-326) ได้กล่าวไว้ในการใช้สีของสถาปัตยกรรมจีนไว้ว่า สีเหลืองเป็นหนึ่งในห้าสีแท้ของจีน ตามคติความเชื่อเรื่องหยินหยางและธาตุทั้ง 5 ของจีน ดินอยู่ในตำแหน่งกลาง สีเหลืองเป็นสีของดิน ฉะนั้นสีเหลืองจึงเป็นสีที่มีอำนาจที่สุด ตั้งแต่ราชวงศ์ถัง (唐朝 พ.ศ. 1161-1450) สีเหลืองเป็นสีของพระจักรพรรดิ ตามระบบชนชั้นของวัฒนธรรมจีนนี้ สีเหลืองจึงเป็นสีประจำพระจักรพรรดิ และเป็นสีที่ใช้กับพระราชวัง นอกจากพระราชวังแล้ว มีแต่อาคารสำคัญของวัดเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้ใช้สีเหลืองในสถาปัตยกรรม ส่วนประกอบของ

สถาปัตยกรรมในวัดจีน จะแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ วิหารส่วนข้างหน้า (前殿) ตั้งวิหารทำวจตุโลกบาล วิหารส่วนกลาง (中殿) วัดบางแห่งมีบางแห่งไม่มี วิหารส่วนหลัง (后殿) ตั้งด้านขงเป่าเตี้ยน ซึ่งเป็นวิหารที่มีความสำคัญที่สุดในวัด และวิหารรอบข้าง (旁殿) ซึ่งไม่ใช่วิหารที่สำคัญของวัด วัดจีนหลายแห่งที่ประเทศจีนมีซุ้มประตู แต่วัดจีนที่อยู่ในประเทศไทยส่วนมากไม่มีซุ้มประตู ฉะนั้น หลังคาสี่เหลี่ยมแสดงให้เห็นถึงความสูงศักดิ์และความมีอำนาจ

นอกจากการใช้สีแล้ว รูปแบบของหลังคาก็สามารถบ่งบอกถึงฐานะตำแหน่งสังคมของเจ้าของบ้านด้วย รูปแบบหลังคาของสถาปัตยกรรมโบราณของจีนมีอยู่ 5 รูปแบบ คือ ยิงซาน (硬山) เสวียนซาน (悬山) เชียนซาน (歇山) จ่านเจียน (攒尖) กับหวู่เตี้ยน (庑殿) สถาปัตยกรรมต่าง ๆ จะมีรูปแบบหลังคาที่อยู่คู่กันตามฐานะสังคมของเจ้าของบ้าน ซึ่งรูปแบบหลังคาจะเหยียนหวู่เตี้ยนตั้งเป็นหลังคาที่มีรูปแบบสูงสุด

นอกจากนี้แล้ว รูปแบบหลังคายังแบ่งเป็นรูปแบบ ตานเหยียน (单檐 แปลว่าหลังคาชั้นเดียว) กับ ฉงเหยียน (重檐 แปลว่าหลังคาสองชั้น) ตามระดับความสูงต่ำของหลังคาแล้ว มีการเรียงรูปแบบหลังคาตามนี้

ฉงเหยียนหวู่เตี้ยนตั้ง (重檐庑殿顶) > (“>” แปลว่าระดับหลังคาสูงกว่า) ฉงเหยียนเชียนซานตั้ง (重檐歇山顶) > ฉงเหยียนจ่านเจียนตั้ง (重檐攒尖顶) > ตานเหยียนหวู่เตี้ยนตั้ง (单檐庑殿顶) > ตานเหยียนเชียนซานตั้ง (单檐歇山顶) > เสวียนซานตั้ง (悬山顶) > ยิงซานตั้ง (硬山顶) (“中国古式建筑的屋顶形式” 2559 : ออนไลน์)

จากการศึกษาการใช้สีและรูปแบบของหลังคาของวัด 4 แห่งนี้ สังเกตได้ว่า วัดจีน 4 แห่งที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้ยึดหลักการใช้สีตามที่หลักเกณฑ์โบราณกำหนด คือ วัดโพธิ์แมนคุณารามหลังคาทั้งหมดใช้สีเป็นสีส้ม ไม่ได้นำสีมาแบ่งระดับความสำคัญของหลังคา วัดมิ่งกรมลาวาสมีวิหารทำวจตุโลกบาลเป็นหลังคาสี่เหลี่ยม แต่หลังคาของโรงเรียนวัดมิ่งกรมลาวาสกับหลังคาของศาลาใหม่ที่อยู่บนดาดฟ้าของโรงเรียนเป็นสีส้ม วัดต้าหมิงซื่อกับวัดกั๋วเอนซื่อมีหลังคาส่วนใหญ่เป็นสีเทาดำ มีแต่หลังคาของสวนลินจี่พันปีของวัดกั๋วเอนซื่อกลับมาใช้หลังคาเป็นสีเขียว ด้านรูปแบบของหลังคา สังเกตได้ว่า วัดจีนทั้ง 4 วัดให้ความสำคัญกับหลังคาวิหารด้านขงเป่าเตี้ยนเป็นที่สุด ด้านขงเป่าเตี้ยนของวัดโพธิ์แมนคุณารามกับวัดต้าหมิงซื่อมีการใช้หลังคาแบบซานเหยียนเชียนซานตั้ง (三檐歇山顶) ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาแล้ว ในหลักฐานโบราณคดีของจีน ไม่ได้กล่าวถึงรูปแบบหลังคาซานเหยียนเชียนซานตั้ง ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า หลังคาซานเหยียนเชียนซานตั้งมีระดับสังคมสูงกว่ารูปแบบหลังคา ฉงเหยียนหวู่เตี้ยนตั้ง เนื่องจากว่าหลังคาซานเหยียนเชียนซานตั้งมีหลังคาเป็นสามชั้น ตามการกำหนดโบราณแล้ว รูปแบบหลังคาหวู่เตี้ยนตั้งสูงกว่ารูปแบบเชียนซานตั้ง แต่รูปแบบหลังคาฉงเหยียน (หลังคาสองชั้น) เชียนซานตั้งสูงกว่ารูปแบบตานเหยียน (หลังคาชั้นเดียว) หู่เตี้ยนตั้งวิหารอื่นของวัดจีน 4 วัดนี้มีการใช้หลังคาไม่ตามแบบกำหนดของโบราณคดีของจีน เช่น อาคาร

โพธิ์แจ้จ่มหาเถรานุสรณ์และหอประชุมเหลี่ยมฉือไต้ฮุ่ย (莲池海会) ของวัดโพธิ์แมนคุณารามมีการใช้หลังคาแบบฉงเหยียนหวู่เตี้ยนต้ง ซึ่งสองอาคารนี้เป็นวิหารรอบข้าง (旁殿) ไม่ใช่วิหารสำคัญของวัด แต่หลังคาของวิหารทำวजूโลกบาล ซึ่งเป็นวิหารส่วนหน้า ซึ่งมีความสำคัญมากกว่าวิหารรอบข้าง ใช้รูปแบบหลังคาฉงเหยียนเซี่ยซานต้ง กลับใช้รูปแบบหลังคาที่ต่ำกว่า

วัดมิ่งกรมกลาวาสกั้เช่นเดียวกัน หลังคาของวิหารทำวजूโลกบาลเป็นรูปแบบฉงเหยียนเซี่ยซานต้ง แต่หลังคาของโรงเรียนวัดมิ่งกรมกลาวาสกั้กับศาลาที่อยู่บนดาดฟ้าของโรงเรียน กลับใช้หลังคารูปแบบฉงเหยียนหวู่เตี้ยนต้ง ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า การที่หลังคาของวิหารรอบข้างใช้รูปแบบหลังคาที่มีระดับสูงกว่าและดูมีความศักดิ์สิทธิ์มากกว่า เนื่องจากว่า วิหารรอบข้าง 4 แห่งนี้เป็นวิหารที่มีอาคารใหญ่และเป็นการสร้างใหม่ในภายหลัง การใช้หลังคารูปแบบฉงเหยียนหวู่เตี้ยนต้ง มีความประสงค์ที่จะดึงดูดความสนใจของผู้เข้าวัดและเพื่อความสวยงาม

วัดต้าหมิงชื่อกับวัดกั้วเอินชื่อให้ความสำคัญกับรูปแบบหลังคาวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนที่สุด วิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนของวัดต้าหมิงชื่อมีรูปแบบหลังคาที่เป็นฉงเหยียนเซี่ยซานต้ง ต้าสยงเป่าเตี้ยนของวัดกั้วเอินชื่อมีรูปแบบหลังคาที่เป็นฉงเหยียนเซี่ยซานต้ง นอกจากวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนแล้ว วัดจิ้นในจิ้นยังให้ความสำคัญกับหลังคาของซุ้มประตู เช่น หลังคาของซุ้มประตูวัดต้าหมิงชื่อเป็นแบบฉงเหยียนหวู่เตี้ยนต้ง ซึ่งเป็นหลังคาที่แสดงถึงฐานะสูง หลังคาของซุ้มประตูวัดกั้วเอินชื่อเป็นหลังคาแบบฉงเหยียนเซี่ยซานต้ง ซึ่งเป็นหลังคาที่มีฐานะสูงเหมือนกัน สำหรับหลังคาของวิหารอื่น ๆ ในวัดจิ้นที่อยู่ในจิ้น 2 วัดนี้ ไม่ว่าจะ เป็นวิหารส่วนหน้า เช่น วิหารทำวजूโลกบาล หรือวิหารรอบข้าง เช่น หอหนังสือ หอระฆัง ไม่ได้นำรูปแบบหลังคามาแบ่งระดับฐานะของหอ คือ วิหารที่สร้างมาก่อนใช้รูปแบบหลังคาค่อนข้างต่ำ แต่วิหารที่สร้างใหม่มักใช้รูปแบบหลังคาชั้นสูง แต่ยังไม่ได้สูงกว่ารูปแบบหลังคาของวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยน

3.2 การใช้สีของเสาวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดท่าหมิงซื่อ และวัดแก้วเอินซื่อ

ภาพที่ 16 เสาสี่เหลี่ยมของซุ้มประตู วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 17 เสากลมของอาคารโพธิ์แจ่มมหาเถรานุสรณ์ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 18 เสากลมสีแดงของซุ้มประตูของ วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 19 เสากลมสีแดงของหอหลวงจีนเจี้ยนเจิน วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 20 เสากลมสีแดงวิหารต้าสยงเปาเต๋ียน วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 21 เสากลมสีแดงของหอรระซัง วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 22 เสาศีเหลี่ยมของซุ้มประตู วัดกั๋วเอนชื้อ

ภาพที่ 23 เสาศีเหลี่ยมของวิหารเท้าจตุโลกบาล วัดกั๋วเอนชื้อ

ภาพที่ 24 เสาสีเหลี่ยมของประตูสวนลั่นจี่พันธ์ปี วัดกัวเินซือ

ภาพที่ 25 เสามังกรที่อยู่ภายในวิหารต้าสยงปาวเต๋ียน วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 26 เสามังกรและสีกลมสีแดง วัดมังกรกลาวาส

เสาของสถาปัตยกรรมของงานวิจัยครั้งนี้มี 2 แบบ คือเสากลมกับเสาเหลี่ยม และมีสีที่ใช้เป็น 2 สี คือ สีเทากับสีแดง เสาของวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกลาวาส และวัดต้าหมิงชื่อเป็นเสาสีแดง เสาของวัดแก้วเอนชื่อทั้งหมดเป็นเสาสีเทา ซึ่งสีเทานี้เป็นสีของปูนที่ทำเสา ไม่มีการทาสีเพิ่มเติม การใช้สีของเสาของวัด 4 แห่งที่ทำการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

เสาของชุมชนวัดโพธิ์แมนคุณารามเป็นเสา 4 เหลี่ยมในแนวตั้งขึ้นสู่ด้านบน การใช้สีของเสาเป็นสีแดงอ่อน ประกอบด้วยรูปมงคลต่าง ๆ ของวัฒนธรรมจีน คือ รูปเงื่อนมงคลจีน รูปมังกรคู่ ชูไข่มุกไฟและรูปแปดสัญลักษณ์มงคล (八吉祥) ของจีน เสาของอาคารโพธิ์แจ่มมหาเถรานุสรณ์ในวัดโพธิ์แมนคุณารามเป็นลักษณะแบบต้นเสาเป็นรูปกลมแนวตั้งสูงขึ้นไปข้างบน การใช้สีของเสาเป็นสีส้ม เสาที่วัดต้าหมิงชื่อ มีลักษณะแบบเสากลม เป็นเสาแนวตั้งที่สูงไปถึงด้านบน มีสีเป็นสีแดงเข้ม

นอกจากเสาสีแดงแบบมีพื้นเสาเป็นลักษณะเรียบแล้ว ยังมีเสาที่มีการแกะสลักตัวมังกรเป็นรูปแบบต่าง ๆ หรือตัวอักษรจีนบนพื้นเสา เช่น เสาในวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยน วัดโพธิ์แมนคุณาราม เสาของประตูทางเข้าวัดกับวิหารลิ่วจู่เตี้ยน วัดมังกรกลาวาส เสาในวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยน วัดโพธิ์แมนคุณาราม มีลักษณะรูปเป็นแบบเสามังกร มีการแกะสลักมังกรสีทองลงบนเสาหินสีแดง ตัวมังกรปรากฏในลักษณะของการเลื้อยพันรอบเสา ชาวจีนมักนิยมพูดกันว่า ตนเป็นเผ่าพันธุ์แห่งมังกร เชื่อกันว่ามังกรมีอำนาจอันลึลับ ยังมีอิทธิฤทธิ์ที่นำพาลมฝนมาสู่มนุษยชาติ นำความอุดมสมบูรณ์ ความรุ่งเรืองและความผาสุกมาให้กับมนุษย์ ดังนั้น สัญลักษณ์รูปมังกรจึงถูกนำมาสร้างไว้ตามสถาปัตยกรรมต่าง ๆ เพื่อแสดงถึงความหวังในความรุ่งเรืองผาสุกและความเป็นสิริมงคล ประตุ

ทางเข้าวัดมังกรกมลาวาสมีการตกแต่งแบบยิ่งใหญ่สวยงาม เสามังกรมีความเด่นสง่าเป็นพิเศษ เสามังกรนี้มีลักษณะแบบแกะสลักมังกรลงบนพื้นไม้สีแดง ตัวมังกรเลื้อยพันรอบเสา ทำท่าอ้าปากเหมือนจะบินออกไป หัวมังกรเป็นสีแดงกับสีทองผสมกัน ขนเป็นสีเขียว ตัวมังกรเป็นสีทอง ตัวท่อนเป็นสีแดง มีลายสีขาว เล็บมังกรเป็นสีทอง นอกจากนี้ ในวัดมังกรกมลาวาส เสามังกรของวิหารลี้วู้เตี้ยนวัดมังกรกมลาวาสมีเสากลม สีแดง ตัวมังกรที่เลื้อยพันบนเสาเป็นสีทองล้วน เสาที่อยู่ในวิหาร ต้าสยงเป่าเตี้ยนของวัดมังกรกมลาวาสเป็นเสากลมที่ทำด้วยไม้ มีการทาสีเป็นสีแดง บนหน้าเสามีการติดป้ายโคลงคู่แบบจีน ซึ่งฉากของป้ายเป็น สีแดง การเขียนตัวอักษรจีนเป็นสีทอง ฐานของเสาทำด้วยไม้ เป็นทรงดอกบัว มีการใช้สีเป็นสีน้ำตาล เสาที่วัดกั๋วเอนชื่อเป็นสีเทา ซึ่งสีเทานี้เป็นสีดั้งเดิมของปูนที่ทำเสา เป็นลักษณะแบบเสาหินสีเหลี่ยมแนวตั้งสูงขึ้นไปข้างบน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้สีของเสาในวัดจีนที่อยู่ในไทยกับวัดจีนที่อยู่ในจีนส่วนมากจะเป็น เสาสีแดง มีแค่เสาของวัดกั๋วเอนชื่อเป็นสีเทา ซึ่งเป็นสีเดิมของปูน ไม่มีการทาสีเพิ่ม ลักษณะของเสาในวัดจีนที่อยู่ในจีนสองแห่งนี้มีความเรียบง่าย เป็นเสากลมสีแดง ไม่มีการแกะสลักตัวอักษรหรือลวดลายบนพื้นเสา ลักษณะของเสาในวัดจีนที่อยู่ในไทยมีทั้งเสาที่เป็นแบบเสากลมสีแดงที่มีพื้นเสาแบบเรียบง่าย ยังมีเสามังกรที่มีตัวมังกรเป็นหลากสีหรือสีทองอย่างเดียว และมีการแกะสลักตัวอักษรจีนสีทองบนพื้นเสา สำหรับเหตุผลที่เสาของวัดเป็นสีแดงหรือสีเทา โหล ฉิ่ง ซี (楼庆西, 2547 : 312-316) ได้กล่าวในการใช้สีของวัดจีนไว้ว่า ตามทฤษฎีทางพุทธศาสนา คนที่บำเพ็ญตนต้องห่างจากทางโลก กำจัดกิเลส บำเพ็ญจิตใจ ฉะนั้น จึงนิยมสร้างวัดในป่าหรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากตัวเมือง ถึงแม้จะสร้างวัดในตัวเมือง ก็พยายามสร้างบรรยากาศทางวัดให้เป็นแบบสงบสุข นิยมใช้แบบกำแพงสีเทา หลังคาสีเทาหรือสีดำ เสาสีเทา ให้เกิดบรรยากาศแบบสงบ ไร้กิเลส หรือสร้างกำแพงสีเหลืองหลังคาสีเทา เสาและหน้าต่างสีแดง ให้ผสมผสานกับบรรยากาศรอบข้างที่เป็นสีเขียว ทำให้เกิดบรรยากาศแบบเงียบสงบ ไม่วุ่นวาย

3.3 การใช้สีของสิ่งประดับวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดตำหนักชื่อและวัดแก้วเอ็นชื่อ

ภาพที่ 27 รูปสิงโตหน้าพระตู่วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 28 รูปสิงโตหน้าวิหารเจ้าจตุโลกบาล วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 29 รูปสิงโตคู่ประตูดู วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 30 รูปสิงโตหน้าวิหารเจ้าตุโลกบาล วัดแก้วเอ็นซื่อ

ภาพที่ 31 รูปสิงโตหน้าวิหารท้าวจตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาส

ภาพที่ 32 รูปกิเลนหน้าวิหารท้าวยังเป่าเตียน วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 33 รูปเทวเที้ยหน้าวิหารต้าสยงเปาเตี้ยน วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 34 รูปกิเลนที่มีหลากสี หน้าประตูทางเข้า วัดมังกรกมลาวาส

ภาพที่ 35 ก้อนหินหน้าวิทยาลัยหลวงจินเจี้ยนเงิน วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 36 ก้อนหินหน้าวิหารเจ้าตุโลกบาล วัดกัวเินซื่อ

ภาพที่ 37 ก้อนหินที่ห้องฝังซานถาง วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 38 โคมไฟสีแดง วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 39 โคมไฟสีเหลือง วัดมังกรมกลาวาส

ภาพที่ 40 ลายมังกรของประตูทางเข้า วัดมังกรมกลาวาส

ภาพที่ 41 รูปแกะกับรูปปลิงบริเวณบริเวณประตูทางเข้า วัดมังกรกมลาวาส

ภาพที่ 42 หน้าต่างวิหารเก้าจตุโลกบาล วัดโพธิ์แมนคุณาราม

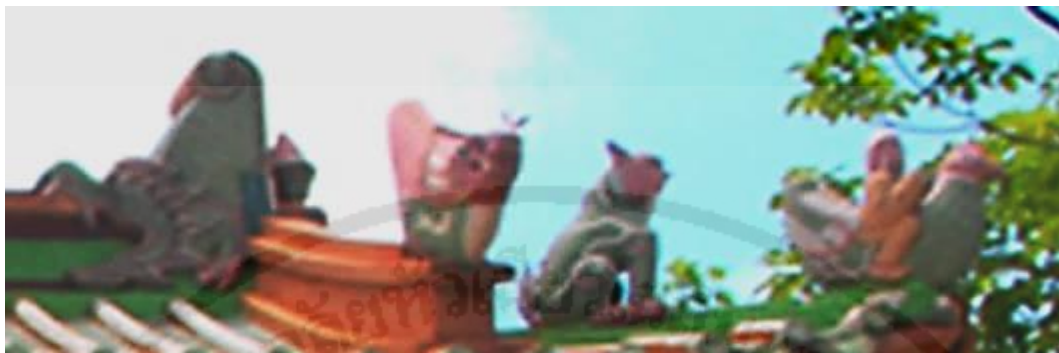
ภาพที่ 43 ปี่ซู่ (夔夔) วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 44 คางคกสามขา (三角蟾蜍) กับปี่ซู่ข้างศาลา วัดกั่วเอินซื่อ

ภาพที่ 45 รูปเขียนนำสัตว์ ชุ่มประตู่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 46 รูปปั้นไม้รู้จัก ชุ่มประตู่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 47 ภาพแปดมงคล ชุ่มประตู่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 48 รูปหงส์ หลังคาวิหารเก้าจกตุโลกบาล วัดมังกรกมลาวาส

ภาพที่ 49 นกกระเรียนหลังคาวิหารเท้าจักตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาส

ภาพที่ 50 รูปสี่เหลี่ยมที่ประดับซุ้มประตู วัดแก้วเอนซื่อ

หน้าซุ้มประตูมักนิยมประดับด้วยรูปสิงโตที่เป็นคู่ การใช้สีเป็นสีเทาซึ่งเป็นสีเดิมของหินอ่อน หรือเป็นสีดำซึ่งเป็นสีเดิมของหินเหมือนกัน การวางตำแหน่งสิงโตหินนี้นิยมวางเป็นคู่ ตำแหน่งนี้วางตามหลักฮวงจุ้ย คือ ด้านซ้ายสำคัญกว่าด้านขวา หากมองจากในบ้านสู่ภายนอก สิงโตตัวผู้จะต้องตั้งอยู่ทางด้านซ้าย และสิงโตตัวเมียตั้งอยู่ด้านขวา สิงโตตัวผู้เล่นลูกบอลที่ประดับลวดลายที่เรียกว่า “จิวฉิว” รูปการเล่นกับรูปเทาเทีย (貔貅) ก็เป็นสิ่งที่นิยมนำมาประดับหน้าอาคารเหมือนกัน ทางเข้าวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนของวัดโพธิ์แมนคุณาราม มีการใช้รูปกิเลนสีทองมาประดับ 2 รูปอยู่ 2 ข้าง ซึ่งเป็นสีเดิมของรูปหล่อทองแดง สีทองเป็นสีสิริมงคลของจีน บนระเบียงหน้าวิหาร ต้าสยงเป่าเตี้ยน วัดโพธิ์แมนคุณาราม ยังมีการประดับด้วยรูปเทาเทียหินสีดำเรียงเป็นแถว การใช้สีของสิงโต กิเลนกับเทาเทียที่ประดับหน้าอาคาร ส่วนมากเป็นสีเทากับสีดำ ไม่ได้ใช้สีแบบสิริมงคล ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า

ด้วยเหตุที่สัตว์วิเศษเหล่านี้มีหน้าที่ปกป้องอำนาจ ฐานะ และทรัพย์สิน ต้องทำให้คนรู้สึกเกรงขามและเกิดความนับถือ จึงใช้สีที่ทำให้เกรงขาม ไม่ใช่สีสิริมงคล

นอกจากรูปดังกล่าวแล้ว ยังมีรูปสิริมงคลที่นำมาประดับในวัด คือ รูปปี่ซู่ คางคกสามขา รูปแพะกับรูปลิง ในวัดกั๋วเอินซื่อ สามารถพบเห็นป้ายหินที่อยู่บนสัตว์วิเศษอยู่ 5 อัน ซึ่งเรียกว่า ปี่ ซื่อ (殛屍) ปี่ซื่อนี้เป็นการแกะสลักจากหินอ่อน และแบกป้ายหินเอาไว้บนหลังกระดอง ยอดด้านบนของแผ่นป้ายหินเป็นภาพ ฟู่ซื่อ (负鼠) เป็น 1 ใน 9 ลูกมังกรเช่นกัน มีลักษณะเลื้อยลวดอยู่ด้านบนป้ายหิน (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2552 : 154-168) บริเวณป้ายแกะสลักเป็นข้อความที่เกี่ยวกับ พระฮ่วยเหิง (六祖慧能) พระสังฆปริณายกองค์ที่ 6 ของศาสนาพุทธนิกายเซน ที่ หลู่ จื่อ เทียน (武则天) ทรงเป็นสตรีพระองค์เดียวในประวัติศาสตร์จีนที่ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินจีน กับกวีเอกยุคราชวงศ์ถัง หวางเหวย (王维) เขียนไว้ สีของปี่ซื่อเป็นสีเทา ซึ่งเป็นสีเดิมของวัสดุหิน ในสระของวัดกั๋วเอินซื่อ มีการประดับด้วยรูปปี่ซื่อกับรูปคางคกสามขา “คางคกสามขา” (三角蟾蜍) สีทอง คาบเหรียญเงินโบราณไว้รอบ ๆ ตัวคางคกก็จะเต็มไปด้วยเหรียญเงินตรา ในทางเข้าวัดมังกรกมลาวาสยังประดับด้วยรูปแพะสีขาวกับรูปลิงสีน้ำตาล

ในวัดต้าหมิงซื่อมีการประดับอาคารกับสถานที่ด้วยหินธรรมชาติ มีหินก้อนใหญ่ก้อนหนึ่ง มีการสลักอักษรบนหินตามลายมือของอดีตประธานาธิบดีของประเทศจีน เจียง จื่อ หมิน (江泽民) อักษรที่สลักไว้คือ เจี้ยน เจิน สวี่ หยี่ยน (鉴真学院) ต้าหมิงซื่อ (大明寺) แปลว่า วิทยาลัย หลวงจินเจี้ยนเจิน ของวัดต้าหมิงซื่อ ตัวอักษรจีนเป็นสีทอง อดีตประธานาธิบดีจีนลงนามด้วยลายมือสีแดง การประดับด้วยหินที่มีการแกะสลักลายมือของผู้ใหญ่เป็นการแสดงถึงเกียรติยศอย่างสูงของวัด ในห้องโถงผิงซานถาง (平山堂) มีการประดับด้วยหินจากธรรมชาติ หินที่ได้นำมาประดับนี้มักเป็นหินที่รูปทรงคล้ายกับสิ่งสิริมงคลของจีน หรือเป็นหินที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญหรือผู้คนสำคัญ ในวัดกั๋วเอินซื่อมีการประดับด้วยก้อนหิน มีการแกะสลักคำว่า โฝ (佛) ซึ่งแปลว่า พุทธบนพื้นหิน ตัวอักษรจีนนี้ใช้สีเป็นสีแดง

โคมไฟเป็นสิ่งประดับมงคลที่ได้พบบ่อยในวัด ในวัดโพธิ์แมนคุณาราม มีการใช้โคมไฟสีแดงประดับทั้งภายนอกอาคารและภายในอาคาร เป็นสัญลักษณ์แห่งสิริมงคล โคมไฟทำด้วยโครงไม้ไผ่ปะติครอบโคมด้วยกระดาษสีแดง ด้านในมีเทียนไขวางไว้ ส่วนด้านบนจะเป็นช่องระบายอากาศหรือความร้อน สำหรับชาวจีน โคมไฟเป็นวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมความมีสิริมงคล เพราะโคมไฟนั้นเป็นวัตถุที่ให้แสงสว่างแก่มนุษย์ การประดับโคมไฟก็คือการให้แสงสว่างแก่สถานที่นั้น ๆ และโคมไฟที่ระบายด้วยสีแดง ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นสิริมงคลด้วยกัน นอกจากโคมไฟสีแดงแล้ว ยังมีการประดับด้วยโคมไฟสีเหลือง ในเทศกาลกินเจ วัดมังกรกมลาวาสมีประดับด้วยโคมไฟสีเหลืองใต้โคมไฟห้อยแผ่นสีทองเป็นรูปน้ำเต้า สีเหลืองเป็นสีประจำของเทศกาลกินเจ เป็นสีของพุทธศาสนา หรือผู้ทรงศีล ดังนั้น ในเทศกาลกินเจจึงมีการประดับด้วยโคมไฟสีเหลือง

บนหลังคาของซุ้มประตูกับวิหารต่าง ๆ มีการประดับด้วยสิ่งมงคลต่าง ๆ การใช้สีของสิ่งมงคลต่าง ๆ นั้นมีความหมายอยู่ในการใช้สี บนสันหลังคาของ 4 วัดนี้ มักพบเห็นรูปมังกรเขียวชูไข่มุกไฟสีแดง นอกจากมังกรเขียวแล้ว ยังมีจะมีรูปหงส์กับรูปนกกะเรียนด้วย รูปหงส์ที่ประดับอยู่บนหลังคาซุ้มประตูวัดมังกรกมลาวาสนี้ มีหัวเป็นสีเขียว กายเป็นสีทองกับสีฟ้า มีหางเป็นสีทองกับสีแดง นกกะเรียนที่ประดับนี้เป็นรูปนกกะเรียน 2 ตัว ตัวหนึ่งตัวเป็นสีแดง ปลายขนเป็นสีเหลือง อีกตัวหนึ่งตัวเป็นสีเขียว ปลายขนเป็นสีเหลือง

นอกจากรูปสิริมงคลดังกล่าวแล้ว ยังมีลายสิริมงคลสองลายที่น่าสนใจ คือรูปเงื่อนไม่รู้จบ สีแดงกับรูปแปดสัญลักษณ์มงคลของจีน ซึ่งมีสีแดงเป็นสีหลัก บนซุ้มประตูของวัดโพธิ์แมนคุณาราม มีการประดับด้วยลายเงื่อนไม่รู้จบ (中国结) กับลายแปดสัญลักษณ์ (八吉祥) ของจีน เงื่อนมงคลจีนสีแดงของซุ้มประตูวัดโพธิ์แมนคุณารามเป็นเงื่อนหรือคือเงื่อนที่มีความหมายถึงสมหวังสมปรารถนา เป็นเงื่อนมงคลสำหรับการอวยพรให้สมหวังตั้งใจหมาย การใช้สีของลายแปดสัญลักษณ์มงคลมีหลากหลาย คือ สีเขียว สีแดง สีชมพู และสีฟ้า สีที่ใช้ทั้งหมดเป็นสีสิริมงคลของวัฒนธรรมจีน ซึ่งสีแดง หมายถึง สีแห่งสิริมงคล โชคลาภ รุ่งเรือง สีชมพูอยู่ในโทนสีแดง มีความหมายสิริมงคลเหมือนกัน สีเขียวและสีฟ้า หมายถึง สีแห่งความเป็นนิรันดร์ สีแห่งความสงบสุข

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การใช้สีของสิ่งประดับต่าง ๆ ในวัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่งมีการหลากหลาย มีสีแดงเป็นหลัก และประกอบด้วยสีฟ้า เหลือง เขียว สีขาวกับสีดำก็มีการใช้ในลวดลายหรือภาพประดับ แต่ไม่ได้ใช้เป็นพื้นใหญ่ และสิ่งโต กิเลน หรือเทาเทียมีการใช้สีเป็นสีเทาหรือสีดำล้วนสำหรับสิ่งประดับต่าง ๆ ในวัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่งนี้ มีการใช้สีแดงกับสีเทาดำเป็นหลัก สิ่งประดับที่เป็นก้อนหินหรือแกะสลักด้วยก้อนหิน ไม่มีการทาสีเพิ่มเติม จึงออกมาเป็นสีเทาดำ ซึ่งเป็นสีดั้งเดิมของก้อนหิน

3.4 การใช้สีของพระพุทธรูปวัดโพธิ์แมนคุณาราม วัดมังกรกมลาวาส วัดต้าหมิงซือ และ วัดกั๋วเอินซือ

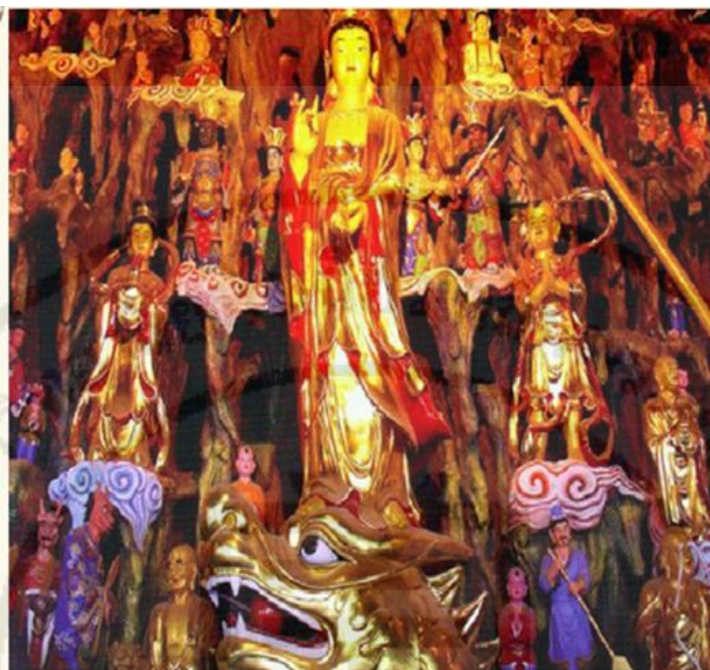
ภาพที่ 51 เจ้าแม่กวนอิมพันมือ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 52 รูปพระนอน วัดต้าหมิงซือ

ภาพที่ 53 รูปเจ้าแม่กวนอินลอยน้ำ วัดต้าหมิงซื่อ

ภาพที่ 54 ทำวजूโลกบาลทั้งสี่ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพที่ 55 ท้าวจตุโลกบาล วัดตำหมึงชื่อท้าวจตุโลกบาล

ภาพที่ 56 ท้าวจตุโลกบาล วัดมังกรกมลาวาส

ภาพที่ 57 ท้าวจตุโลกบาล วัดแก้วเอนชื้อ

[การเรียงลำดับรูปของท้าวจตุโลกบาลดังนี้ ท้าวธตรฐ ท้าววิรุฬหก ท้าววิรูปักษ์ ท้าวเวสสุวัณ]

ในวัดโพธิ์แมนคุณารามมีการบูชา “เจ้าแม่กวนอิมพันมือ” สีทอง รอบข้างพระองค์เป็นรูปไม้ไผ่สีเขี้ยว เมฆเป็นสีขาว มีความยิ่งใหญ่สง่างาม ในวิหารพระนอน (卧佛殿) ของวัดต้าหมิงชื้อ มีการบูชาพระนอนองค์ใหญ่ ตัวพระองค์เป็นสีขาว ใส่จีวรเป็นสีขาวตัดขอบด้วยสีทองในวิหารต้าสยงเป่าเตี้ยนของวัดต้าหมิงชื้อ มีรูปเจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ (海岛观音) ที่หล่อด้วยโลหะสีทอง มีจีวรเป็นสีแดง มีพาหนะเป็นมังกรสีทอง ด้านหลังรูปเจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำเป็นรูปของเซียนพุทธทั้งหลาย การใช้สีของหมู่เซียนพุทธมีสีทองเป็นหลัก ประกอบด้วยสีแดง สีฟ้า สีขาว สีแดง และสีเขี้ยว (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2552 : 27-28)

จากการสังเกตท้าวจตุโลกบาลของทั้ง 4 วัดนี้ สรุปได้ว่า ท้าวธตรฐของจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่งมีกายและหน้าเป็นสีแดง ของวัดจินที่อยู่ในจีนมีกายและหน้าเป็นสีขาว ท้าวธตรฐที่วัดโพธิ์แมนคุณารามแต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทอง หน้าเป็นสีแดง มือถือพิณ การใช้สีของพิณมีสองสี เต้าพิณเป็นสีขาว สายพิณ ชั้นแบ่งเสียงและปลายพิณเป็นสีทอง ท้าวธตรฐที่วัดมังกรกมลาวาสแต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทอง หน้าเป็นสีแดง มือขวาจับพิณสีทอง มือซ้ายกำลังตีพิณ ท้าวธตรฐที่วัดต้าหมิงชื้อ ใส่หมวกสีฟ้ากับสีเขียวผสมกัน ตัดขอบด้วยสีแดง ใส่ชุดเกราะพิเศษที่มีหลากสี คือ สีทอง สีเขี้ยว สีชมพู สีฟ้า และสีแดง มือซ้ายจับพิณ มือขวาทำท่าตีพิณ ท้าวธตรฐวัดแก้วเอนชื้อใส่หมวกสีทองที่ตกแต่งด้วยสีเขียวกับสีแดงตกแต่ง ใส่ชุดเกราะที่มีหลากสี คือ สีทอง สีเขี้ยว สีชมพู สีฟ้า มือซ้ายจับพิณสีน้ำตาลอ่อน มือขวากำลังตีพิณ

ท้าววิรุฬหกของวัดจินที่อยู่ในไทย 2 แห่งมีกายและหน้าเป็นสีขาว มือถือธรรมาวุธ ท้าววิรุฬหกของวัดจินที่อยู่ในจีน 2 แห่งนี้มียกและหน้าเป็นสีเขียวหรือสีน้ำตาลเข้ม มือถือดาบ ท้าววิรุฬหกที่วัดโพธิ์แมนคุณารามแต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทอง มือซ้ายถือธรรมาวุธพิเศษที่มีพลังอำนาจในการปกป้องกันพายุและเมฆฝน การใช้สีของธรรมาวุธมี 2 สี คือสีม่วงกับสีเขียว

ที่วัดมิ่งกรมลาวาส แต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทอง ท้าววิรุฬหกที่วัดต้าหมิงชื่อ มีกายและหน้าเป็นสีขาว ใส่หมวกสีฟ้า ตัดขอบด้วยสีแดง ใส่ชุดเกราะที่มีหลากสี คือ สีทอง สีเขียว สีชมพู สีฟ้า และสีแดง มือซ้ายอยู่ในท่าสู้รบ มือขวาถือดาบวิเศษสีเงิน มือขวาจับรั้วพิเศษเป็นสีทอง ที่วัดแก้วเอนชื่อ มีกายและหน้าเป็นสีน้ำตาลเข้ม ใส่หมวกสีทองตกแต่งด้วยสีฟ้ากับสีแดง ชุดเกราะมีหลากสี คือ สีชมพู สีเขียว สีฟ้า สีทอง และสีแดง มือซ้ายถือห้วงสีทอง มือขวาถือดาบสีขาว

ท้าววิรุฬหกของทั้ง 2 วัดจีนที่อยู่ในไทยมีกายและหน้าเป็นสีน้ำตาลเข้ม มือถืองูเขียว ที่วัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่งนี้มีกายและหน้าเป็นสีแดง มือถือมังกรสีทอง คือ ส่วนท้าววิรุฬหก วัดโพธิ์แมนคุณาราม แต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทองดั่งแม่ทัพใหญ่ หน้าเป็นสีน้ำตาลเข้ม แขนเสื้อข้างซ้ายมีงูสีเขียวรัดพันอยู่โดยรอบ มือขวาถือดาบสีทอง ท้าววิรุฬหก วัดมิ่งกรมลาวาส แต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทอง หน้าเป็นสีน้ำตาลเข้ม รอบ ๆ แขนเสื้อของมือข้างขวา มีงูเขียวรัดพันอยู่โดยรอบ มือขวาจับดาบสีทอง ท้าววิรุฬหกวัดต้าหมิงชื่อ มีกายเป็นสีแดง หน้าเป็นสีแดง ใส่หมวกสีทองผสมกับสีเขียวและสีฟ้า ใส่ชุดเกราะวิเศษมีหลากสี คือ สีทอง สีเขียว สีฟ้า และสีแดง แขนเสื้อของมือข้างขวา มีมังกรสีทองรัดพันอยู่โดยรอบ มือซ้ายยกชูขึ้น ในมือมีไข่มุกสีทองวิเศษ ท้าววิรุฬหกวัดแก้วเอนชื่อมีกายเป็นสีแดง หน้าเป็นสีแดง ใส่หมวกสีทอง ตกแต่งด้วยสีเขียวกับสีแดง ชุดเกราะมีหลากสี คือ สีทอง สีเขียว สีชมพู สีฟ้า และสีแดง มือซ้ายถือไข่มุกสีทองที่ส่องแสงสว่าง มือขวาถืองูสีทอง

ท้าวเวสสุวรรณของวัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่ง มีกายและหน้าเป็นสีเขียว มือถือเจดีย์ ส่วนวัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่ง มีกายและหน้าเป็นสีขาว มือถือร่ม ดังนี้ ท้าวเวสสุวรรณวัดโพธิ์แมนคุณารามแต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทอง หน้าเป็นสีเขียว มือขวาถือพระเจดีย์สีทอง ท้าวเวสสุวรรณ วัดมิ่งกรมลาวาส แต่งกายด้วยชุดนักรบสีทองและสวมชุดเกราะสีทอง หน้าเป็นสีเขียวเข้ม มือขวาจับพระเจดีย์สีทอง ท้าวเวสสุวรรณวัดต้าหมิงชื่อมีกายเป็นสีขาว หน้าเป็นสีขาว ใส่หมวกสีฟ้า สีเขียว และสีเหลืองผสมกัน ตัดขอบด้วยสีแดง ใส่ชุดเกราะวิเศษที่มีหลากสี คือ สีฟ้า สีแดง สีทอง และสีเขียว มือขวาถือรั้วพิเศษที่มีหลากสี คือ สีส้ม สีฟ้า และสีแดง ท้าวเวสสุวรรณ วัดแก้วเอนชื่อ ท้าวเวสสุวรรณมีกายสีขาว หน้าสีขาว ใส่หมวกสีทองที่มีสีน้ำเงินกับสีแดงตกแต่ง ใส่ชุดเกราะที่มีหลากสี คือ สีทอง สีเขียว สีชมพู สีฟ้า และสีแดง มือซ้ายจับหนูสีทอง มือขวาถือร่มที่มีหลากสี คือ สีทอง สีแดง สีเขียว และสีชมพู

การใช้สีของท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 มีการกล่าวมาดังนี้ สำหรับที่มาของการใช้สีท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 ผู้วิจัยยังไม่ค้นพบข้อมูลที่ให้คำตอบได้ ตามข้อมูลที่กล่าวถึงการใช้สีของท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 มีการกล่าวไว้ว่า ท้าวธรรมาธิบดีมีใบหน้าและพระวรกายสีขาว ท้าววิรุฬหกมีใบหน้าและพระวรกายสีดำหรือสีน้ำเงิน ท้าววิรุฬหกมีใบหน้าและพระวรกายสีแดง ท้าวเวสสุวรรณมีใบหน้าและพระวรกายสีเขียว (“佛教四大天王” 2558 : ออนไลน์) จากการศึกษาวัด 4 แห่งในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า การใช้

สีของท้าวจตุโลกบาลของวัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่ง มีลักษณะเหมือนกัน การใช้สีของท้าวจตุโลกบาลของวัดจีนที่อยู่ในจีน 2 เหมือนมีลักษณะเหมือนกัน แต่ลักษณะการใช้สีของท้าวจตุโลกบาลของวัดจีนที่อยู่ในจีนกับวัดจีนที่อยู่ในไทยต่างกัน และไม่มีฝ่ายใดมีลักษณะการใช้สีเหมือนกับตำราที่กล่าวมาในข้างต้น คือท้าวเวสสุวรรณของวัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่ง มีใบหน้าและพระวรกายเป็นสีขาว วัดจีนที่อยู่ในไทยมีใบหน้าและพระวรกายเป็นสีขาว ไม่ใช่สีน้ำเงินหรือสีดำตามที่ตำรากล่าวไว้

จากการศึกษาการใช้สีของหลังคา เสา สิ่งประดับ และประติมากรรมของวัดจีนทั้ง 4 แห่งนี้สรุปได้ว่า วัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่ง มีการใช้สีหลากหลาย โดยใช้สีส้ม สีแดง และสีเขียวเป็นพื้นใหญ่ มีการประดับสีฟ้า สีทอง สีชมพู ฯลฯ วัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่ง มีการใช้สีเทา สีดำ และสีแดงเป็นพื้นใหญ่ ประดับด้วยสีทอง สีเขียว สีฟ้า ฯลฯ

วัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่งกับวัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่ง มีบรรยากาศต่างกัน ซึ่งวัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่งมีบรรยากาศแบบเจริญรุ่งเรือง วัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่งมีบรรยากาศแบบสงบสุข ห่างจากทางโลกภายนอก โหล ฉิง ซี (楼庆西. 2547 : 305-321) ได้กล่าวถึงบรรยากาศ 2 แบบของวัดไว้ว่า วัดจีนแต่ละแห่งมีลักษณะที่แตกต่างกัน จากทั้งรูปแบบของวัดและการใช้สีของวัด แบบที่ 1 คือ ตามทฤษฎีทางพุทธศาสนาที่ว่า คนบำเพ็ญกรรมห่างจากทางโลก กำจัดกิเลสและบำเพ็ญจิตใจ จึงสร้างวัดในป่าหรือ บนภูเขา เป็นแบบกำแพงสีเหลือง หลังคาสีเทา เสาประตูหน้าเป็นสีแดง สีที่ใช้ทั้งหมดนี้เข้ากับบรรยากาศรอบข้างที่เป็นป่าไม้สีเขียวด้วย ทำให้คนจิตใจสงบ สิ่งที่มีความแตกต่างกับบรรยากาศของวัดก็คือ วิหารต่าง ๆ ที่อยู่ในวัดแบบนี้ โดยเฉพาะเป็นวิหารดำสยองเป่าเตียน ซึ่งเป็นวิหารที่สำคัญของวัด พระพุทธรูป พระโพธิสัตว์ พระอรหันต์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ มีการใช้สีหลากหลายหรือเป็นสีทอง สิ่งประดับต่าง ๆ ก็มีการใช้สีหลากหลายเหมือนกัน แบบนี้เป็นเอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของสวรรค์ วัดจีนแบบที่ 2 คือ สถาปัตยกรรมต่าง ๆ สร้างบรรยากาศแบบเจริญรุ่งเรือง ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งวิหารภายในหรือเป็นสถาปัตยกรรมภายนอก ตั้งแต่หลังคาจนถึงฐานของวิหารมีการใช้สีสันทนหลายหลากทั้งนั้น แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของทางโลก ทางนี้เกี่ยวข้องกับปรารถนาที่ขอให้มียาอายุศ สรรเสริญ ทรัพย์สิน เงินทองของผู้คนที่นับถือพุทธศาสนา ฉะนั้นการทำบุญบูชากลายเป็นเรื่องของทางโลกที่ต่างกันเหมือนภาวะต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มีความคิดเห็นอีกมุมหนึ่งว่า วัดก็เป็นส่วนหนึ่งของทางโลกที่เราสัมผัสจริง ๆ ในทุกวันนี้ ควรจะเป็นโลกสมมุติที่มีบรรยากาศเจริญรุ่งเรืองดังที่ผู้คนปรารถนา

จากการศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า วัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่งนี้เป็นวัดแบบที่ 2 ซึ่งมีบรรยากาศเจริญรุ่งเรืองไม่ว่าจะเป็นภายในวิหารต่าง ๆ หรือภายนอกวิหาร การใช้สีของหลังคา เสา สิ่งประดับ และประติมากรรมก็มีสีหลากหลาย วัดจีนที่อยู่ในจีน 2 แห่งนี้มีบรรยากาศแบบที่ 1 คือมีการใช้สีเทาหรือสีดำ สีแดง สีเหลืองเป็นหลัก มีหลังคาสีเทาหรือสีดำ กำแพงเป็นสีเหลืองหรือเทา เสาเป็นแบบเสาสีแดงหรือเสาสีเทา สิ่งประดับหลายอย่างมักทำจากหิน ไม่มีการใช้สีเพิ่มเติม สร้าง

บรรยากาศแบบเงียบสงบและไร้กิเลส แต่ภายในวิหารต่าง ๆ การใช้สีของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายก็มีสีหลากหลาย ทำให้ผู้นึกถึงภาพความเจริญรุ่งเรืองของสวรรค์

บทที่ 4

ประวัติความเป็นมาของวัด 4 แห่ง ประติมากรรมและสิ่งประดับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัด 4 แห่งในงานวิจัย ประติมากรรม และสิ่งประดับในวัด มีรายละเอียดดังนี้

- 4.1 ประวัติความเป็นมาของวัด 4 แห่ง
- 4.2 ประวัติความเป็นมาของประติมากรรม
- 4.3 ประวัติความเป็นมาของสิ่งประดับ

4.1 ประวัติความเป็นมาของวัด 4 แห่ง

4.1.1 วัดโพธิ์แมนคุณาราม (普門報恩寺)

ภาพที่ 58 วัดโพธิ์แมนคุณาราม

วัดโพธิ์แมนคุณารามตั้งอยู่ที่ เลขที่ 323 ถนนสาธุประดิษฐ์ ซอย 19 (ซอยวัดโพธิ์แมน) เขตยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่เป็นภาษาจีน : 泰国曼谷的然那哇县十九街 323 号 เป็นวัดในพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน สังกัดพระสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย สืบทอดหลักธรรมคำสอนมาจากนิกายเซน สาขาหลินจี้ และเป็นศูนย์กลางหลักธรรมคำสอนของนิกายวินัยและนิกายมนตรายาน เป็นศูนย์กลางการปกครองคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย และศูนย์กลางการเผยแผ่หลักคำสอนของพุทธศาสนานิกายมหายาน และวัชรยาน อีกทั้งเป็นแหล่งข้อมูลพุทธศาสนามหายานของประเทศไทย

วัดโพธิ์แมนคุณารามเริ่มก่อสร้างสถาปนาวัดเมื่อปี พ.ศ. 2502 โดยมีพระมหาคณาจารย์ จินธรรมสมาธิวัตร (โพธิ์แจ้) เจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย รูปที่ 6 เป็นผู้นำสร้าง พร้อมด้วยคณะข้าราชการ ชั้นผู้ใหญ่ พ่อค้า ประชาชน ตลอดจนพุทธบริษัทชาวไทยและจีน ได้ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2503 มีเนื้อที่เนื้อที่ 12 ไร่เศษ ใช้ทุนทรัพย์ในการก่อสร้างประมาณ 30 ล้านบาท ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2513 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธียกยอดฉัตรเจดีย์อุโบสถ และพระราชทานพระปรมาภิไธยย่อ “ภปร” ประดิษฐานหน้าบันอุโบสถ ปี พ.ศ. 2514 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระนาม พระประธานอุโบสถว่า “พระพุทธวัชรโพธิคุณ” และในปีเดียวกันนี้ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวนอุภูริยาธิบดี) ทรงพระกรุณาประกาศให้เป็นวัดพัฒนาดีเด่นพร้อมประกาศนียบัตร จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ แต่ท่านเจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย (โพธิ์แจ้มหาเถระ) ที่ได้สร้าง และพัฒนาวัดจนเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง (“วัดโพธิ์แมนคุณาราม” 2553 : ออนไลน์)

4.1.2 วัดต้าหมิงซื่อ (大明寺)

ภาพที่ 59 วัดต้าหมิงซื่อ (大明寺)

วัดต้าหมิงซื่อ อยู่ที่เมือง หยางโจว (扬州) สร้างในสมัยราชวงศ์หนานฉาว (南朝 พ.ศ. 1000-พ.ศ. 1007) ในสมัยราชวงศ์ถัง (唐朝 พ.ศ. 1161-พ.ศ. 1450) หลวงจีนเจี้ยนจิน

(鉴真) ได้เผยแผ่ศาสนาพุทธมหายาน ลัทธิวินัยที่วัดต้าหมิงชื่อ ทำให้วัดมีความเจริญในลัทธิวินัยและชื่อเสียงเป็นศาสนสถานที่สำคัญในการเผยแผ่ลัทธิวินัย หลังจากเผยแผ่ลัทธิวินัยที่วัดแล้ว หลวงจีนเจี้ยนเจินได้เดินทางข้ามไปเผยแผ่ศาสนาพุทธมหายาน ลัทธิวินัยที่ญี่ปุ่น เป็นผู้บุกเบิกศาสนาพุทธมหายาน ลัทธิวินัยในประเทศญี่ปุ่นด้วย (“大明寺” 2548 : ออนไลน์)

4.1.3 วัดมังกรกลาวาส (龙莲寺)

ภาพที่ 60 วัดมังกรกลาวาส (龙莲寺)

วัดมังกรกลาวาสเป็นวัดในสังกัดคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่บนถนนเจริญกรุง ระหว่างซอยเจริญกรุง 19 และ 21 ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ที่อยู่ภาษาจีน : 泰国曼谷石龙军路 19 - 20 巷之间 เป็นที่คุ้นเคยในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวจีนจากต่างประเทศ วัดนี้ บ้างเรียกว่า "วัดมังกร" เพราะคำว่า "เล่ง" หรือ "เล้ง" ในภาษาจีนแต่จี๊ แปลว่ามังกร (คำว่า "เนย" แปลว่า ดอกบัวและคำว่า "ยี่" แปลว่า วัด) ชื่อวัดอย่างเป็นทางการคือ "วัดมังกรกลาวาส" เป็นชื่อที่ได้รับพระราชทานจาก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (“วัดมังกรกลาวาส” 2560 : ออนไลน์)

หลัว ยวี เจิน (罗喻臻) กรรมการฝ่ายวิเทศสหการของสมาคมพุทธศาสนาในประเทศไทยได้กล่าวถึงวัดมังกรกลาวาสไว้ว่า พระอาจารย์สกเห็ง (续行大师) เป็นเจ้าอาวาสท่านแรกของวัดมังกรกลาวาส ในวัดมีการนับถือบูชาพระฮู่เหิง (慧能) ท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านเป็นพระสังฆปริณายกองค์ที่ 6 ของศาสนาพุทธนิกายเซน ศาสนาพุทธนิกายเซนเป็นสาขาหลักสาขาหนึ่งของพุทธศาสนามหายานของประเทศจีน ในตอนต้นของสมัยราชวงศ์ถัง หลังจากท่าน

พระสังฆราชหงเหี่ยน (弘忍大师) มรณะแล้ว ศาสนาพุทธนิกายเซน ได้แบ่งออกเป็น 2 สาขา คือ สาขาเสินลิว (神秀) กับสาขาฮุยเหิง (慧能) พระฮุยเหิงได้ไปเผยแผ่ศาสนาพุทธนิกายเซน ที่วัดหนานหัวซื่อ (南华寺) มณฑลกวางตุ้ง (广东) ฉะนั้น ศาสนาพุทธนิกายเซนที่นำด้วยพระฮุยเหิง ได้เป็นสาขาหนึ่งของนิกายเซน มีชื่อว่า หนานจงฉาน (南宗禅) หมายถึง ลัทธินิกายเซนทางใต้ของจีน หนานจงฉานได้แบ่งออกเป็นหลายสาขา ได้แก่ เหว่ยหย่าง (沩仰) หลินจี (临济) ฉาวต้ง (曹洞) ฝ่าเหียน (法眼) ฯลฯ สาขาหลินจี ได้มีการเผยแผ่อยู่ในประเทศญวน ก็คือแถบประเทศเวียดนามในสมัยปัจจุบัน และพระอาจารย์สกเหิงได้เผยแผ่สาขาหลินจีจ้งในประเทศไทยในช่วงเวลานั้นเหมือนกัน

4.1.4 วัดกัวเินซื่อ (国恩寺)

ภาพที่ 61 วัดกัวเินซื่อ (国恩寺)

ที่มา: วัดกัวเินซื่อ : ออนไลน์.

วัดกัวเินซื่อตั้งอยู่ที่อำเภอซินซิง (新兴县) มณฑลกวางตุ้ง (广东) ของประเทศจีน ที่อยู่ภาษาจีน : 广东省新兴县六祖镇龙山 เริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 1844 ของสมัยราชวงศ์ถัง ที่นี่เป็นบ้านเกิดของพระฮุยเหิง (六祖慧能) พระสังฆปริณายกองค์ที่ 6 ของศาสนาพุทธนิกายเซน เป็นสถานที่เผยแผ่หนานจงฉาน (南宗禅 ศาสนาพุทธนิกายเซนทางใต้) และเป็นสถานที่สำเร็จธรรมของพระฮุยเหิง ท่านเป็นหนึ่งในผู้สำเร็จธรรม (“国恩寺” 2548 : ออนไลน์)

4.2 ประวัติความเป็นมาของประติมากรรม

4.2.1 พระเมตไตรยโพธิสัตว์ (弥勒菩萨)

ภาพที่ 62 พระเมตไตรยโพธิสัตว์ วัดโพธิ์แมนคุณาราม

พระเมตไตรยโพธิสัตว์ รู้จักและเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า “พระศรีอาริยมตไตรย” เป็นพระพุทธรูปที่จะอุบัติในอนาคต สาธุชนเมื่อกราบไหว้บูชาพระเมตไตรย หรือเมื่อทำบุญก็มักอธิษฐานให้กุศลที่กระทำนี้เป็นปัจจัยส่งผลให้ได้พบกับพระศรีอาริยมตไตรย เมื่อเวลาที่สิ้นพระศาสนาของพระศากยมุนีพุทธเจ้าแล้ว พระเมตไตรยโพธิสัตว์เป็นพระพุทธรูป นั่งขัดสมาธิ ศีรษะโล้น ใบหน้ายิ้มแย้ม พระหัตถ์ขวาถือสร้อยประคำ การประดิษฐานพระเมตไตรยโพธิสัตว์นี้ ส่วนใหญ่จะประดิษฐานอยู่ที่อาคารหน้าและจะหันออกประตู (พรพรรณ จันทโรนานนท์. 173-174)

4.2.2 เจ้าแม่กวนอิมพันมือ (千手观音)

ภาพที่ 63 เจ้าแม่กวนอิมพันมือวัดโพธิ์แมนคุณาราม

เจ้าแม่กวนอิมพันมือมีความยิ่งใหญ่และสง่างาม ชาวจีนเชื่อกันว่า “เจ้าแม่กวนอิมพันมือ” ทรงใช้ดวงตาทั้ง 1,000 ดวง คอยเฝ้าดูแลสัตว์โลกผู้อยู่ในห้วงทุกข์ด้วยพระเมตตากรุณา และทรงใช้แขน 1,000 ข้างเพื่ออุทิศช่วยเหลือสัตว์โลกให้หลุดพ้นจากวัฏฏะสงสาร ส่วนในความหมายที่สองนั้นคือ การแสดงถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์แห่งอำนาจของพระโพธิสัตว์ในการพิชิตกำราบมาร ไม่ให้สิ่งชั่วร้ายมากล้ำกรายสรรพชีวิต

4.2.3 ท้าวจตุโลกบาล (四大天王)

ภาพที่ 64 ท้าวจตุโลกบาล

ท้าวอตรฐ

ท้าววิรุฬหก

ท้าววิรูปักษ์

ท้าวเวสสุวัณ

ท้าวจตุโลกบาล หรือ ชื่อต้าจินกั๊ง (四大金刚) บ้างเรียกว่า ท้าวจตุมหาราช เป็นมหาเทพทั้ง 4 ผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนา ชาวบ้านมักนิยมเรียกกันว่า “เทพสี่ทิศ”) ได้แก่ ท้าวอตรฐมหาราช (持国天王) ท้าววิรุฬหกมหาราช (增长天王) ท้าววิรูปักษ์มหาราช (广目天王) ท้าวเวสสุวัณมหาราช (多闻天王) ประดิษฐานไว้ ณ บริเวณวิหารต้น โดยแยกประดิษฐานอยู่ทางด้านซ้ายและด้านขวา ท้าวอตรฐ

ท้าวอตรฐมหาราช มีหน้าที่คุ้มครองอาณาจักรหรือดินแดนใด ๆ ที่นับถือในพุทธศาสนาให้มีแต่ความสงบสุขและร่มเย็น ประจำตำแหน่งทิศตะวันออกของเขาพระสุเมรุบนพื้นแผ่นดินแห่งทองคำ ลักษณะของท้าวอตรฐมหาราชนั้น แต่งกายด้วยชุดนักรบสวมชุดเกราะดั่งแม่ทัพใหญ่ มีพระพักตร์สีขาว พระหัตถ์ทรงถือเครื่องดนตรีจิงฉนิตหนึ่งทีคล้ายกับพิณสี่สาย เรียกกันว่า ผีผา ยามใดที่ตีผีผาขึ้นมา เสียงดนตรีจะบังเกิดเป็นท่วงทำนองอันกึกก้อง สำหรับประเทศใดที่นับถือในพระพุทธศาสนา เสียงดนตรีนั้นจะมีความไพเราะ แต่สำหรับอาณาจักรใดที่คิดทำลายประเทศแห่งพระพุทธศาสนา เสียงดนตรีจะกลับกลายเป็นลูกไฟดวงใหญ่จำนวนมากมายที่ตกลงมาจากฟากฟ้าด้วยเหตุนั้น ท้าวอตรฐมหาราชจึงกลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการควบคุมภูมิอากาศบนโลกมนุษย์

ท้าววิรุฬหกมหาราช มีหน้าที่ในการคุ้มครองพระธรรมคัมภีร์ของพระพุทธศาสนาให้ปลอดภัยรวมทั้งให้พระธรรมขจรไกลไปสู่ดินแดนต่าง ๆ อย่างกว้างไกล โดยท้าววิรุฬหกมหาราชได้ปกครองประจำตำแหน่งทิศใต้ ของเขาพระสุเมรุ บนพื้นแผ่นดินแห่งกระจก ลักษณะของท้าววิรุฬหกมหาราชนั้น แต่งกายด้วยชุดนักรบสวมชุดเกราะดั่งแม่ทัพใหญ่ มีพระพักตร์สีเขียวเข้ม (บ้างว่าเป็นสีน้ำเงิน) พระหัตถ์ทรงถือไว้ด้วยกระบี่พิเศษที่มีสีเขียวคราม เรียกกันว่า ชิงเฟิงเป่าเจี้ยน

(青锋宝剑) กระบี่เล่มนี้มีความแหลมคมดั่งสิ่งวิเศษ ตัดฟันสิ่งใดล้วนขาดสะบั้น จึงสามารถใช้เวทมนตร์ให้บังเกิดเป็นเปลวไฟที่มีพลังอำนาจอันร้ายแรง และกระบี่วิเศษของท่านนั้น ยามใดที่สะบัดออกก็จะบังเกิดเป็นลมพายุโหมกระหน่ำ

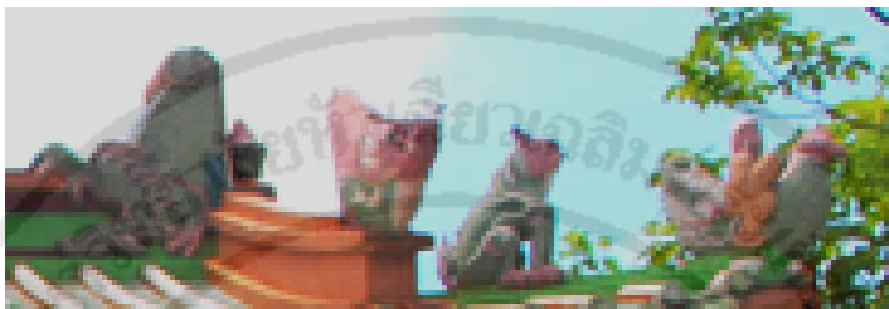
ท้าววิรูปักษ์มหาราช มีหน้าที่ในการสอดส่องดูแลอาณาประชาราษฎร์ให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดี ด้วยท่านเป็นผู้ที่มีดวงตาที่สาม จึงสามารถมองเห็นได้กว้างไกลนับพันลี้ และสามารถล่วงรู้การกระทำของมนุษย์โลกทุกภูพานาม โดยท้าววิรูปักษ์มหาราชได้ปกครองประจำตำแหน่งทิศตะวันตกของเขาพระสุเมรุ บนผืนแผ่นดินแห่งเงินขาว ลักษณะของท้าววิรูปักษ์มหาราชนั้น แต่งกายด้วยชุดนักรบสวมชุดเกราะดั่งแม่ทัพใหญ่ มีพระพักตร์สีแดงรอบ ๆ แขนเสื้อของพระกรข้างขวาจะมีมังกรสีแดงรัดพันอยู่โดยรอบ (บ้างมีการสร้างรูปเคารพของท่านให้เป็นงูสีแดงแทน) ส่วนพระกรข้างซ้ายจะยกชูขึ้นเสมอ ในฝ่าพระหัตถ์จะมีไข่มุก (อัญมณี) วิเศษที่ส่องประกายแวววาว (ความหมายของไข่มุกที่มีลักษณะทรงกลม ยังเปรียบแทนโลกมนุษย์เช่นกัน) กล่าวกันว่า ด้วยเพราะท่านมีสายตาก็กว้างไกล จึงล่วงรู้การกระทำของมนุษย์ว่า ผู้ใดบ้างที่ดูแคลนพระพุทธศาสนา มังกร (งู) สีแดงที่เลื้อยอยู่บนพระกรจะพุ่งเข้าไปรัดพันและจับตัวผู้นั้นมาลงทัณฑ์ ต่อมาเมื่อผู้เห็นว่าคุณลักษณะของมังกรหรืองูไม่น่าดู จึงเปลี่ยนมาเป็น “เชือกสีแดง” แทน

ท้าวเวสสุวรรณมหาราช มีหน้าที่ช่วยเหลือมนุษย์ไม่ให้ประสบกับความยากลำบากและยากจน ดังนั้น จึงได้มอบให้ท่านช่วยเหลือในการประทานทรัพย์สินเงินทองให้แก่คนผู้นั้น แต่ทว่า ผู้ที่จะได้รับการช่วยเหลือให้พบกับความมั่งคั่งร่ำรวยนั้น จะต้องเป็นคนดีและตั้งมั่นในคุณธรรม โดยท้าวเวสสุวรรณมหาราชได้ปกครองประจำตำแหน่งทิศเหนือของเขาพระสุเมรุ บนผืนแผ่นดินแห่งแก้วผลึก ลักษณะของท้าวเวสสุวรรณมหาราชนั้น แต่งกายด้วยชุดนักรบสวมชุดเกราะดั่งแม่ทัพใหญ่ มีพระพักตร์สีเขียว พระหัตถ์ขวาทือรวิเศษที่มีพลังอำนาจในการป้องกันพายุและเมฆฝน เมื่อใดที่ทางร่มออก จะบังเกิดเป็นความมืดดำหม่นไปทั่วทั้งท้องฟ้า และทันทีที่หุบร่มเข้า ก็จะทำให้แผ่นดินไหวสะเทือนเลื่อนลั่นในเทพจตุรมหาราชานั้น ยกให้ท้าวเวสสุวรรณมหาราชมีอิทธิฤทธิ์ที่น่ากลัวที่สุด

4.2 ประวัติของสิ่งประดับ

4.3.1 เขียนนำสัตว์วิเศษ

ภาพที่ 65 เขียนนำสัตว์วิเศษ

มีการกล่าวกันว่า เขียนองค์นี้คือ ฉีหมิ่นหวาง (齐闵王) อ่องผู้ครองแคว้นฉีในสมัยปลายราชวงศ์โจว เมื่อครั้งเจ้านครแคว้นเอี้ยนยกกองทัพบุกรุกเข้าครอบครองแคว้นฉี ปีบั้นฉีหมิ่นหวางไปจนถึงริมแม่น้ำ ทำให้หมดหนทางไปต่อได้ แต่ด้วยความมีคุณธรรมของฉีหมิ่นหวาง ทำให้เหนือท้องฟ้าได้มีหงส์บินลงมาช่วยชีวิต ให้พระองค์ขึ้นหลังหงส์และช่วยนำพาบินขึ้นสู่ท้องฟ้า จนรอดพ้นไปได้อย่างปลอดภัย ด้วยเหตุนี้ ประติมากรรมเขียนซีหงส์จึงมีความหมายว่า กลับร้ายกลายเป็นดี (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2553 : 138-146)

เซี่ยจื้อ (解豸)

มีรูปร่างคล้ายสิงโต มีเขาเดียวอยู่บนศีรษะ มีความห้าวหาญและเที่ยงธรรม หากพบเห็นสิ่งใดที่ไม่ถูกต้องตามครรลองคลองธรรม มันจะเอาเขาพุ่งชนใส่โดยทันที

ยาอวี (押鱼)

เป็นสัตว์วิเศษแห่งท้องทะเล มักจะคอยก่อความกระแสดมให้กลายมาเป็นก้อนเมฆ และก่อให้เกิดฝนตกลงยังโลกมนุษย์ รวมทั้งยังมีนิสัยชอบกินไฟเป็นอาหารมากเป็นพิเศษ

4.3.2 มังกรเขียว

ภาพที่ 66 มังกรเขียว

มังกรเขียว เป็นสัตว์เทพศักดิ์สิทธิ์ประจำทิศตะวันออก สีเขียวเป็นสีแห่งความหมายของธาตุไม้ (หนึ่งในห้าธาตุตามหลักฮวงจุ้ย) ในศาสตร์ฮวงจุ้ย ตำแหน่งทิศตะวันออกกำหนดให้เป็นที่

สถิติของตำแหน่งแห่งมังกร สีเขียวยังหมายถึงความสดชื่นของฤดูกาลใหม่ ด้วยเหตุนี้ ตำแหน่งของ มังกรเขียวจึงเป็นสัญลักษณ์ถึงความกระปรี้กระเปร่า ความสดชื่นของวัยหนุ่มสาว รวมทั้งเป็น ความหมายของฤดูแห่งความสุขสันต์ (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2553 : 175-176)

4.3.3 รูปหงส์

ภาพที่ 66 รูปหงส์

บันทึก “ซานไห่จิง” (山海经) ได้ยกย่องให้หงส์เป็นราชาแห่งวิหค เป็นนกวิเศษที่มี ห้าสี คือ สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน สีเขียว และสีขาว ตามตำนานโบราณเล่าว่า หงส์จะปรากฏตัวขึ้นเมื่อ แผ่นดินร่มเย็นเป็นสุข เมื่อใดที่บ้านเมืองมีความสันติและหงส์ปรากฏขึ้นแล้วนั้น ผู้ทรงคุณธรรมจะ จูติลงมาเกิด และด้วยเอกลักษณ์ของหงส์ที่มีความสวยงามและความสง่า หงส์จึงถูกเปรียบเปรยให้เป็น ผู้หญิงที่งดงาม มักนิยมนำหงส์มาอยู่คู่กับมังกรเสมอ

4.3.4 นกกระเรียน

ภาพที่ 67 นกกระเรียน

ชาวจีนถือว่า นกกระเรียนเป็นนกที่มีอายุยืน ภาพนกกระเรียนมีความหมายถึงความ มีอายุยืนยาว เป็นความหมายที่หมายถึงความสามัคคีและความสุขด้วย นกกระเรียนเป็นนกวิเศษที่ ประจำเทพดาว “โซ่ว” หรือ “ซิว” ผู้เป็น 1 ใน 3 เทพดวงดาว “ฮก ลก ซิว” ฐานะของนกกระเรียนจึง ถูกนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์แทน เทพดาว “ซิว” ซึ่งแปลว่าอายุยืน

จากการวิเคราะห์จะสรุปได้ว่า การใช้สีของอาคารทางเข้าวัดมังกรกมลาวาสใช้สีส้ม กับสีเขียวเป็นหลัก กำแพงอาคารเป็นสีส้ม หลังคาและฉากของภาพวาดต่าง ๆ เป็นสีเขียว ซึ่งตรงกับ กฎเกณฑ์ที่ พรพรรณ จันทโรนานนท์ (2546 : 78) กล่าวไว้ในความเชื่อเรื่องสีของชาวจีนไว้ว่า การใช้ สีของสถาปัตยกรรมของชาวจีนมีกฎเกณฑ์เช่นกัน สีที่ต้องใช้ร่วมกันมีดังนี้ สีหลักเป็นสีแดง สีประกอบ เป็น สีน้ำเงินเข้มและสีเหลือง สีหลักเป็นสีน้ำเงิน สีประกอบคือสีแดงและสีเหลือง สีหลักเป็นสีเหลือง

สีประกอบคือสีแดงและสีน้ำเงิน สีหลักเป็นสีเขียว สีประกอบคือสีม่วงและสีส้ม สีหลักเป็นสีส้ม สีประกอบเป็นสีเขียวและสีม่วง สีหลักเป็นสีม่วง สีประกอบเป็นสีเขียวและสีส้ม การใช้สีของอาคารทางเข้าวัดเป็นสีสิริมงคลทั้งนั้น คือ สีเขียว สีฟ้า สีส้ม สีแดง สีเหลือง และสีทอง

4.3.5 ปี่ซี้ (焜辰)

ภาพที่ 68 ปี่ซี้

ปี่ซี้ (焜辰) เป็นลูกมังกรลำดับแรกและอาวุโสที่สุดในลูกมังกรทั้งเก้า มีนิสัยชอบแบกของหนักไว้บนหลัง และมีพลังกำลังมหาศาล คิดความเชื่อถึงปี่ซี้คือ ความทรงพลังอันมหาศาลและความรับผิดชอบที่สามารถแบกรับภารกิจอันยิ่งใหญ่ได้เสมอ ปี่ซี้นี้เป็นการแกะสลักจากหินอ่อนและแบกป้ายหินเอาไว้บนหลังกระดอง ยอดด้านบนของแผ่นป้ายหินเป็นภาพ ฟู่ซี้ (负辰) เป็นหนึ่งในเก้าลูกมังกรเช่นกัน มีลักษณะเลื้อยลวดอยู่ด้านบนบนป้ายหิน (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2552 : 154-168)

4.3.6 สิงโต

ภาพที่ 69 สิงโต

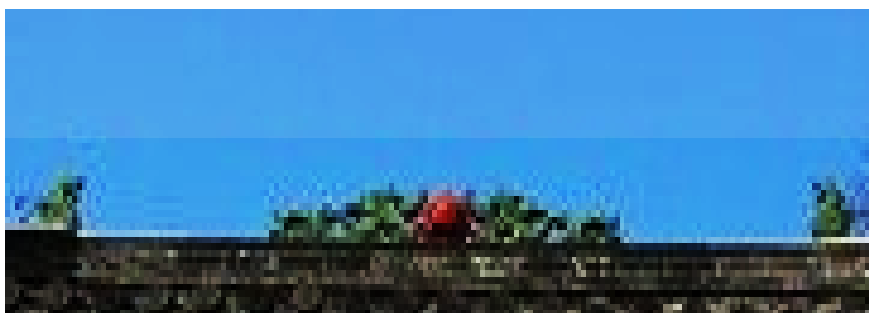

สิงโตเป็นสัตว์สัญลักษณ์มงคล สิงโตมีรูปร่างลักษณะที่ดุร้ายและได้รับเป็นสมญาให้เป็นเจ้าป่า ชาวจีนนิยมใช้สิงโตให้เป็นสัญลักษณ์แห่งอำนาจบารมี และยังใช้ในความหมายของการคุ้มครองปกป้องตลอดจนขวางกั้นมิให้สิ่งชั่วร้ายมากล้ำกราย สีดำในวัฒนธรรมจีนมีความหมายถึงการกำจัด ซึ่งตรงกับความหมายของสิงโตที่ว่า ปกป้องตลอดจนขวางกั้นมิให้สิ่งชั่วร้ายมากล้ำกราย

กล่าวโดยสรุปว่า สีที่ใช้ในตัวซุ้มประตูของวัดโพธิ์แมนคุณารามนี้ ล้วนเป็นสีสิริมงคลของประเทศจีนทั้งนั้น คือ สีเขียว สีฟ้า สีแดง สีเหลือง สีส้ม ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าอาจจะเกี่ยวข้องกับ 5 สี และธาตุทั้ง 5 ของจีน พระพรหม จันทโรนานนท์ (2546 : 72-79) ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องสีของชาวจีนไว้ว่า สีในความเชื่อของจีนมี 5 สี คือ สีแดง น้ำเงิน (เขียว) ขาว ดำ และเหลือง สีทั้ง 5 รวมกันจะกลายเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่ขจัดสิ่งเลวร้าย ภูตผีปีศาจ ให้พ้นทุกภัยพิบัติแล้วกลายเป็นโชคอันยิ่งใหญ่ ชาวจีนเชื่อในเรื่องหยินหยาง และอู่สิงหรือธาตุทั้ง 5 (五行) ซึ่งล้วนมีผลต่อการใช้สีในสถาปัตยกรรมจีนทั้งนั้น เชื่อว่า ในวงจรของไท่จี จะทำให้พลังของหยินหยางรวมกันแล้วทำให้เกิดพระจันทร์ พระอาทิตย์ และเกิดธาตุทั้ง 5 เรียกว่า อู่สิง กล่าวคือ มีธาตุไม้ ไฟ ดิน ทอง น้ำ และธาตุทั้ง 5 นี้ สามารถทำปฏิกิริยาต่อกันโดยมีการสร้างและทำลายกันได้

4.3.7 กิเลน (麒麟)

ภาพที่ 70 กิเลน

ในวัฒนธรรมจีน ให้การเคารพการเล่นเสมือนหนึ่งสัตว์วิเศษอันศักดิ์สิทธิ์ ชาวจีนเชื่อกันว่า เมื่อใดที่การเล่นปรากฏกาย เมื่อนั้นจะมีจอมปราชญ์ผู้ทรงธรรมมาบังเกิด ดังนั้น การเล่นจึงเป็นสัญลักษณ์ของคุณธรรม ความสุภาพ ความดีงาม ความสมบูรณ์ของครอบครัวและชื่อเสียง ลาภยศนานัปการ ผิวหนังของการเล่นจะมี 5 สี คือ สีแดง เหลือง น้ำเงิน ขาวและดำ การเล่นของซุ่มประตุนี้ใช้สีเป็นสีเขียว ซึ่งเหมือนกับสีของตัวมังกรเขียว ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นศิลปะการใช้สีที่ให้ดูแบบเข้ากับสีของมังกร ทำให้การใช้สีของซุ่มประตูดูสวยแบบเรียบง่าย ไม่ฉูดฉาด การใช้สีของการเล่นมีลักษณะแบบหัวเป็นสีแดง สีส้ม และสีน้ำเงินผสมกัน ตัวการเล่นเป็นสีน้ำเงินเป็นหลัก ผสมสีเทากับสีส้ม ขนของการเล่นเป็นสีทอง

4.3.8 เทาเที้ย (饕餮)

ภาพที่ 71 เทาเที้ย

เทาเที้ยเป็นสัตว์วิเศษที่เป็นลูกมังกรลำดับที่ 5 เป็นมังกรที่ดุร้ายและโหดเหี้ยม มันจะชอบกินและดื่มมากที่สุด โดยเฉพาะรสชาติของเนื้อมนุษย์ มักนำมาประดับเป็นลายของภาชนะกระถางสำริด หรือเป็นรูปประดับวัดวาอาราม แสดงให้เห็นถึงอำนาจลึกลับ และการปกป้องอำนาจฐานะและทรัพย์สิน ทำให้คนรู้สึกเกรงขามและเกิดความนับถือ

4.3.9 คางคกสามขากับปี่ซี้

ภาพที่ 72 คางคกสามขากับปี่ซี้

“คางคกสามขา” เป็นสัตว์สัญลักษณ์เชิงสิริมงคลที่มาจากตำนานในลัทธิ เต๋า คำว่า คางคก มาจากฉายานามของเซียวหลิวไห่ฉาน (刘海蟾) ซึ่งเป็นเซียนผู้ชอบประทานทรัพย์สินเงินทองให้แก่มนุษย์ ดังนั้น สัญลักษณ์รูปคางคกจึงกลายเป็นการแทนตัวหลิวไห่ฉานไปในที่สุด ในตำนานเล่ากันว่า เมื่อใดที่หลิวไห่ฉานแกว่งไกวเชือกร้อยพวงเหรียญเงินตราเมื่อนั้นเหรียญเงินเหรียญทองก็จะร่วงโบรยปรายให้แก่ผู้เคารพศรัทธา และเจ้าคางคกสามขา ก็จะกระโดดโลดเต้นตามไปด้วย อีกทั้งมันยังคาบทองไว้ให้ชาวบ้านไม่มีวันหมดสิ้น ดังที่ปรากฏรูปประติมากรรมคางคกสามขา ที่มักจะมีเหรียญเงินโบราณคาบไว้ในปากเสมอ แถมรอบ ๆ ตัวคางคกก็จะเต็มไปด้วยเหรียญเงินตราเต็มไปหมดเช่นกัน

4.3.10 รูปแพะกับรูปลิง

ภาพที่ 73 รูปแพะกับรูปลิง

แพะ (羊) เป็นสัตว์สัญลักษณ์มงคล เป็นเพราะชาวจีนเรียกมันว่า “หยาง” พ้องเสียงกับคำว่า “หยาง” (阳) ซึ่งแปลว่า พระอาทิตย์ มีความหมายถึงให้แสงสว่าง ให้ความหวัง และเขียนคล้ายกับคำว่า “เสียง” (祥) ที่แปลว่า ศุภมงคลหรือความโชคดี ดังนั้น ทั้งเสียงอ่านและรูปตัวอักษร ต่างทำให้แพะกลายเป็นสัตว์สัญลักษณ์มงคลของจีน สำหรับรูปลิง ชาวจีนเชื่อว่า ลิงเป็นสัตว์ที่ฉลาดและคล่องตัว คำว่า โหว (猴) ซึ่งแปลว่า ลิง ในภาษาจีน พ้องเสียงกับคำว่า โหว (侯) ซึ่งแปลว่าขุนนาง การประดับด้วยรูปลิง มีความหมายถึงได้ยศฐาณะและเกียรติศักดิ์ (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2552 : 214-218)

4.3.11 ลีเซวีย (喜鹊)

ภาพที่ 74 ลีเซวีย

ชื่อของนกลีเซวียมีคำว่า ลี (喜) ในภาษาจีนแปลว่า มงคลและเรื่องดี ๆ ดังนั้น การที่มิ่งกสิเซวียปรากฏอยู่ที่ใด ก็เท่ากับความหมายของคำว่า มงคล ยินดีทั้งนั้น

4.3.12 ดอกเหมย (梅花)

ภาพที่ 75 ดอกเหมย

สัญลักษณ์แห่งเหมยนั้นมีความหมายที่ดีทั้งต้นเหมยและดอกเหมย ดอกเหมยเป็นสัญลักษณ์ที่หมายถึงความงามอันสดใส บริสุทธิ์ และยังหมายถึงชีวิตใหม่ของวัยรุ่น ต้นเหมยแม่แลดู

บอบบาง แต่ในความงามอันบอบบางนั้นกลับไม่อ่อนแอไปกับลมหนาว สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นความประทับใจให้แก่ชนรุ่นหลังทุกยุคสมัย

จากการสังเกตวิเคราะห์การใช้สีของซุ้มประตูวัดแก้วเอนชื่อ สรุปได้ว่า การใช้สีของวัดแก้วเอนชื่อมีสีแดง เขียว ฟ้า เหลือง และดำ โดยใช้สีแดงกับสีเขียวเป็นหลัก ส่วนเสาประตูเป็นสีเทา ตั้งเดิมของวัสดุการทำเสา สีที่ใช้นี้เป็นสีแห่งสิริมงคลทั้งนั้น สีที่ใช้นี้ สีแดงหมายถึงสิริมงคล โชคลาภ รุ่งเรือง สีเหลือง หมายถึง ความสูงศักดิ์ อำนาจ สีเขียวหรือสีฟ้า หมายถึงความเป็นนิรันดรและความสุข

4.3.13 โคมไฟ

ภาพที่ 76 โคมไฟสีแดง

โคมไฟทำด้วยโครงไม้ไผ่ ปะติครอบโคมด้วยกระดาษสีแดง ด้านในมีเทียนไขวางไว้ ส่วนด้านบนจะเป็นช่องระบายอากาศหรือความร้อน สำหรับชาวจีน โคมไฟเป็นวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเสริมความมีสิริมงคล เพราะโคมไฟนั้นเป็นวัตถุที่ให้แสงสว่างแก่มนุษย์ การประดับโคมไฟก็คือการให้แสงสว่างแก่สถานที่นั้น ๆ และโคมไฟที่ระบายด้วยสีแดง ก็แสดงให้เห็นถึงความเป็นสิริมงคลด้วยกัน

4.3.14 น้ำเต้า

ภาพที่ 77 น้ำเต้าที่ห้อยอยู่ที่โคมไฟ

ลักษณะน้ำเต้ารูปทรงกระบอกตรงกลางคอดเล็ก มีส่วนปลายเรียวเพื่อสะดวกในการเท จัดเป็นภาชนะโบราณที่มีประวัติสืบทอดต่อ ๆ กันมาอย่างยาวนาน น้ำเต้าในวัฒนธรรมจีนจึงเป็นสัญลักษณ์มงคลชนิดหนึ่ง ว่ากันว่าช่างในบรรจุน้ำทิพย์แห่งความเป็นอมตะไว้ ดังนั้น การแขวนน้ำเต้าไว้จึงมีความหมายถึงการเก็บกักความเลวร้ายไม่ให้นำมาเยือน และยังมีความหมายในการช่วยรักษาโรคภัยไข้เจ็บอีกด้วย ชาวจีนเชื่อกันว่าการแขวนน้ำเต้าจะช่วยให้ร่างกายแข็งแรงและไร้ซึ่งโรคภัยอีกด้วย

4.3.15 เจื่อนมงคลจีนสีแดง

ภาพที่ 78 เจื่อนมงคลจีนสีแดง

เจื่อนมงคลจีนสีแดงเป็นสิ่งของสิริมงคลที่อยู่คู่กับชีวิตของชาวจีนเป็นเวลายาวนาน ยิ่งเป็นเจื่อนมงคลที่เป็นสีแดง ยิ่งเป็นความหมายของมามงคลมากที่สุด เนื่องจากสีแดงในวัฒนธรรมจีนมีความหมายว่า สิริมงคล โชคลาภ รุ่งเรือง เจื่อนมงคลจีนสีแดงของซุ่มประตู่วัดโพธิ์แมนคุณาราม เป็นเจื่อนหรืออี่ คือเจื่อนสมหวังสมปรารถนา เป็นเจื่อนมงคลสำหรับการอวยพรให้สมหวังตั้งใจหมาย (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2552 : 223-224)

4.3.16 ลายแปดสัญลักษณ์มงคล

ภาพที่ 79 ลายแปดสัญลักษณ์มงคล

การใช้สีของลายแปดสัญลักษณ์มงคลมีหลากสี คือ สีเขียว สีแดง สีชมพูแลพสีฟ้า สีที่ใช้ทั้งหมดเป็นสีสิริมงคลของวัฒนธรรมจีน ซึ่งสีแดง หมายถึง สีแห่งสิริมงคล โชคลาภ รุ่งเรือง สีชมพู อยู่ในโทนสีแดง มีความหมายสิริมงคลเหมือนกัน สีเขียวและสีฟ้า หมายถึง สีแห่งความเป็นนิรันดร สีแห่งความสงบสุข สำหรับความหมายของลายแปดสัญลักษณ์มงคล ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล ได้กล่าวถึงดังนี้

ร่มวิเศษ หมายถึงแสงธรรมที่คอยป้องกันจิตวิญญาณของมนุษย์ให้พ้นภัยจากอันตราย ทั้งปวง ปลาทอง หมายถึง ความรู้แจ้งต่ออุปสรรคและปัญหาทั้งปวง และนำพาความสุขและสมหวัง ดอกบัว หมายถึงบริสุทธิ์และผ่องแผ้ว แจกกันวิเศษ หมายถึงพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ เปรียบเสมือนขุมทรัพย์ในแจกันสมบัติ ที่จะช่วยให้ผู้ศรัทธาสมมาตปรารถนา ธงชัย หมายถึงความรู้ อันกระจำงแจ้งและธรรมะเหนือธรรม ธรรมจักร หมายถึง ความไม่อยู่นิ่งและเคลื่อนที่สู่ความรุ่งเรือง ตลอดเวลา หอยสังข์ มีความหมายถึงการประกาศเสียงแห่งพุทธศาสนาสู่โลก เงื่อนไม่รู้จบ มีความหมายถึงจิตใจอันพิสุทธิ์ ความลึกซึ้งในดวงใจ ความคิดและความรักดั่งเงื่อนปมที่ไม่รู้จบ รักอมตะนิรันดร หรือมีความหมายว่ามีอายุยืน (ปิยะแสง จันทรวงศ์ไพศาล. 2552 : 100-103)

4.3.17 แจกกัน

ภาพที่ 80 แจกกัน

แจกกันในภาษาจีนออกเสียงว่า “ผิง” (瓶) พร้องเสียงกับคำว่า “ผิง” (平) ที่แปลว่า สันติสุข ด้วยเหตุนี้แจกกันเป็นสัญลักษณ์แห่งความสงบสุขและความสันติ

จากการสังเกตวิเคราะห์ พบว่า การใช้สีของซุ้มประตูวัดต้าหมิงชื่อ มีทั้งหมด 5 สี คือ สีแดง สีดำ สีขาว สีเขียว และสีทอง ซึ่งตรงกับสีของธาตุทั้ง 5 ของจีน ธาตุทั้ง 5 มีธาตุไม้ ไฟ ดิน ทอง และน้ำ ชาวจีนเชื่อกันว่า สีของธาตุทั้ง 5 เกี่ยวพันกับฤดูกาลและความเชื่อในเรื่องสิริมงคลอีกด้วย กล่าวคือ ทิศตะวันออกเป็นทิศแห่งฤดูใบไม้ผลิ สีประจำทิศคือสีเขียว ทิศใต้เป็นทิศแห่งฤดูร้อน สีประจำทิศคือสีแดง ศูนย์กลางมีสีประจำคือสีเหลือง ทิศตะวันตกเป็นทิศแห่งฤดูใบไม้ร่วง สีประจำทิศคือสีขาวทิศเหนือเป็นทิศแห่งฤดูหนาว สีประจำทิศคือสีดำ และเชื่อกันว่าเมื่อสีของธาตุทั้ง 5 รวมกันจะกลายเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่ขจัดสิ่งเลวร้าย สีขาวกับสีดำไม่ใช่สิริมงคลของจีน ในสถาปัตยกรรมจีนมิใช่สีขาวและสีดำจะไม่ได้ใช้เลยเพราะความหมายที่ไม่เป็นสิริมงคล พรพวรรณ จันทโรนานนท์ (2546 : 78) ได้กล่าวถึงความเชื่อเรื่องสีของชาวจีนไว้ว่า ในสถาปัตยกรรมของจีน ลวดลายบางอย่างอาจสลับด้วยสีขาวสีดำได้ แต่จะไม่มีการใช้สีดังกล่าวในพื้นที่ใหญ่ ๆ และเป็นสีพื้น ยกเว้นสีดำ อาจจะเป็นที่นิยมใช้ในสถาปัตยกรรมของจีนทางใต้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่ทำให้การใช้สีของสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาของจีนในจีนและของจีนในไทยมีการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ตาม 2 ข้อใหญ่คือ ระบบการใช้สีตามการกำหนดของพระราชวังของจีน อีกหนึ่งคือ สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัด ในการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยด้านระบบการใช้สีตามการกำหนดของพระราชวังของจีน ได้อ้างอิงถึงทฤษฎีธาตุทั้ง 5 กับสีที่เป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ ทฤษฎีและการยกตัวอย่างการใช้สีของสถาปัตยกรรมจีน ในกรณีการศึกษาพระราชวังต้องห้าม (紫禁城) และทฤษฎีระเบียบการใช้สีตามยุคสมัยในสังคมจีน ในการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัด ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการใช้สีกับสภาพแวดล้อม และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพสังคมกับการสร้างวัดทางพุทธศาสนาของจีนในไทยและจีน

5.1 กฎเกณฑ์การใช้สีตามการกำหนดของพระราชวังของจีน

5.1.1 ธาตุทั้ง 5 กับสีที่เป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์

5.1.2 การใช้สีของสถาปัตยกรรมจีน ในกรณีการศึกษาพระราชวังต้องห้าม (紫禁城)

5.1.3 ระเบียบการใช้สีตามยุคสมัยในสังคมจีน

5.2 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัด

5.2.1 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัดของวัดต้าหมิงชื่อและกัวเินชื่อ

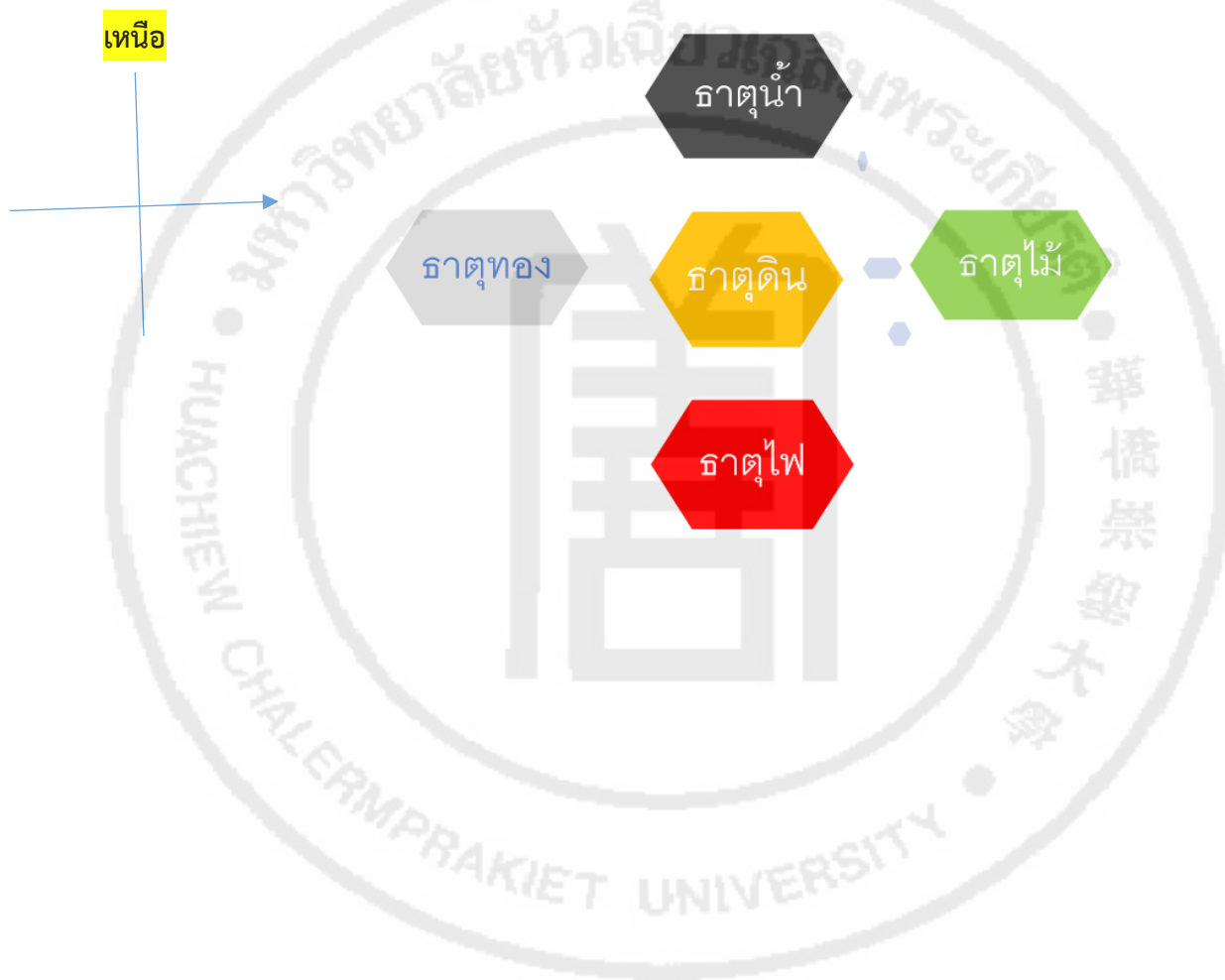
5.2.2 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัดของวัดมังกรกมลาวาสและ

วัดโพธิ์แมนคุณาราม

5.1 กฎเกณฑ์การใช้สีตามการกำหนดของพระราชวังของจีน

5.1.1 ธาตุทั้ง 5 กับสีที่เป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์

ภาพที่ 81 สีที่เกี่ยวข้องกับธาตุทั้ง 5 และทิศทาง

ตารางที่ 1 การใช้สีของแต่ละวัดที่เกี่ยวกับธาตุทั้ง 5

	สีเหลือง ธาตุดิน	สีแดง ธาตุไฟ	สีเขียว ธาตุไม้	สีขาว ธาตุทอง	สีดำ ธาตุน้ำ
หลังคา	วัดโพธิ์แมน คุณาราม วัดมังกร กมลवास		วัดมังกร กมลवास		วัดตำหมิงซื่อ วัดแก้วเอินซื่อ
เสา		วัดตำหมิงซื่อ วัดมังกร กมลवास วัดโพธิ์แมน คุณาราม			วัดแก้วเอินซื่อ
สีประดับ	มีใช้กันทุกสีอยู่แต่ละวัด วัดโพธิ์แมนคุณารามกับวัดมังกรกมลवासไม่เน้นการใช้สีขาวกับสีดำ วัดตำหมิงซื่อกับวัดแก้วเอินซื่อมีการใช้สีดำหรือสีเทาเป็นทั่วไป				
ประติมากรรม	มีใช้กันทุกสีอยู่ในแต่ละวัด เน้นการใช้สีเหลืองหรือว่าสีทองเป็นหลัก				

ชาวจีนได้เรียนรู้และศึกษาหลักการของธาตุทั้ง 5 บนโลกมนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณ และพบว่าธาตุสำคัญทั้ง 5 ธาตุ อันได้แก่ ธาตุไม้ ธาตุไฟ ธาตุดิน ธาตุทอง และธาตุน้ำ ตามหลักฮวงจุ้ยแล้ว แต่ละธาตุมีสีที่เป็นสัญลักษณ์และเกี่ยวข้องกับทิศทางและฤดูกาล และมีสีสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ต่างก็เป็นตัวก่อให้เกิดให้แก่กัน ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำลายล้างซึ่งกันและกันได้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ธาตุทองเป็นตัวแทนของความบริสุทธิ์ สีขาวเป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ของธาตุทอง มีความเกี่ยวข้องกับทิศตะวันตกกับทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นธาตุแห่งฤดูใบไม้ผลิ ตามความคิดของคนจีน ทางทิศตะวันตกเป็นทางทิศที่คนตายไปแล้วต้องไปสู่ สีขาวจึงเป็นสีที่อัปมงคลในวัฒนธรรมจีน มีความหมายถึงความเศร้าโศก ความเจ็บป่วย ความลึกลับ ธาตุทองก่อให้เกิดธาตุน้ำ และทำลายล้างธาตุไม้

ธาตุน้ำ เป็นตัวแทนของความลึกลับ ชับซ้อน ผสมกลมกลืนเช่นเดียวกับสายน้ำ สีดำเป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ธาตุน้ำ มีความเกี่ยวข้องกับทิศเหนือ เป็นธาตุแห่งฤดูหนาว สีดำที่หม่นหมองจะลดทอนพลังธาตุน้ำ ทำให้อัปมงคลเรื่องบุตร คู่ครอง บริวาร ญาติมิตร เป็นสีที่อัปมงคลในวัฒนธรรมจีน ธาตุน้ำสนับสนุนส่งเสริมก่อเกิดธาตุไม้ และทำลายล้างธาตุไฟ

ธาตุไม้ เป็นตัวแทนของการเจริญเติบโตและความเจริญรุ่งเรือง และการปรับเปลี่ยน สีเขียวเป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ของธาตุไม้ มีความเกี่ยวข้องกับทิศตะวันออกและทิศตะวันออกเฉียงใต้ สีเขียวของธาตุไม้ส่งเสริมเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพทั้งกายและใจ เป็นธาตุแห่งฤดูใบไม้ผลิ เป็นสีแห่งสิริมงคลของจีน ธาตุไม้สนับสนุนส่งเสริมก่อเกิดธาตุไฟ และทำลายล้างธาตุดิน

ธาตุไฟเป็นตัวแทนของความสดชื่นกระปรี้กระเปร่า สดใส ความร้อนแรง การเผาผลาญ สีแดงเป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ของธาตุไฟ มีความเกี่ยวข้องกับทิศใต้ เป็นธาตุแห่งฤดูร้อน สีแดงของธาตุไฟจะส่งเสริมโชคลาภ รักษาความเจริญรุ่งเรืองให้คงที่ ธาตุไฟสนับสนุนส่งเสริมก่อเกิดธาตุดิน และทำลายล้างธาตุทอง

ธาตุดิน เป็นตัวแทนของความหนักแน่นมั่นคง ความบริบูรณ์ในเชิงของวัตถุและสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต สีเหลืองและสีโชนเหลืองเป็นตัวแทนแห่งสัญลักษณ์ของธาตุดิน มีความเกี่ยวข้องกับทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันตกเฉียงใต้ เหลืองสดใส จะส่งเสริมความมั่นคงในเรื่องของหลักฐานบ้านช่อง อำนาจบารมี เนื่องจากดินมีความเกี่ยวข้องกับทิศกลาง มีความหมายถึงเป็นศูนย์กลางของโลก สีเหลืองจึงเป็นสีแห่งพระจักรพรรดิ มีความหมายถึงอำนาจบารมี ธาตุดินส่งเสริมและสนับสนุนธาตุทอง และทำลายล้างธาตุน้ำ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังไม่ค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างธาตุทั้ง 5 กับการใช้สีของแต่ละวัดใน 5 ธาตุนี้ ตามความหมายถึงสิริมงคลนี้ มีการเรียงลำดับไว้ดังนี้ 1. สีเหลือง 2. สีแดง 3. สีเขียว 4. สีขาว 5. สีดำ โดยสีเหลือง สีแดง สีเขียวเป็นสีแห่งสิริมงคลในวัฒนธรรมจีน สีขาวกับสีดำเป็นสีอัปมงคลในวัฒนธรรมจีน สีแดงเป็นสีที่นิยมใช้ในเทศกาลสิริมงคลของจีน ในเทศกาลตรุษจีน ชาวจีนนิยมแต่งชุดสีแดง จุดโคมไฟสีแดง ติดกระดาษคู่สีแดงที่มีการเขียนพู่กันจีน ในการแต่งตัวนี้ ชาวจีนยังนิยมแต่งแบบ ต้าหงต้าลวี (大红大绿) มีการกล่าวกันว่า หากไม่มีชุดสีแดง แต่งชุดสีเขียวหรือสีน้ำเงินซึ่งชาวจีนนับว่าเป็นสีโชนเขียวแทนก็ได้เหมือนกัน

5.1.2 การใช้สีของสถาปัตยกรรมจีน ในกรณีการศึกษาพระราชวังต้องห้าม (紫禁城)

พูดถึงการใช้สีของสถาปัตยกรรมจีน ต้องกล่าวถึงพระราชวังต้องห้ามของจีนด้วย เนื่องจากว่าพระราชวังต้องห้ามนี้เป็น 1 ใน 2 พระราชวังที่ได้รับการรักษาและบูรณะได้อย่างสมบูรณ์ และมีการใช้สีตามระเบียบการกำหนดของวัฒนธรรมจีน เข้ามาถึงหมู่สถาปัตยกรรมของพระราชวังต้องห้าม จะมีท้องฟ้าสีฟ้าแจ่มใส หลังคาที่เป็นกระเบื้องสีเหลืองทอง ชื่อหลังคามีภาพวาดที่เป็นสีเขียวกับสีฟ้า กำแพงเป็นสีแดง เสาและหน้าต่างก็เป็นสีแดงเหมือนกัน ฐานหินของวังเป็นสีขาว มีการปูพื้นเป็นสีเทา

ดำ การใช้สีของพระราชวังต้องห้ามของปัจจุบันนี้ มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสมัยราชวงศ์หมิง (พ.ศ. 1903-1967) ได้ขนมอมองโกลเลีย รวมประเทศจีนให้เป็นหนึ่งเดียวเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ในสมัยของ หมิงเฉิงจู (明成祖) ได้ย้ายเมืองหลวงจากเมืองนานจิง (南京) เป็นเมืองปักกิ่ง (北京) ในความประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงอำนาจและบารมี ได้ตกแต่ง เปลี่ยนแปลง และขยายพื้นที่ของพระราชวังต้องห้ามเป็นครั้งใหญ่ ให้ความสำคัญกับการวางแผนผังของหมู่สถาปัตยกรรมกับการใช้สีเปรียบเทียบของวิหารต่าง ๆ ตามทฤษฎีการใช้สี เปรียบเทียบมี 2 แบบคือใช้สีโทนเย็นกับสีโทนร้อน มาเปรียบเทียบกับกัน และการใช้สีที่เป็นการชดเชยกันได้ สีแดงกับสีเหลืองอยู่ในสีโทนร้อน สีฟ้ากับสีเขียวอยู่ในสีโทนเย็น การที่ใช้สีที่เป็นการชดเชยกันหมายถึงการเปรียบเทียบ 2 ด้วยกันซึ่ง 2 สีนี้ต้องเป็นสีที่ผสมกันแล้วเป็นสีเทาดำ เช่น แดงกับเขียว เหลืองกับม่วง ฟ้ากับส้ม การใช้สีของพระราชวังต้องห้ามเป็นไปตามทฤษฎีการใช้สีโทนเย็นเปรียบเทียบกับสีโทนร้อน และทฤษฎีการใช้สีที่ชดเชยกันคือ หลังคาเป็นกระเบื้องดินฟ้าสีเหลืองทอง อยู่ใต้ท้องฟ้าสีฟ้าแจ่มใส ภาพวาดที่เป็นสีเขียวกับสีฟ้าอยู่กับเสาและหน้าต่างสีแดง ฐานหินสีขาวอยู่กับการปูพื้นที่เป็นสีเทาดำ อย่างนี้ก็เป็นเปรียบเทียบระหว่าง ฟ้ากับเหลือง เขียวกับแดง และขาวกับดำ ทำให้พระราชวังมีลักษณะที่หรรษาอลังการ มีอำนาจบารมี

ในสมัยโบราณ ตามระเบียบกำหนดระบบสังคมของจีน มีแต่พระราชวังเท่านั้นที่มีสิทธิ์ใช้หลังคาสีเหลือง สีเหลืองเป็นสีของพระจักรพรรดิเท่านั้น หลังคาเหมือนเป็นหมวกที่บอกยศของขุนนางทั้งหลาย รูปแบบและการใช้สีของหลังคาแสดงถึงตำแหน่งและยศของคนที่พักอยู่อาศัย หลังคาสีเหลืองพบแต่อยู่บนหลังคาของอาคารที่อยู่ในวังหรือบางวัดที่ได้รับเกียรติพิเศษ

เสาเป็นส่วนสำคัญของอาคารเหมือนกัน มีบทบาทค้ำจุนอาคาร อาคารในวังหรือวัดส่วนมากจะใช้เสาสีแดง สีแดงเป็นสีแห่งสิริมงคลของจีน ตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง เอกสารที่ส่งไปให้พระจักรพรรดิต้องประทับตราเป็นสีแดงเท่านั้น ในเทศกาลต่าง ๆ ของจีน ก็นิยมใช้สีแดงเป็นสิริมงคล อย่างเช่น การแต่งงาน การฉลองวันเกิดคนที่เกินอายุ 60 ไปแล้ว (做寿) การเลี้ยงเหล้าครบเดือนให้กับเด็ก (满月) นิยมใช้สีดำในงาน ไม่ค่อยมีการใช้เสาที่เป็นสีดำหรือสีขาว การใช้เสาสีแดงก็เคยพบในศาลเจ้าของคนฮากกา (客家) เช่นในศาลเจ้า เทียนเฮ่ากง (天后宮) ในประเทศสิงคโปร์มีการใช้เสาสีดำ แต่มีการเขียนอักษรจีนบนพื้นเสาดำด้วยน้ำหมึกสีทอง

ภาพที่ 82 พระราชวังต้องห้ามและบรรยากาศรอบข้าง

5.1.3 ระเบียบการใช้สีตามยุคสมัยในสังคมจีน

ตารางที่ 2 กฎเกณฑ์การใช้สีของสถาปัตยกรรมในแต่ละยุคสมัย

ชื่อวัด	ประวัติวัด
<div data-bbox="288 568 601 777" style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;"> วัดต้าหมิงชื่อสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1144 สมัยราชวงศ์สุย (隋朝) </div> <div data-bbox="269 853 624 1059" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> วัดกัวเอนชื่อได้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1201 สมัยราชวงศ์ถัง (唐朝) </div>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ก่อนสมัยราชวงศ์ถัง ไม่ได้นำสีมาแสดงบทบาทอำนาจ การใช้สีเป็นสีดั้งเดิมของวัสดุก่อสร้าง 2. สมัยราชวงศ์ถัง (พ.ศ. 1161-1450) หลี่ปู้ (李嗣) แปลว่ากระทรวงที่รับผิดชอบเรื่องจารีตประเพณีตามระบบชนชั้นของสังคม) มีการกำหนดว่า สีเหลืองเป็นสีของราชวงศ์เท่านั้น ราชวังและวัดใช้สีเป็นโทนเหลืองกับสีแดง ขุนนางใช้สีแดง สีเขียวกับสีฟ้า ประชาชนทั่วไปใช้แค่สีดำ สีเทา กับสีขาวเท่านั้น 3. สมัยราชวงศ์ซ่ง (宋 พ.ศ. 1503 - 1822) การออกแบบและการใช้สีของสถาปัตยกรรมมีความใกล้เคียงกับสมัยราชวงศ์ถัง และมีการใช้น้ำมันและได้รับอิทธิพลจากศาสนาอินเดีย เน้นการใช้สีแดงในสถาปัตยกรรมต่างๆ 4. สมัยราชวงศ์หยวน (元 พ.ศ. 1814 - 1911) การออกแบบและการใช้สีของสถาปัตยกรรมได้รับอิทธิพลจากช่างที่มาจากต่างประเทศ และราชวงศ์หยวนเป็นราชวงศ์ที่ผสมผสานด้วยชนชาติต่าง ๆ รูปแบบการก่อสร้างจึงมีเอกลักษณ์ของหลายชนชาติ มีการผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมจีนกับสถาปัตยกรรมอิสลาม 5. สมัยราชวงศ์ชิง (清 พ.ศ. 2187 - 2455) มีการให้ความสำคัญสถาปัตยกรรมมากยิ่งขึ้น คือบทบาทการใช้สีของสถาปัตยกรรมที่มีฐานะสูงสุดใช้สีที่แจ่มใสมากที่สุดรองลงมาก็ใช้สีที่แจ่มใสน้อยลง ความแจ่มใสของ
<div data-bbox="272 1603 646 1917" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> วัดมังกรกมลาวาสก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2414 วัดโพธิ์แมนคุณารามก่อสร้างสถาปนาวัดเมื่อปี พ.ศ. 2502 </div>	

การใช้สีของสถาปัตยกรรมโบราณของจีนมีเอกลักษณ์ของตนในแต่ละยุคสมัย ก่อนราชวงศ์ถัง สถาปัตยกรรมไม่ได้นำสีมาแสดงบทบาทอำนาจ การใช้สีเป็นสีดั้งเดิมของวัสดุก่อสร้าง และอยู่ในสังกัดของหลี่บู (礼部 แปลว่ากระทรวงที่รับผิดชอบเรื่องจารีตประเพณีตามระบบชนชั้นของสังคม) การใช้สีของสถาปัตยกรรมก็มีระเบียบกำหนดตามชนชั้นสังคม มีการกำหนดว่า สีเหลืองเป็นสีของราชวงศ์เท่านั้น พระราชวังและวัดใช้สีเป็นโทนสีเหลืองกับสีแดง ขุนนางใช้สีแดง สีเขียวกับสีฟ้า ประชาชนทั่วไปใช้แค่สีดำ สีเทา กับสีขาวเท่านั้น สมัยราชวงศ์ซ่ง (宋 พ.ศ. 1503 - 1822) การออกแบบและการใช้สีของสถาปัตยกรรมมีความใกล้เคียงกับสมัยราชวงศ์ถัง เนื่องจากมีการใช้น้ำมัน และได้รับอิทธิพลจากศาสนาอินเดีย มีการเน้นการใช้สีแดงในสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ในสมัยราชวงศ์หยวน (元 พ.ศ. 1814 - 1911) การออกแบบและการใช้สีของสถาปัตยกรรมได้รับอิทธิพลจากช่างที่มาจากต่างประเทศ และราชวงศ์หยวนเป็นราชวงศ์ที่ผสมผสานด้วยชนชาติต่าง ๆ รูปแบบการก่อสร้างจึงมีเอกลักษณ์ของหลายชนชาติ มีการผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมจีนกับสถาปัตยกรรมอิสลาม ในสมัยราชวงศ์ชิง (清 พ.ศ. 2187 - 2455) ภาพสีน้ำมันได้พัฒนามากขึ้นและมีใช้กันอย่างทั่วไป ระบบสังคมได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ ไม่ได้มั่นคงเหมือนเดิม จึงมีการเน้นบทบาทการใช้สีของสถาปัตยกรรมมากยิ่งขึ้น คือสถาปัตยกรรมที่มีฐานะสูงสุดใช้สีที่แจ่มใสมากที่สุด รองลงมาใช้สีที่แจ่มใสน้อยลง ความแจ่มใสของการใช้สีของสถาปัตยกรรมอยู่กับฐานะของสถาปัตยกรรม เช่น พระราชวังต้องห้ามใช้สีเป็นสีเหลืองกับสีแดงเป็นหลัก สถาปัตยกรรมรอบข้างใช้สีแดง หลังคาเป็นสีเขียว และสถาปัตยกรรมที่ห่างไกลจากนี้อีกมักจะใช้สีเทา (各朝代建筑与颜色 อ้างอิงจากเว็บไซต์ <http://www.examda.com/dy/jichu/instructs> วันที่ 18/01/60)

จากการศึกษาข้อมูลของวัด 4 แห่งนี้ พบข้อมูลหลายอย่างดังนี้ วัดต้าหมิงชื่อสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1144 สมัยราชวงศ์สุย (隋朝) ในความประสงค์ที่จะฉลองวันเกิดของพระจักรพรรดิ หยางเจียน (杨坚 พ.ศ. 1084-1147) ในสมัยราชวงศ์เป่ย์ซ่ง (北宋 พ.ศ. 1503-1670) บูรณะซ่อมแซมวัดเป็นครั้งใหญ่ครั้งหนึ่ง ในสมัยปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2522 ได้บูรณะซ่อมแซมเป็นครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง ปิดทองพระ การใช้สีของวัดต้าหมิงชื่อมีลักษณะเป็นสีเทากับสีดำเป็นหลัก หรือเรียกได้ว่าไม่มีการใช้สี หลังคาของอาคารหลักส่วนมากเป็นสีดำ กำแพงเป็นสีเทา ตรงกับทฤษฎีที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า สมัยก่อนราชวงศ์ถัง สถาปัตยกรรมไม่ได้นำสีมาแสดงบทบาทอำนาจ การใช้สีเป็นสีดั้งเดิมของวัสดุก่อสร้าง

วัดกั๋วเอนชื่อได้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1201 สมัยราชวงศ์ถัง (唐朝) เริ่มสร้างโดยพระฮุ่ยเหนิง (六祖慧能) พระสังฆปริณายกองค์ที่ 6 ของศาสนาพุทธนิกายเซน ประชาชนที่เลื่อมใสพระฮุ่ยเหนิงได้ร่วมแรงร่วมทรัพย์สร้างวัดกั๋วเอนชื่อเหมือนกัน เป็นวัดที่สร้างโดยประชาชนทั่วไป การใช้สีของวัดกั๋วเอนชื่อมีลักษณะแบบหลังคาสีดำ กำแพงสีเทา เสาเป็นสีเทา สิ่งประดับต่าง ๆ มักทำจากก้อนหิน เป็นสีเทา ซึ่งเป็นสีเดิมของก้อนหิน การใช้สีของวัดกั๋วเอนชื่อตรงกับทฤษฎีที่กล่าวมาว่า

ถึงราชวงศ์ถัง สถาปัตยกรรมอยู่ในสังกัดของหลี่ปู้ การใช้สีของสถาปัตยกรรมก็มีระเบียบกำหนดตามชนชั้นสังคม ประชาชนทั่วไปใช้แค่สีดำสีเทา กับสีขาวเท่านั้น

วัดมังกรกมลาวาสก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2414 ใช้เวลาก่อสร้าง 8 ปีกว่า มีลักษณะสถาปัตยกรรมเป็นแบบทางจีนตอนใต้ของสกุลช่างแต้จิ๋ว เป็นวัดที่สำคัญแห่งหนึ่งในสังกัดคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย เป็นที่คุ้นเคยในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีน และชาวจีนจากต่างประเทศ การใช้สีของวัดมีลักษณะแบบสีฉ่ำแจ่มใส มีการใช้สีส้ม สีเขียว สีแดง สีฟ้า สีทอง ฯลฯ การใช้สีของวัดมังกรกมลาวาสมีสีเดียวกันตรงกับทฤษฎีดังกล่าวว่า ถึงสมัยราชวงศ์ชิง (清 พ.ศ. 2187 – 2455) ภาพสีน้ำมันได้พัฒนามากขึ้นและมีใช้กันอย่างทั่วไป เนื่องจากระบบสังคมได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศมากขึ้นไม่ได้มั่นคงเหมือนเดิม จึงส่งผลในการเน้นบทบาทการใช้สีของสถาปัตยกรรมมาแบ่งระดับชนชั้นของสังคม คือสถาปัตยกรรมที่มีฐานะสูงสุดใช้สีที่แจ่มใสมากที่สุด รองลงมาที่ใช้สีที่แจ่มใสน้อยลง

วัดโพธิ์แมนคุณารามก็เหมือนกัน เป็นวัดฝ่ายมหายาน สังกัดคณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทยเป็นเป็นศูนย์กลางหลักธรรมคำสอนของนิกายวินัย เริ่มก่อสร้างสถาปนาวัดเมื่อ ปี พ.ศ. 2502 โดยมีพระมหาคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร (โพธิ์แจ้ง) เจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย รูปที่ 6 เป็นผู้นำสร้าง พร้อมด้วยคณะข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ พ่อค้า ประชาชนตลอดจนพุทธบริษัทชาวไทย การใช้สีของวัดมีลักษณะแบบสีฉ่ำแจ่มใส หลังคาของอาคารต่าง ๆ เป็นสีส้ม เสาเป็นสีแดง สิ่งประดับต่าง ๆ มีการใช้สีแดง สีทอง สีฟ้า สีเขียว ฯลฯ วิหารด้ายสงเป่าเตียนมีโครงสร้างอาคารที่ยิ่งใหญ่และมีการใช้สีหลากหลายที่สุด อาคารอื่นของวัดมีการใช้หลายสีเหมือนกัน แต่ลักษณะการใช้สีจะเรียบง่ายกว่าวิหารด้ายสงเป่าเตียน ตรงกับทฤษฎีดังกล่าวว่า สถาปัตยกรรมที่มีฐานะสูงสุดใช้สีที่แจ่มใสมากที่สุด รองลงมาที่ใช้สีที่แจ่มใสน้อยลง ความแจ่มใสของการใช้สีของสถาปัตยกรรมขึ้นอยู่กับฐานะของสถาปัตยกรรม

5.2 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัด

5.2.1 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัดของวัดต้าหมิงชื่อและกัวเอินชื่อ

วัดต้าหมิงชื่อได้สร้างบนภูเขา สู่กวงจงเฟิง (署刚中锋) ของเมืองหยางโจว ซึ่งเป็นเมืองที่อยู่ภาคใต้ของประเทศจีน บริเวณรอบข้างเป็นต้นไม้สีเขียว มีบรรยากาศเงียบสงบ การใช้สีของวัดต้าหมิงชื่อเป็นสีเทากับสีดำเป็นหลัก มีหน้าต่าง ประตู และเสาเป็นสีแดง กำแพงของวิหารทำวัสดุโลกบาลเป็นสีเหลือง อยู่รอบบริเวณป่าไม้ที่เป็นสีเขียว เกิดบรรยากาศเงียบสงบ ตรงกับทฤษฎีการใช้สีของสถาปัตยกรรมภาคใต้ที่ว่า ภาคใต้ของจีนมีภูมิอากาศอบอุ่น มีต้นไม้เป็นสีเขียว ดอกไม้แบ่งบานตลอดทั้งปี การใช้สีของสถาปัตยกรรมภาคใต้นอกจากได้รับอิทธิพลจากการกำหนดของทางรัฐบาลแล้ว ยังมีความประสงค์ที่ผสมผสานกลมกลืนกับบรรยากาศรอบข้าง การใช้สีมีลักษณะแบบไม่

เข้มแข็งและสง่างาม คือ เป็นกำแพงสีขาวหรือสีเทา มีเสาเป็นสีแดงหรือสีเขียวเข้ม การใช้สีแบบนี้ทำให้เกิดบรรยากาศที่เยียบสงบในบรรยากาศที่ร้อนอบอ้าวของภาคใต้ เกิดความสงบสุข (“中国古代建筑的色彩” ม.ป.ป. : ออนไลน์)

การใช้หลังคาสีเทาดำของวัดวาอารามนี้ ชาน จี้ เหวิน (单纪文. 1988) ได้กล่าวไว้ในภาพสะท้อนจากการใช้สีของสถาปัตยกรรมจีนไว้ว่า ตามระเบียบโบราณของจีน หลังคาของประชาชนทั่วไปห้ามใช้สีเหลืองกับสีเขียว มีแต่พระราชวังเท่านั้นสามารถใช้หลังคาสีเหลืองได้ วัดวาอารามต่าง ๆ นิยมใช้หลังคาเป็นสีเทาดำ การใช้หลังคาสีเทาดำนี้ยังได้รับอิทธิพลจากความคิดของศาสนาเต๋าที่ว่า ชิงจิ้งหฺวฺเหวย (清静无为) หมายถึงฝึกจิตใจให้สงบ บริสุทธิ์อยู่ในนิรกรรม เนื่องจากสีเทาดำเป็นสีที่อยู่คู่กับทุกสีโดยไม่เกิดความขัดแย้ง ตามจริงแล้ว สีเทาดำก็ไม่ได้นับว่าเป็นสี การใช้สีเทาดำไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นอะไรทั้งสิ้น ไม่ได้แสดงความขัดแย้งกับสิ่งใด ความคิด ชิงจิ้งหฺวฺเหวยเกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ ซีฮั่น (西汉 พ.ศ. 341-545) เป็นราชวงศ์แรกในประวัติศาสตร์จีน ความคิดชิงจิ้งหฺวฺเหวยมีความประสงค์ที่ช่วงรัฐบาลควบคุมประชาชน ร่วมแรงร่วมใจทำหน้าที่ของตน ฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคม สอดคล้องกับระบบชนชั้นของสังคมจีน การใช้สีเทาดำของหลังคาไม่ได้บ่งบอกถึงความชื่นชอบหรือความหวังของประชาชนทั่วไป แต่เป็นความต้องการของชนชั้นปกครองที่ต้องแสดงให้เห็นถึงระดับหรือฐานะทางสังคม ในวัดมิ่งกรมลาวาสกับวัดโพธิ์แมนคุณาราม ซึ่งเป็นวัดจีนที่อยู่ในไทยนี้ มีการใช้หลังคาสีส้มกับสีเหลืองเป็นหลัก หลังคาของซุ้มประตูวัดโพธิ์แมนคุณารามกับวิหารทำจตุโลกบาล วัดมิ่งกรมลาวาสเป็นสีเขียว วิหารต่าง ๆ ในวัดสองแห่งนี้เป็นสีส้มทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็ วิหารตำสยวเป่าเตียน วิหารหอประชุม อาคารของโรงเรียนวัดมิ่งกรมลาวาส เป็นหลังคาสีส้มทั้งหมด จะเห็นได้ว่า วัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่งนี้ไม่ได้นำสีมาเป็นเครื่องมือแบ่งความสำคัญของอาคาร

วัดต้าหมิงชื่อสร้างขึ้นในปี พ.ศ. 1144 สมัยราชวงศ์สุย (隋朝) เป็นสมัยที่เป็นทางเชื่อมระหว่างสมัยหนานเป่ย์ฉาว (南北朝 ราชวงศ์เหนือใต้ พ.ศ. 963-1132) กบสมัยราชวงศ์ถัง ในความประสงค์ที่จะฉลองวันเกิดของพระเจ้าจักรพรรดิ หยางเจียน ในสมัยราชวงศ์สุย ประชาชนได้ผ่านการฝ่าฝืนการต่อสู้กับชีวิตมาเป็นเวลานาน เนื่องจากสมัยหนานเป่ย์ฉาน ประเทศจีนได้แบ่งเป็นอำนาจสองส่วน คือ ทางเหนือกับทางใต้ มีการต่อสู้และแย่งชิงอำนาจกัน สังคมไม่สงบสุข ประชาชนต้องเป็นกำลังต่อสู้ และดำเนินชีวิตในสังคมที่มีสงคราม ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่า บทบาทของวัดจึงเป็นสถานที่ที่รองรับประชาชนที่ได้รับความทุกข์จากสังคม เป็นที่บำเพ็ญจิตใจ การใช้สีเป็นสีเทาหรือสีดำเป็นหลัก ในวัด สร้างบรรยากาศที่เยียบสงบ นอกจากผสมผสานกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังอาจเกี่ยวข้องกับความคิดของศาสนาเต๋าที่ว่า การใช้สีเทากับสีดำ สร้างบรรยากาศให้เข้ากับความคิด ชิงจิ้งหฺวฺเหวย หมายถึงฝึกจิตใจให้สงบ บริสุทธิ์อยู่ในนิรกรรม ประชาชนเข้ามาวัดแล้วจึงรู้สึกจิตใจสงบ ไร้กิเลส และอำนวยความสะดวกในการบำเพ็ญจิตใจ

วัดกัวเินชื่อก็มีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบเหมือนกับวัดต้าหมิงชื่อ วัดกัวเินชื่อสร้างบนภูเขา หลงซาน (龙山) มณฑลกว่างตง ประเทศจีน บรรยากาศรอบข้างเป็นป่าไม้ที่เงียบสงบ การใช้สีของวัดเป็นสีเทากับสีดำเป็นหลัก คือ มีกำแพงเป็นสีเทา หลังคาสีดำ เสาเป็นสีดำ หน้าต่างกับประตูเป็นสีแดง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้สีของวัดกัวเินชื่อนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเหมือนกับที่วัดต้าหมิงชื่อ คือการใช้สีให้ผสมผสานกับสิ่งแวดล้อม และมีความประสงค์ที่สร้างบรรยากาศที่สงบสุข

วัดกัวเินชื่อสร้างขึ้นปี พ.ศ. 1201 สมัยราชวงศ์ถัง สร้างโดยพระฮู่เหิง (六祖慧能) กับประชาชนที่เลื่อมใสพระฮู่เหิง สมัยที่สร้างวัดกัวเินชื่อ สังคมมีความสงบสุขในภาพรวม เศรษฐกิจและด้านอื่นๆได้ฟื้นฟูจากสงคราม แต่ยังมีกรต่อต้านและสงครามเล็กที่เกิดขึ้นในดินแดนของจีน ระหว่างชาวเทอร์จิค (突厥) กับชาวฮั่น (汉) การใช้ชีวิตของประชาชนก็ยังได้รับการรุกรานจากชาวเทอร์จิคเหมือนกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า บทบาทของวัดกัวเินชื่อในช่วงเป็นสถานที่รับรองประชาชนที่ได้รับทุกข์จากสังคม เป็นที่บำเพ็ญจิตใจของประชาชน การใช้สีของวัดทำให้เกิดบรรยากาศสงบสุข

5.2.2 สภาพแวดล้อมและสภาพสังคมในการสร้างวัดของวัดมังกรกลาวาส และวัดโพธิ์แมนคุณาราม

วัดมังกรกลาวาสสร้างอยู่บนถนนเจริญกรุง ระหว่างซอยเจริญกรุง 19 และ 2 กรุงเทพมหานคร อยู่บนถนนที่เจริญรุ่งเรืองในด้านการค้าขาย มีบรรยากาศคึกคัก การใช้สีของวัดมังกรกลาวาสมีหลากหลาย สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมรอบข้างที่เป็นสีส้ม ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนใกล้เส้นศูนย์สูตร มีอากาศแจ่มใสตลอดปี มีแสงสว่างทุกวัน สถาปัตยกรรมของไทยมีการใช้สีหลากหลาย อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีท้องฟ้าแจ่มใส แสงสว่าง จะดูสดชื่นและสวยงาม วัดโพธิ์แมนคุณารามก็เหมือนกัน ตั้งอยู่บนถนนสาธุประดิษฐ์ ซอย 19 กรุงเทพมหานคร อยู่แถบชุมชน การใช้สีของวัดมีหลากหลาย บรรยากาศของวัดสองแห่งนี้ ใกล้เคียงกับที่โหล่งซี (楼庆西. 2547 : 305-321) ได้กล่าวถึงบรรยากาศวัดจีนไว้ว่า ในวัดจีนบางแห่ง สถาปัตยกรรมต่าง ๆ สร้างบรรยากาศแบบเจริญรุ่งเรือง ไม่ว่าจะเป็นการตกแต่งวิหารภายในหรือเป็นสถาปัตยกรรมภายนอก ตั้งแต่หลังคาจนถึงฐานของวิหารมีการใช้สีส้มหลากหลาย แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของทางโลก ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับปรารถนาที่ขอให้มียาอายุศ สรรเสริญ ทรัพย์สิน เงินทองของผู้คนที่นับถือพุทธศาสนา

สภาพสังคมในช่วงการสร้างวัดมังกรกลาวาสกับวัดโพธิ์แมนคุณารามเป็นปัจจัยสำคัญต่อการออกแบบและการใช้สีของวัด วัดมังกรกลาวาสได้ก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2414 พระสงฆ์จีนได้รับการยอมรับมากขึ้นจากชาวไทยและคนไทยเชื้อสายจีน กรมราชวังทรงยอมรับและเมตตาให้พระสงฆ์จีนเข้ามาเผยแผ่ศาสนาในประเทศไทย สังคมไทยมีความสุขและเจริญรุ่งเรืองมากยิ่งขึ้น ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข สมัยนั้นประเทศจีนกำลังถูกรุกรานจากประเทศจักรวรรดินิยมผ่านสงครามฝิ่น (鸦片战争) ประเทศอยู่ในสภาพที่ล่มสลาย ชีวิตของประชาชนมีความยากลำบาก

เป็นอย่างยิ่ง ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยในช่วงเวลานั้นกับที่มาก่อนสมัยนั้นได้รับการยอมรับและดูแลได้พรกฤษฎาธิคุณจากพระมหากษัตริย์ของไทย ได้ตั้งหลักฐานในสังคมไทย ทำมาหากินในประเทศไทย

ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า การที่วัดจีนที่อยู่ในไทย 2 แห่งนี้ใช้สีหลากหลาย ทำให้บรรยากาศเป็นความเจริญรุ่งเรืองนี้ เนื่องจากสังคมไทยมีความสงบสุข ประชาชนจึงมุ่งมั่นในการทำมาหากิน มีความมั่นใจและความปรารถนาในการสัมผัสถึงเรื่องลาภยศ สรรเสริญ และทรัพย์สิน ไม่ได้มีกังวลและปรารถนาเรื่องสงบสุข ไร้สงครามของสังคมเหมือนที่ผ่านมา สังคมที่มีสงคราม ทำให้ประชาชนไม่กล้าที่จะไฝฝืนมากมาย กิเลสต่าง ๆ ไม่มีโอกาสที่จะกลายเป็นความจริง สังคมที่สงบสุข ประชาชนได้มุ่งมั่นในเรื่องทำมาหากิน จึงทำให้ประชาชนกล้าที่จะไฝฝืนถึงการสัมผัสความเจริญรุ่งเรือง ลาภยศ สรรเสริญ ทรัพย์สินของทางโลก กิเลสต่าง ๆ ได้มีโอกาสกลายเป็นความจริง ความปรารถนาทางนี้ได้ปรากฏในการสร้างวัด การทำบุญก็ได้ขอในเรื่องของทางโลกมากขึ้น บรรยากาศของวัดก็ได้ตามไปที่ความปรารถนาของประชาชน นี่คือนปัจจัยที่ทำให้การใช้สีของวัดจีนที่อยู่ในจีนกับวัดจีนที่อยู่ในไทยต่างกัน

บรรณานุกรม

- กฤษฎา อานโพธิ์ทอง. (2553) **วัด : การออกแบบพุทธสถานเชิงทดลอง**. ปริญญาโท กศ.ม. (สาขาวิชาสถาปัตยกรรม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม. (พฤษภาคม 2528) “ศาลเจ้า วัดจีนและบ้านคหบดีจีนใน กรุงเทพฯ” **วารสารศิลปวัฒนธรรม**. 7 (1) หน้า 124-131.
- เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา. (2553) **สีในวัฒนธรรมคติความเชื่อของไทย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาติชาย อนุกุล. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2552) “วัฒนธรรมการใช้สีในสังคมไทย” **วารสารวิชาการ วไลยอลงกรณ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 4 (2) หน้า 20-34.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2550) **วัฒนธรรมเกี่ยวกับสี**. รายงานการสัมมนาทางวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปิยะแสง จันทร์วงศ์ไพศาล. (2552) **108 สิ่งมีงมกลจีน**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- (2553) **108 สิ่งมีงมกลจีน**. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2549) **ฮก ลก ซัว**. กรุงเทพมหานคร : ศิลปวัฒนธรรม.
- (2553) **วัดจีน. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ ฉ. เสริมการเรียนรู้ ล.35**. กรุงเทพมหานคร : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- (2556) **วิถีจีน**. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาสน์.
- (2556) **วัดจีน. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ ฉ. เสริมการเรียนรู้ ล.19**. กรุงเทพมหานคร : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- (2558) “โพธาราม : ประเพณีจีนที่อาจเลือนหายไปตามกาลเวลา” **วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์**. 32 (1) หน้า 57-68.
- อรุณโรจน์ เกียรติจินดารัตน์. (2551) **สีกับความเชื่อที่ปรากฏในศาลเจ้าและวัดจีนในย่านเยาวราช**. ศศ.บ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Berlin and Key. (1969) **Basic Color Teams : Their Universality and Evolution**. California : University of California Press.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Jameson. (2002) "The use of Modifying Terms in the Naming and Categorization of Color Appearances in Vietnamese and English." *The Journal of Cognition and Culture*. 2 (1) page 53-80.
- 陈雄 王琴. (2010.02) 论中国古代建筑景观的色彩艺术. 《艺术教育》期刊. 1 (2) 116-117 页.
- 丛子鹏. (2013) 中国佛教传播实现路径研究. 中国哲学. 广东：华南理工大学.
- 加央旦增. (2011) 大乘佛教修心的人文价值探索. 藏语言文学. 西藏：西藏大学.
- 林桂利. (2013) 泰国汉传佛教——以曼谷龙莲寺为中心. 中国哲学. 上海：上海师范大学.
- 刘敦桢. (2003) 中国古代建筑史. 北京：中国建筑工业出版社出版.
- 楼庆西. (2004) 中国古建筑二十讲. 北京：生活·读书·新知三联书店出版.
- 吕英霞. (2008) 中国传统建筑色彩的文化理念与文化表征. 建筑历史与理论. 哈尔滨：哈尔滨工业大学.
- 蒋秋萍. (2011) 汉泰颜色词对比研究. 暨南大学硕士学位论文. 广州：暨南大学.
- 彭彤. (2002) 中国佛教艺术研究. 四川大学宗教学博士学位论文. 四川：四川大学.
- 普惠. (2000) 佛教造型艺术释略. 陕西师范大学中文系民族艺术期刊. 陕西：陕西师范大学.
- 单纪文. (1988.03) 色彩与中国文化心态. 《装饰》期刊. 3(2) 46-57 页.
- 宋玉波. (2004) 佛教中国化历程进展. 中国思想史. 陕西：西北大学.
- 温伟思. (2014) 北京旧城佛教建筑色彩研究. 北京建筑大学设计艺术学硕士论文. 北京：北京建筑大学.
- 袁牧. (2551) 中国当代汉地佛教建筑研究. 清华大学建筑学博士论文. 北京：清华大学.
- 张司腾. (2012) “中国红”在中国建筑中的发展演变及应用. 建筑学. 天津：天津大学.
- 朱孟传. (2551) 浅谈佛教文化在建筑装饰图案中的体现. 设计艺术学. 南京：南京林业大学.

ฐานข้อมูลออนไลน์ภาษาไทย

- “คณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย” (2559) วิกิพีเดีย. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/คณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย> (16 กุมภาพันธ์ 2560)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- “วัดโพธิ์แมนคุณาราม” (2553) **วัดโพธิ์แมนคุณาราม**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.pumenbaoensi.com/main/bhoman.html> (16 มีนาคม 2559)
- “วัดมิ่งกรมลาวาส” (2560) **วัดมิ่งกรมลาวาส**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/วัดมิ่งกรมลาวาส>. (20 กุมภาพันธ์ 2560)
- “สัญลักษณ์สถาปัตยกรรมไทย” (ม.ป.ป.) **กิมเล้ง**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.sookjai.com/index.php?topic=105930.0;wap2> (20 มิถุนายน 2559)

ฐานข้อมูลภาษาต่างประเทศ

- “大明寺 (ต้าหมิงชื่อ)” (2548) **大明寺**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.damingzi.com/> (27 พฤษภาคม 2559)
- “佛教四大天王 (โฝเจี้ยวชื่อต้าเทียนหวาง)” (2558) **互动百科**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.baik.com/wiki> (8 พฤศจิกายน 2559)
- “各朝代建筑与颜色 (เก้อฉาวต้ายเหยียนชื่อ)” (2559) **中国文化网**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.chinaculture.org/gb/cn_madeinchina/ (16 กรกฎาคม 2559)
- “国恩寺 (กัวเอินชื่อ)” (2548) **国恩寺**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.guoensi.com/> (22 มิถุนายน 2559)
- “黑色 (เฮยชื่อ)” (ม.ป.ป.) **佛学大辞典**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : www.bm8.com.cn/buddaha/ (24 ตุลาคม 2559)
- “罗喻臻 (โหลยวีเจิน)” (2555) **泰国的华僧宗**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://hk.plm.org.cn/gnews/201219/201219253643.html> (26 เมษายน 2559)
- “净空法师 (จิ้งกงฝ่าชื่อ)” (2557) **净土大经科注**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : http://www.foxdw.com/v2_cms/detail/ (1 พฤศจิกายน 2559)
- “净空法师 (จิ้งกงฝ่าชื่อ)” (2513) **佛教的建筑及四大天王**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.foyan.net/article-351930-1.html> (3 พฤศจิกายน 2559)
- “四大天王 (ชื่อต้าเทียนหวาง)” (2555) **陀罗尼集经**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.jingshu.org/dzj/mjb/38763.html> (9 พฤศจิกายน 2559)
- “净空法师 (จิ้งกงฝ่าชื่อ)” (2513) **佛教的建筑及四大天王**. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.foyan.net/article-351930-1.html> (3 พฤศจิกายน 2559)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- “中国古建筑色彩艺术特色 (จงกั๋วเกี๋ยนจู่เซอฉ่ายยี่สื้อทื่อเซอ)” (ม.ป.ป.) **陈七凌**. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา : <http://www.china001.com/show> (23 มีนาคม 2559)
- “中国古建筑的屋顶形式 (จงกั๋วเกี๋ยนจู่เตอวู่ต้งสิงซื่อ)” (2557) **百度百科**. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา : <http://baike.baidu.com/item/> (29 มกราคม 2559)

ภาคผนวก ก
เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม
เอกสารรับรอง
(Certificate of Exemption)
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 27 ตุลาคม 2559

ชื่อเรื่อง สืบเสาะภัยกรรม : เปรียบเทียบศาสนสถานจีนในไทยและจีนในจีน

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ Miss Wei Sitong

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับประกาศ
เขตเชิงก จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยักรณ์)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง วันที่ 27 ตุลาคม 2559

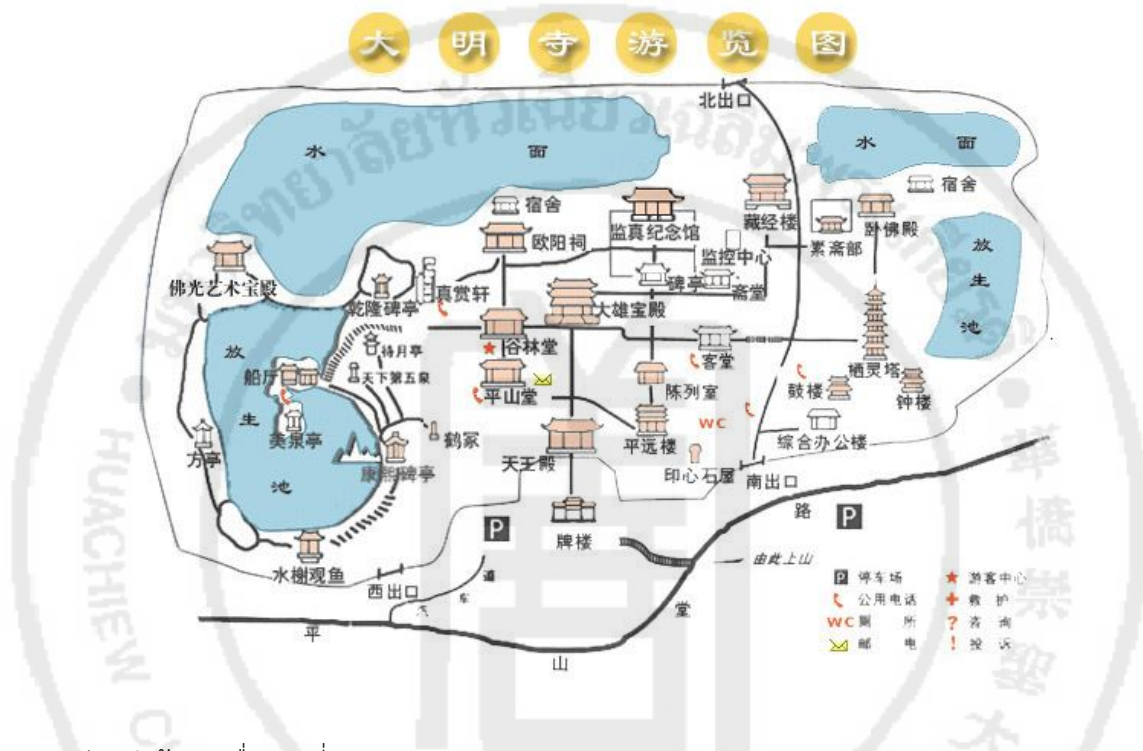
เลขที่รับรอง อ.452/2559

วันที่ให้การรับรอง: 27 ตุลาคม 2559

วันหมดอายุใบรับรอง: 26 ตุลาคม 2561

ภาคผนวก ข
ภาพถ่ายวัดต้าหมิงชื่อ

แผนผังวัดต้าหมิงชื่อที่เป็นภาษาจีน

ภาพถ่ายวัดต้าหมิงชื่อจากที่สูง

ประตูทางเข้าวัดต้าหมิงซื่อ

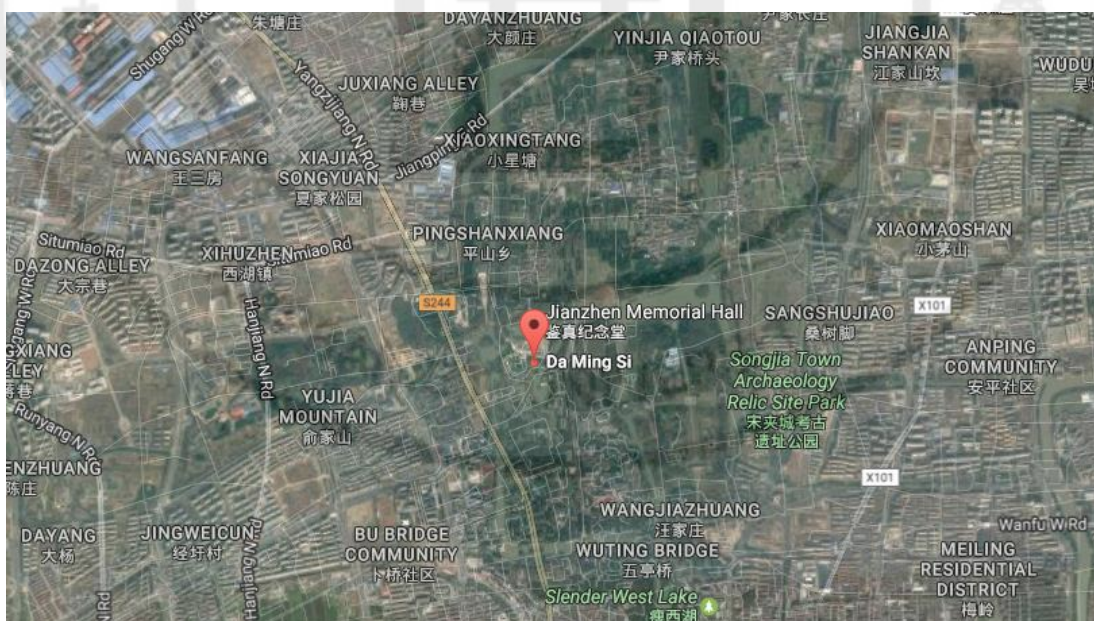
หอระลึกหลวงจีนเจี้ยนเจิน

ลี้จู่เตี้ยน วัดกัวเินซือ

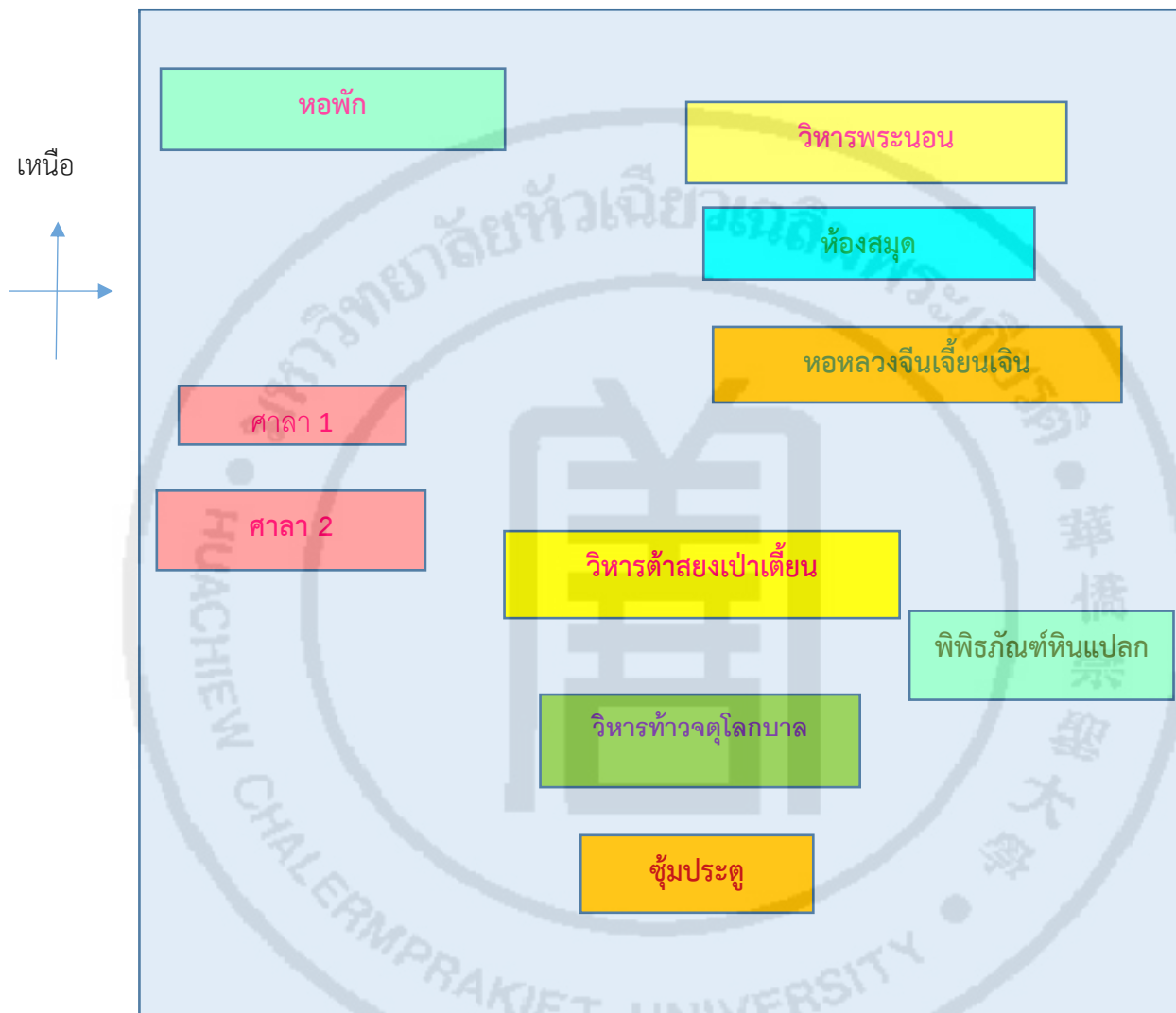

ภาพถ่ายวัดต้าหมิงซือจากอวกาศ

ที่มา: วัดต้าหมิงซือ : ออนไลน์.

แผนผังวัดต้าหมิงชื่อภาษาไทย

ภาพผนวก ค
ภาพถ่ายวัดแก้วเ็นชื่อ

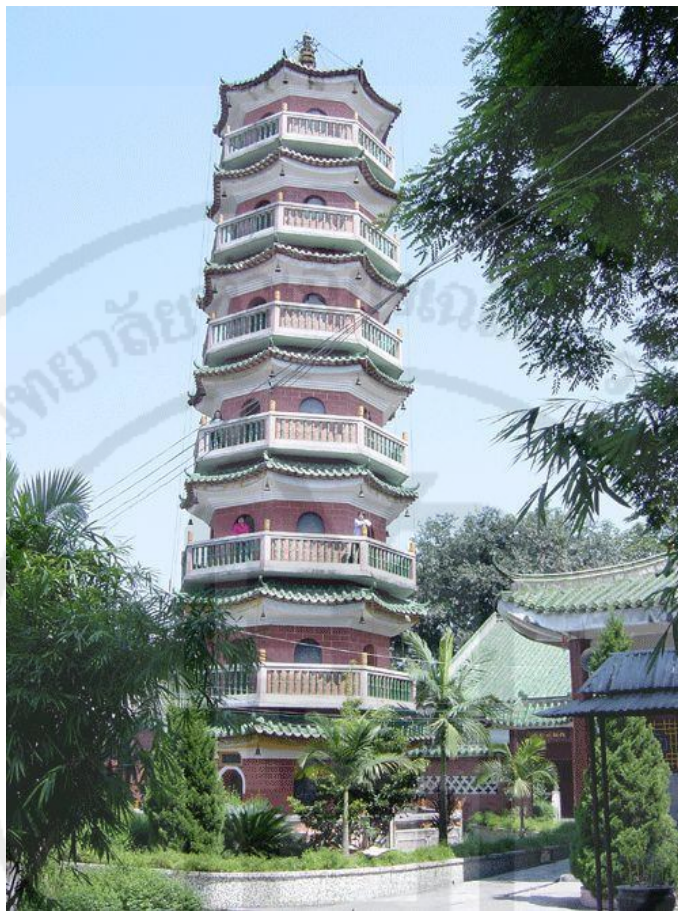
ภาพถ่ายวัดแก้วเ็นชื่อจากที่สูง

ทิวทัศน์วัดแก้วเ็นชื่อ

เจดีย์เป่าเอิน

อ่างอาบน้ำลี้วजू

ซุ้มประตูเก่าวัดแก้วเอนชื้อ

ซุ้มประตูใหม่วัดแก้วเอนชื้อ

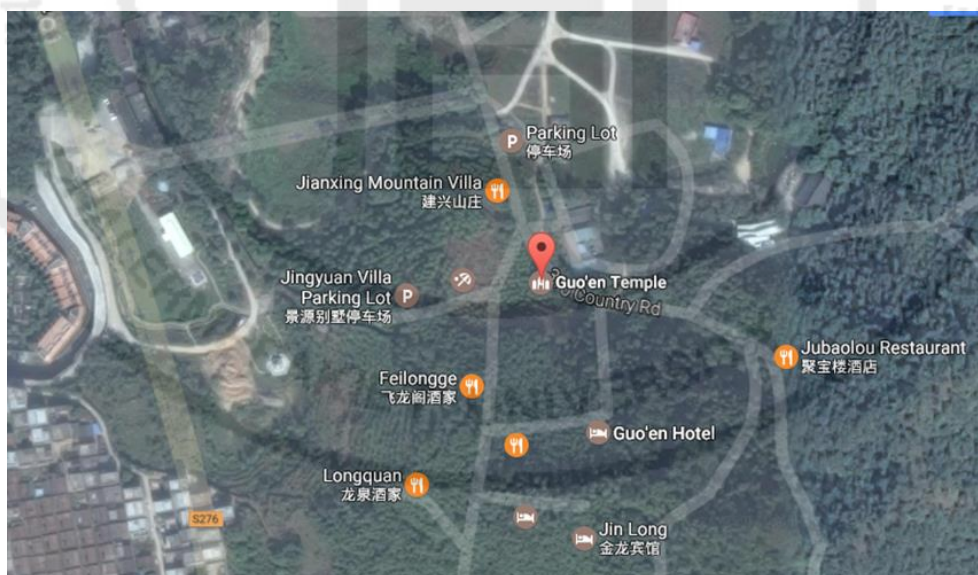

ภาพถ่ายบรรยากาศตอนค่ำของวัดแก้วเ็นชื่อ

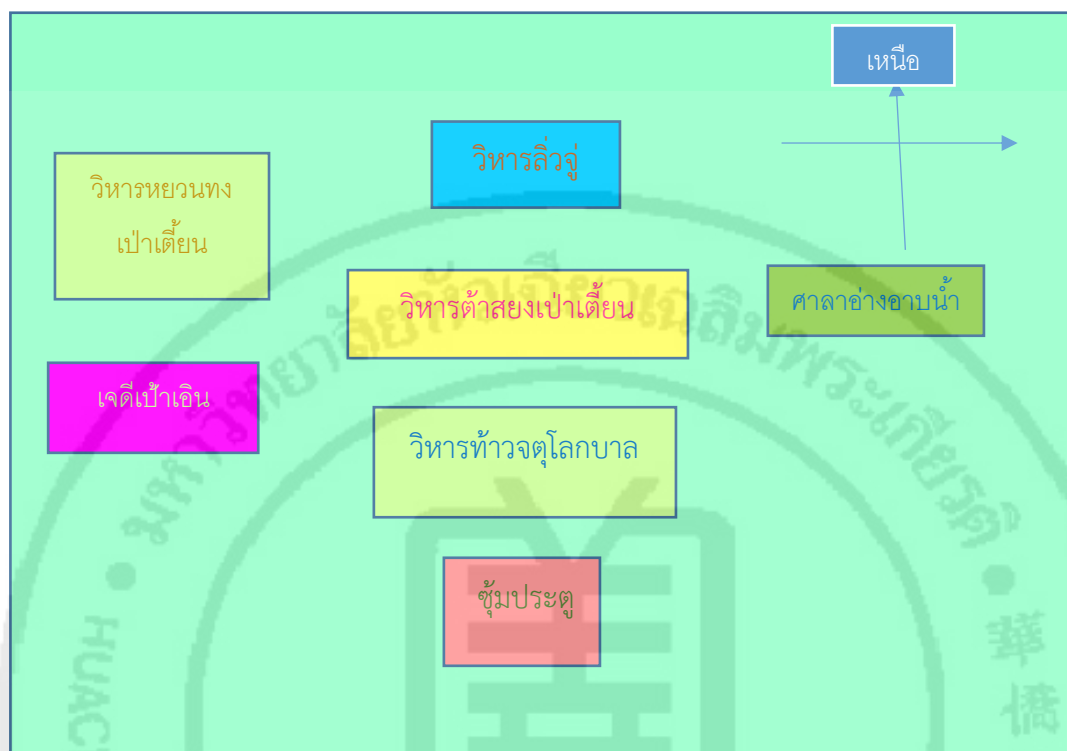
ที่มา: วัดวัดแก้วเ็นชื่อ : ออนไลน์.

ภาพถ่ายวัดแก้วเ็นชื่อจากอวกาศ

ที่มา: วัดวัดแก้วเ็นชื่อ : ออนไลน์.

แผนผังวัดแก้วเอ็นซื่อ

ภาพผนวก ง
ภาพถ่ายวัดโพธิ์แมนคุณาราม

ภาพถ่ายวัดโพธิ์แมนคุณารามจากที่สูง

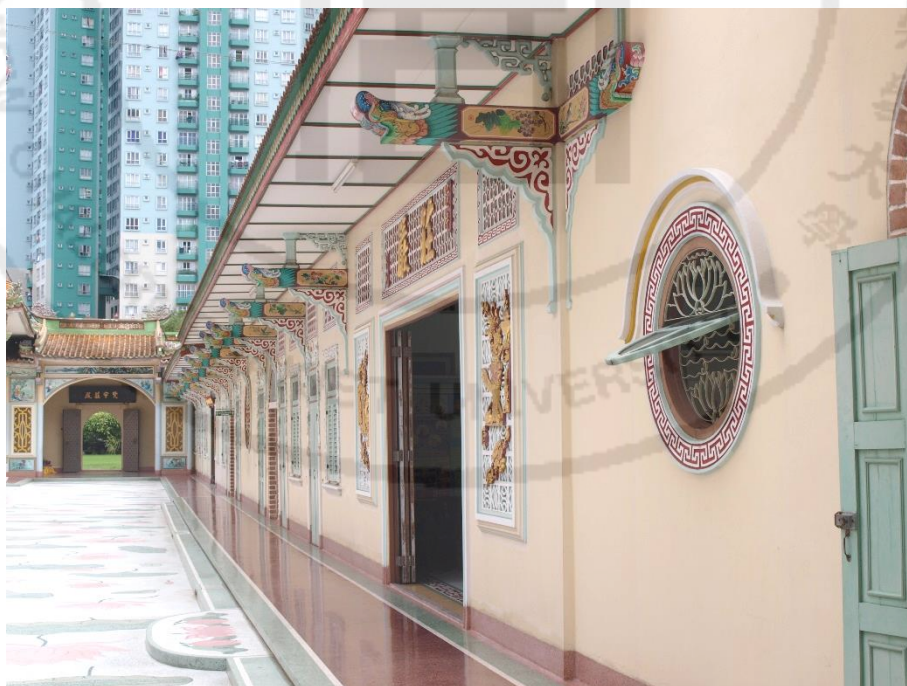
ทิวทัศน์ของวัดโพธิ์แมนคุณาราม

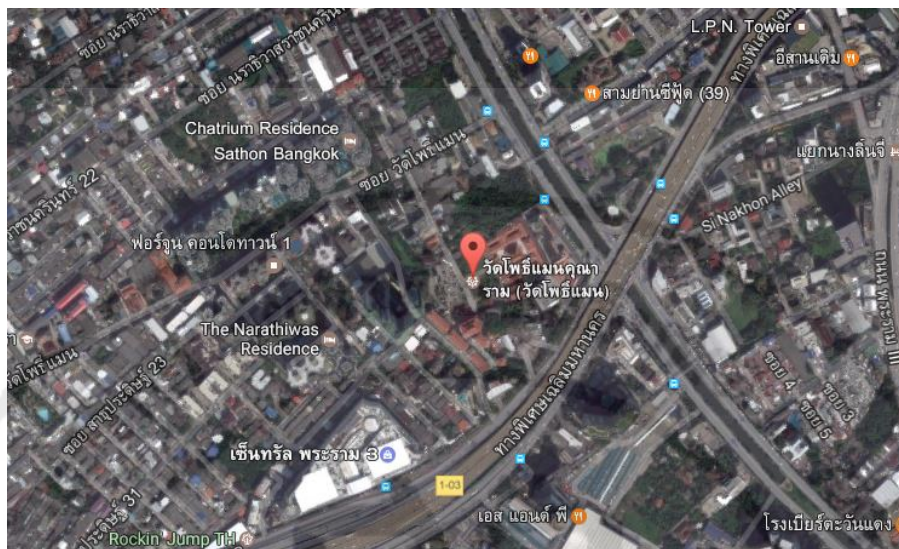
ทิวทัศน์ของวัดโพธิ์แมนคุณาราม

ทิวทัศน์วัดโพธิ์แมนคุณาราม

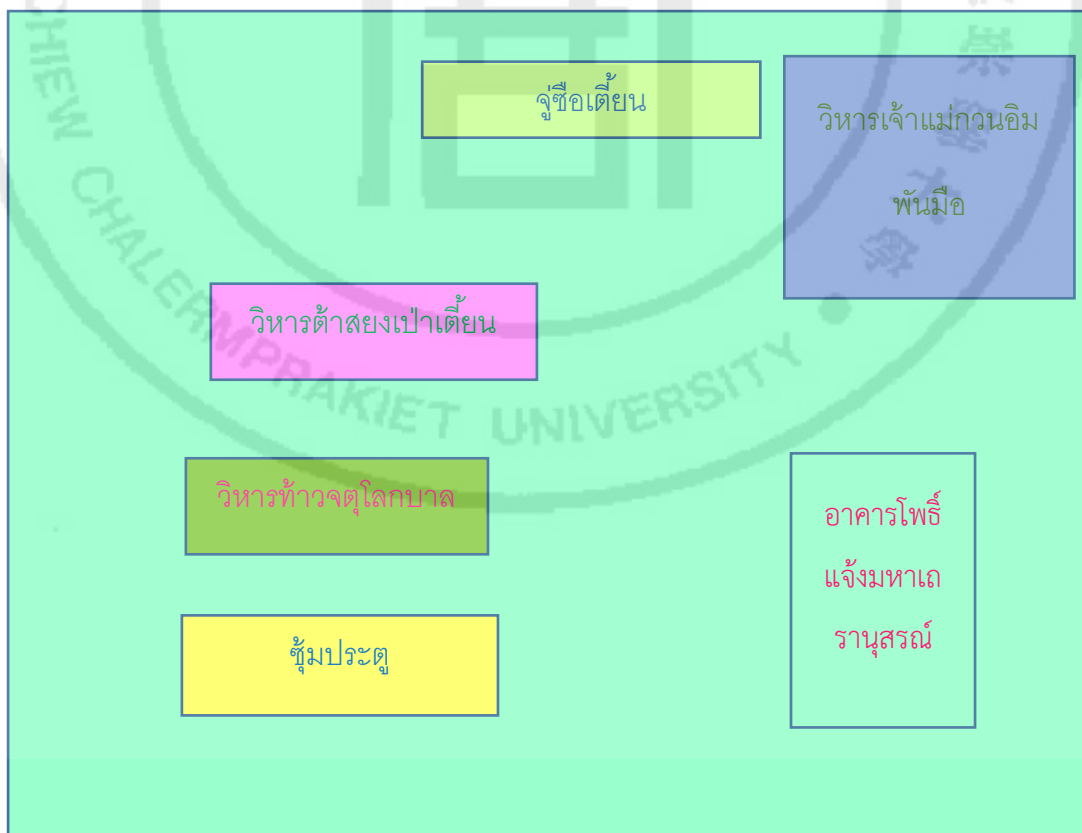

ภาพถ่ายวัดโพธิ์แมนคุณารามจากอวกาศ

ที่มา: วัดโพธิ์แมนคุณาราม : ออนไลน์.

แผนผังวัดโพธิ์ของแมนคุณาราม

ภาพผนวก จ
ภาพถ่ายวัดมังกรกมลาวาส

บรรยากาศรอบข้างวัดมังกรกมลาวาส

โรงเรียนวัดมังกรกมลาวาส

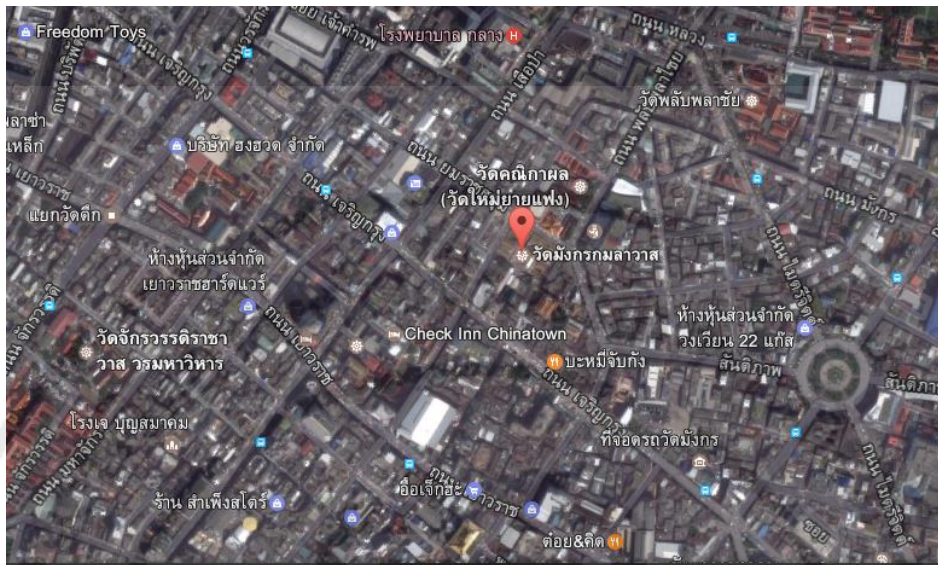
ช่วงเทศกาลกินเจที่วัดมังกรกลาวาส

ช่วงตรุษจีนที่วัดมังกรกลาวาส

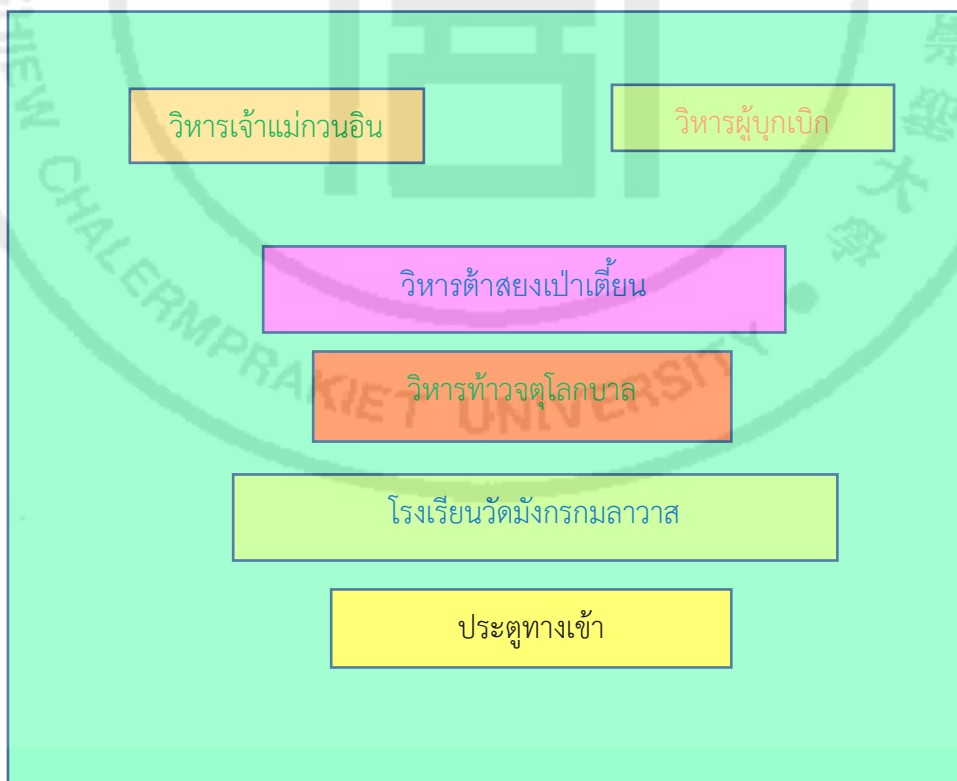

ภาพถ่ายวัดมังกรกลวาสจากอวกาศ

ที่มา: วัดมังกรกลวาส : ออนไลน์.

แผนผังวัดมังกรกลวาส

ภาพผนวก ฉ

ภาพถ่ายวัดที่เป็นนิกายลวิจิง (律宗 นิกายวินัย)

ภาพถ่ายวัดเป่าหัวซานหลงชางซือ (宝华山隆昌寺) อยู่บนภูเขาเป่าหัว (宝华) เมืองหลงเจียง (隆江) มณฑลเจียงซู (江苏) (ที่อยู่ประเทศจีน : 江苏省镇江市句容市宝华山)

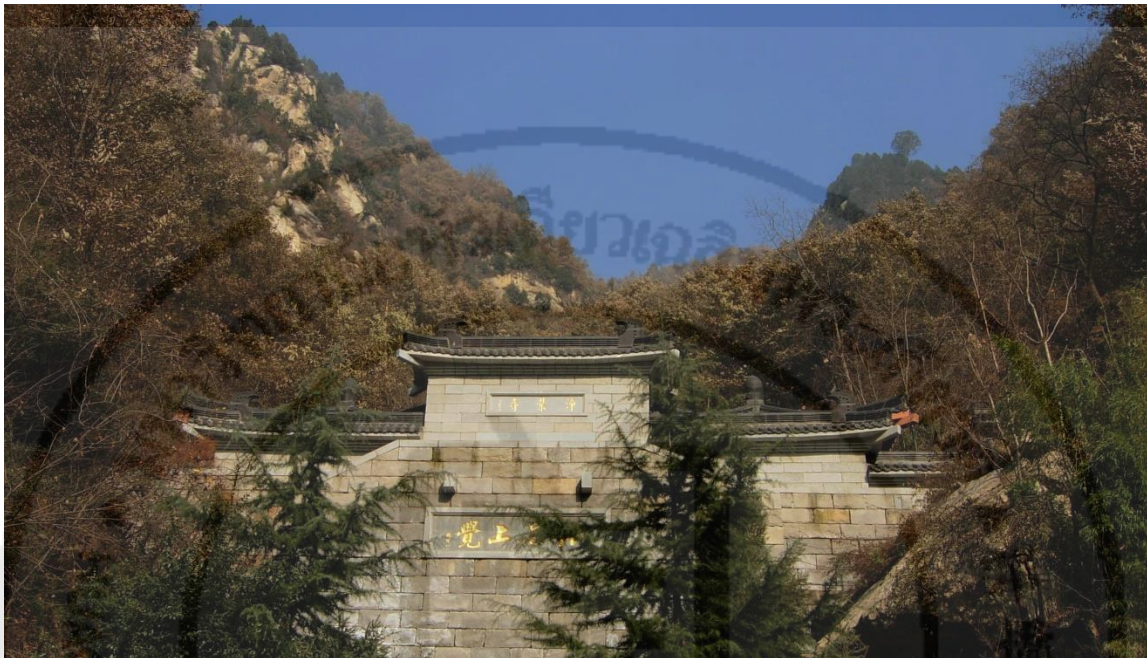
ที่มา: วัดเป่าหัวซานหลงชางซือ : ออนไลน์.

ภาพถ่ายวัดเป่าหัวซานหลงชางซือ

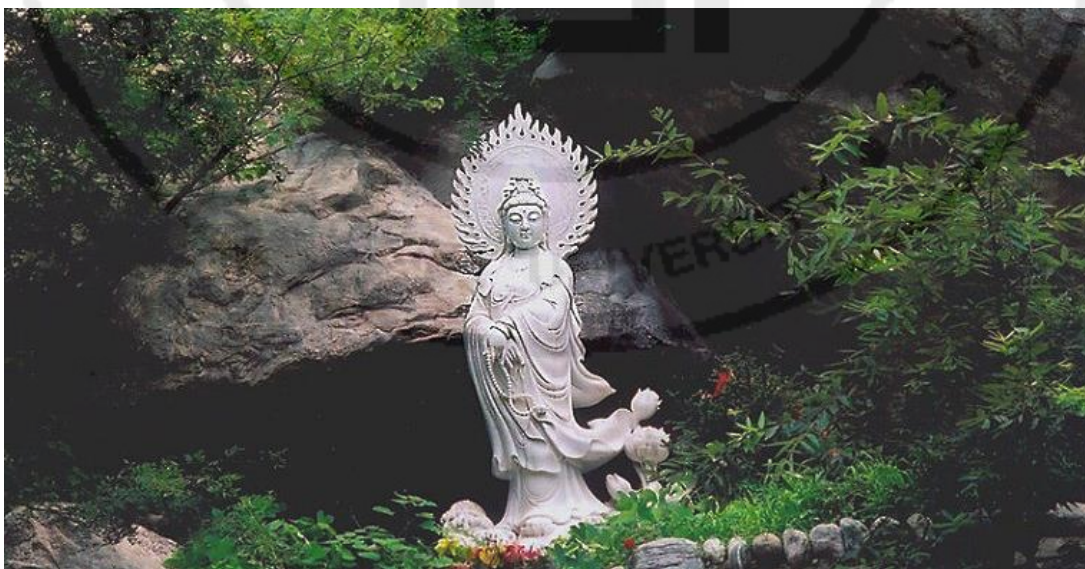
ที่มา: วัดเป่าหัวซานหลงชางซือ : ออนไลน์.

ภาพถ่ายวัดจิ้งเย่ชื่อ (净业寺) อยู่บนภูเขาจางหนานซาน (终南山) เมืองซีอาน (西安) มณฑลส่านซี (陕西) (ที่อยู่ภาษาจีน: 陕西省西安市长安区终南山)

ที่มา: วัดจิ้งเย่ชื่อ : ออนไลน์.

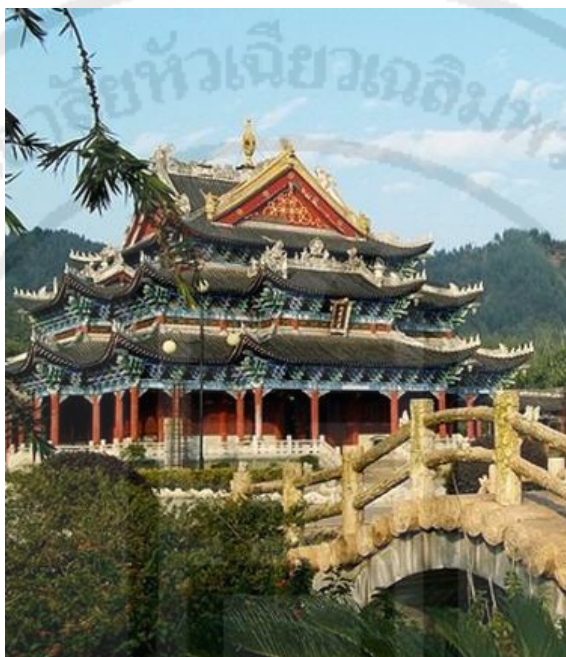
ภาพถ่ายวัดจิ้งเย่ชื่อ

ที่มา: วัดจิ้งเย่ชื่อ : ออนไลน์.

ภาพผนวก ข
 ภาพถ่ายนิกายฉานจง (禅宗 นิกายเซน)

วัดหนานหัวซื่อ (南华寺) อยู่บนภูเขาเกิงหลิง (庚岭) เมืองสาวกวน (韶关) มณฑลกว่างตุง (广东)
 (ที่อยู่ภาษาจีน: 广东省韶关市曲江区马坝镇庚岭)

ที่มา: วัดหนานหัวซื่อ : ออนไลน์.

วัดหนานหัวซื่อ

ที่มา: วัดหนานหัวซื่อ : ออนไลน์.

วัดหนานผู่โถวซือ (南普陀) อยู่บนภูเขาหู่หล่าวเฟิง (五老峰) เมืองเสี่ยเหมิน (厦门) มณฑลฝูเจี้ยน (福建) (ที่อยู่ที่เป็นภาษาจีน: 中国福建省厦门市东南五老峰)

ที่มา: วัดหนานผู่โถวซือ : ออนไลน์.

วัดหนานผู่โถวซือ

ที่มา: วัดหนานผู่โถวซือ : ออนไลน์.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล MISS WEI SITONG (พลอยใส)
วัน เดือน ปีเกิด 28 ตุลาคม 2532
ที่อยู่ปัจจุบัน เมืองซินโจว มณฑลกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2551 – 2555 คณะนานาชาติ มหาวิทยาลัยครุวงศ์
ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาภาษาไทย)

